

KÄZİM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin

YEVGENİ ONEGİN

Çeviren: Azer Yaran

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin • YEVGENİ ONEGİN

Aleksandr Sergeevich Pushkin
YEVGENI ONEGIN

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
YEVGENİ ONEGİN

Şiir - Roman

Rusçadan çeviren:
Azer Yaran

İSTANBUL

Yapı Kredi Yayınları - 1870
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 51

Yevgeni Onegin / Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
Özgün adı: *Yevgeni Onegin*
Rusçadan çeviren: Azer Yaran

Kitap Editörü: Nurettin Pirim
Düzeltili: İncilay Yılmazyurt

Kapak Tasarımı: Mehmet Ulusel
Baskı: Şefik Matbaası

Çeviriye Temel Alınan Baskı: A. S. Puşkin, SOÇİNENIYA'dan, v tryoh tomah,
Gosudarstvennoye Izdatelstvo hudojestvennoy literaturı, Moskova 1962
1. Baskı: İstanbul, Haziran 2003
ISBN 975-08-0626-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2003

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 285 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
Bilgi Hattı: (0 212) 473 0 444
<http://www.yapikrediyayinlari.com>
e-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://www.estore.com.tr/bulvar/yky>
www.releweb.com.tr

PUŞKİN

ve

YEVGENİ ONEGİN

I

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin, hiç kuşkusuz, bir dâhi idi. Alçakgönüllü kişiliği içinde kendisi, çevresi ve çarlık yönetimi ondaki dehanın farkındaydılar. Şair, kısa yaşamı bir düelloda öldürülmesiyle sona erinceye değin, nicelikçe fazla, içerikçe oylumlu ve yetkin yapıtlar verdi. Yaratıcı etkinliği çarlık makamlarının baskı ortamında sanki her an durdurulabileceği sezisiyle ivedice gerçekleşmiş; söyleyeceği engin sözü gecikmekten korkarcasına ve ustalıkla kısa zamana sığdırmış programlı bir şiir yaratma süreci gibidir.

Puşkin yeni Rus yazınının kurucusu, Rus yazın dilinin yaratıcısı kabul edilir. Şiir, roman, öykü ve tiyatro yapıtlarıyla Rus yazın dilinin ölçütlerini ilk o yerleştirmiştir. 1799'da Moskova'da, kısmen mülklerini yitirmiş soylu ve aydın bir ailede doğdu. Babası subaydı. Annesi, Habeşistan'dan getirilerek Osmanlı sarayında bulundurulmuş bir çocukken Rus sarayına armağan olarak gönderilen, Büyük Petro'nun oğlu gibi büyütülerek generalliğe dek yükselen, çarın reformlarında ona en yakın yardımcılarından olan Prens İbrahim Hannibal'in torunudur. O zamanlar soyluların evlerinde Fransızca konuşulurdu. Rusça ko-

nuştığı dadısı Arina Rodionovna, Puşkin'e halk masallarını ve şarkılarını öğretmiştir. Çocukluğundan Fransızca eğitimi alan şair, Fransız klasiklerini ve başlıca Avrupalı yazarları erken yaşta okumuştur. Karamzin, Jukovski, Batyuşkov gibi o devrin tanınmış yazarları ve aydınları Puşkinler'in evinde görünen simalardı. 1811-1817 yıllarında seçkin ailelerin çocuklarının girebildiği ve seçkin memur ve diplomat yetiştiren bir tür yükseköğretim kurumu olan Tsarskoye selo (Çar Köyü) lisesinde öğrenim gördü. Daha 1814'te "Vestnik Yevropı" dergisinde ilk şiirinin yayımlanmasından sonra şiirleri ve yazıları basında görülmeye başlar. Bu yıllarda lirik şiirlerinin yanı sıra, öfkeli ve acı-tıcı epigramlarını ve "Ruslan ve Lüdmila" epik ürününü ve "Özgürlük" kasidesini yazdı. Siyasal içerikli ve din karşıtı şiirleri Çar I. Aleksandr'ı öfkelendirdi ve hükümdar onu Sibirya'ya sürmeye karar verdi. Genç şairin kişiliğinde Rus yazınının bir umudunu görmekte olan şair Jukovski'nin ve tarihçi yazar Karamzin'in çar nezdinde çabalarıyla yazgısı kolaylaştırıldı ve hizmet ataması görünümünde Güney Rusya'ya sürülmesine karar verildi. Böylece, şaire Kafkasya, Kırım, Moldavya yolculukları görünmüştür. Çok sayıda lirik şiirini, "Kafkasya Tutsağı", "Bahçesaray Çeşmesi", "Çingeneler" epik yapıtlarını dört yıl süren bu ilk sürgünlüğünde yazdı, "Yevgeni Onegin" şiir-romanını yazmaya bu sürgünlüğünde, 1823'te başladı. 1824'te, ateizmden söz ettiği bir mektubunun resmi makamların eline geçmesi üzerine, çarın buyruğuyla memuriyetten çıkarıldı, yeni bir sürgün kararıyla, ayrılmamak üzere, ailesinin mülkü olan Mihaylovskoye köyüne gönderildi. Şair, iki yılı aşkın süre tam bir yalnızlık içinde burada kaldı. Mihaylovskoye köyüne kapatılmışlığı olağan ötesi ürünler getirdi. Yarım yapıtlarını tamamladı, "Yevgeni Onegin"e devam etti, "Boris Godunov"u, "Kont Nulin"i ve lirik aşk şiirlerinin en ünlü örneklerini yazdı. Yakın ilişkide olduğu Dekabrist hareketin 1825'te bastırılması sırasında köyünde yalıtılmışlığı nedeniyle Petersburg'da bulunmaması, onu eylemin idamlar, zindan ve sürgünler biçimindeki sonuçlarının dışında tutmuştur. 1826 yılı eylülünde Çar I. Nikolay, Puşkin'i sarayda kendisiyle bir söyleşi için Moskova'ya ça-

ğırdı; şairin sürgünlük durumunu kaldırdı, yapıtlarının sansürünü bizzat yapacağını bildirdi. Çarın ilgisinden umutlanan Puşkin, sonra düş kırıklığına uğramıştır; üzerindeki baskı sürmüştür. 1828'de "Poltava" trajedisini yazdı. Aynı yıl Osmanlı devletiyle başlayan savaş sırasında savaş bölgesine izinsiz gezi yaptı; gezinin izlenimleri "Erzurum Yolculuğu"nda yansımıştır. Aynı sırada Kafkasya şiirlerini yazar. "Şair", "Ayaktakımı", "Peygamber" şiirlerini yayımlar; ayaktakımı saydığı sosyete meydan okumakta ve "Peygamber" şiirinde ise şairin konumunu göstermektedir. 1829'da ülke dışına çıkmak için girişimde bulundu, ancak onay alamadı. 1830'da, evlenme hazırlıkları çerçevesinde babası tarafından kendisine verilen Nijnegorod'da Boldino yurtluğundaki köyle ilgili mülk işleri için oraya gitti. Ve yazın yaşamının en önemli dönemi olarak bir süre burada çalıştı. "Yevgeni Onegin"i tamamladı. "Cimri Şövalye", "Mozart ve Salieri", "Taş Konuk"tan oluşan Küçük Tragedyalar'ı burada yarattı. "Kolomna'daki Küçük Ev" şiir-öyküsünü, "İvan Petroviç Belkin'in Öyküleri"ni yazdı. Bir dizi masalını üretti. "Deniz Kızı" piyesine çalıştı. Yine burada çok sayıda lirik şiirini yazdı. Tüm bunlar Puşkin tarafından sadece iki ay içinde gerçekleştirilmiştir.

Ve şair 1831'de Natalya Gonçarova ile evlendi. Çar I. Nikolay'ın ilgi duyduğu Gonçarova'nın saray balolarında görünebilmesi olanağını sağlamak için Puşkin'e Kamer-Yunker saray unvanı verilmiştir. Bu unvan en genç soylu kimselere veriliyordu. Şair öfkelenmiştir, ancak çarın "ihsanını" reddetmesi düşünülemezdi bile. Puşkin aynı sırada "Dubrovski" romanına başlıyor. Evlendikten sonra 1833 yılında yine kısa süre çalışma olanağı bulunduğu Boldino'da "Bakır Atlı" epik yapıtını, "Maça Kızı"nı, "Balıkçı ve Küçük Balık Masalı"nı, "Ölü Çariçe ve Yedi Yiğit Masalı"nı yazıyor. "Pugaçev Tarihi"ni tamamlıyor. Yine başta "Güz" olmak üzere birçok lirik şiirini bu dönemde yazmıştır. Kendisi 1836 yılında "Sovremennik" ("Çağdaş") dergisini çıkarmak üzere izin elde etti. Birçok makalesinin ve deneme yazısının yanı sıra "Yüzbaşının Kızı" romanını burada yayımladı. Gogol, derginin yazarları arasına katıldı, genç eleştirmen Belins-

ki ise katılmaya hazırlanıyordu. Fakat şairi pek yakın zamanda ağır bir yazgı beklemektedir.

Puşkin, yaratıcı gücünün doruğunda, roman ve şiir tasarıları olarak büyük çalışmalar içindeydi. Çarlık sarayının ve yüksek toplumun gerici çevreleri çoktandır şairi yok etmenin bir olanağını aramaktaydılar. Puşkin'in karısı Gonçarova'nın çar ile yakınlığı dedikoduları gündeme sokuldu. Fransa'dan Rusya'ya sığınmış, çarlık ordusunda hizmet eden bir subay olan J. Dantes'in araç olarak kullanıldığı bir düzen gerçekleştirildi. Konu bu kez Dantes'le şairin karısı arasında ilişki üzerine dedikoduydu. Eşinin onurunu savunmak isteyen şairle Dantes arasında düello planlandı. Yönetim çevreleri düellodan haberdar oldukları halde olası öldürümü engellemek için hiçbir önlem almadılar. 27 Ocak 1837 günü gerçekleşen düelloda Puşkin ölümcül yara aldı, iki gün sonra öldü. Şairin bu trajik ölümü kendisini seven çevrelerde acı ve öfke yarattı. Genç şair Lermontov'un Puşkin'in öldürülmesi üzerine yazdığı şiiri "Şairin Ölümü" el yazısı kopyalar halinde dolaşmış, işlenen suçu haykıran bir bildiriye dönüşmüştür. Genç şair çarı adalete ve katilleri cezalandırmaya çağırıyordu. Genç bir subay olan ve derhal Kafkasya'ya sürülen Lermontov da birkaç yıl sonra benzer bir düello komplosunda öldürülecektir.

Puşkin yazınsal yaratıcılıkta ulusal dile, tarihe, halk şarkılarına, masallara yönelme çağrısı yapar. Bu, şairin gerçek yaşamın içinden özgün edebiyat yaratma programıdır. Böyle bir süreçte romantizmden gerçekçiliğe yürür. Olgunluk dönemi lirik ve epik şiirleri ve düzyazı yapıtları şairin sanatsal ustalığının örneklerini oluşturur. Toplumun tüm kesimlerinden insanların yaşamı ve Rusya tarihindeki halk başkaldırıları konusu yaratısında geniş yer tutar. İlk kez Puşkin, Rus halkının türlü katmanlarındaki gelenekleri ve yaşamı doğrulukla ve derin görüşle betimlemeye başlamıştır. Puşkin'in öykülerindeki "küçük insan", sade insan tipi, daha sonra Gogol'ün ve 19. yy'da o çığırdan yazarların yapıtlarını doldurmaya başlayan karakterlerin önceli olmuştur. Bu nedenle Puşkin'in yaratıcılığı Rus yazınında bütün başlangıçların başlangıcı sayılmıştır.

II

“Yevgeni Onegin” Puşkin’in epik şiirler dizisi içinde oylumu ve olgunluğuyla doruk oluşturan yapıtıdır. “Yevgeni Onegin” yaratıcısının şair ve romancı kimliğinin yansıdığı bir biçim olarak şiir-roman türünde belirmiştir. Ve bu şiir-romanda daha ilk kıtalardan başlayarak kolay algılanan ve sürükleyen bir şiir dili etki uyandırmaktadır. Yaratıcısının şair Puşkin ve yazar Puşkin olarak yaratıcılığının ilgi çekici olgusu olan yapıtta en sıradan yaşam sahnelerinin yansıtılmasından en yüksek şiirsel yaratıya dek şiir dili sadelikler ve yükselmeler gösterir. En sıradan sahnelerden en yüksek şiirsel doruklara dek anlatı Puşkin’e özgü yüksek şiir diliyle gerçekleştirilir. Ruslar arasında yinelendiğine göre, “Yevgeni Onegin” şiir-romanının Rusçasında yapıtın başından sonuna değin hiçbir şiirsel dil pürüzüne rastlanmıyormuş. Puşkin bu temel yapıtını güney sürgünlüğünde yazmaya başlamıştı. Yazılması sekiz yıl sürmüştür. Kendisinden önceki ve kendisiyle aynı zamanda gerçekleşen epik şiir-öykülerin deneyimi üzerinde yaratılan “Yevgeni Onegin”, Puşkin’in artık gerçekçi bir sanatçı olarak yaratıda başarısını temsil eder. Epik şiirin başat özelliği dışsallıktı – yaratıcının kişiliği, bir yöntem olarak, son hadde dek anlatı konusunun dışında dururdu. “Yevgeni Onegin”de Puşkin sapma-açılımlarla öznel-lirik öğeleri epik yapıtına dahil etmiştir. Bu öğelerle birlikte, yapıtta gerçekliğin tiplere dağıtılmasında, insan karakterlerinin yaratılmasında gerçekçi yöntem göze çarpar. Dönemin ünlü eleştirmeni Belinski’nin deyişiyle, Puşkin “Yevgeni Onegin”de Rus kırsal yaşamının bir ansiklopedisini yaratmıştır. Yapıt en baştan sona dek kentsel ve kırsal yaşamdan çok ve renkli verilerin düzlemi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Şiir-romandaki dört esas kişi, Onegin-Tatyana, Lenski-Olga arasındaki ilişkilerin sade konusu, böyle bir gerçek görünümle düzlemi üzerinde sade olay desenleri olarak yansır. Doğaştanca bir sanatsal-anlatımsal özgürlük etki yaratır. Şairin yapıyı özgürleştiren ayrılmalara gerçekleştirdiği lirik açılımlar yaratıya enginlikler sağlar. Kentsel ve kırsal yaşam parçalarıyla dolgulanan “Yevgeni Onegin”in dönemin Rusya yaşamının ansiklopedisi özelliği

belirir. Başta Petersburg'un, Moskova'nın büyük kent yaşamı, yüksek toplum, taşra yaşamı ve kırsal toprak beyleri pomeşçikler ve toprak kölesi köylüler, türlü insan tipleri bu ansiklopedide yer alır. Puşkin yapıtında Petersburg sosyetesinin ve saray çevrelerinin havailiğini ve boşluğunu ortaya sermekte, Moskova'nın ataerkil soylular ortamının yergisel betimlemelerini vermekte, taşra soyluları olan pomeşçiklerin törelerini alaya almaktadır. "Yevgeni Onegin" sadece o devrin bir aynası değil, yapıtın şairi olarak Puşkin'in ruhunun da bir aynasıdır. Şairin tüm yaşamı, tüm sevgisi, duyguları, görüşleri, ülküleri bu yapıtındadır. Puşkin, kendisinin de ilişkili bulunduğu, toprak köleliğinin kaldırılması, cumhuriyet ya da anayasal monarşi kurulması amacıyla örgütlenen Rus devrimcileri olan Dekabristlere yer ayırmadan geçemediği yapıtının o bölümlerini sonradan yakmak zorunda kalmıştır. Ama dönemin başkaldırı hazırlığıyla ilgili toplumsal havası şiir-romanda açıkça duyumsanır durumdadır. Bu bağlamda, Puşkin'in yapıtlarına bütünsel bakışta, söylenmemiş olandan kalan gölgeler, boşluklar duyumsanır. Anlam taşıyan boş uzamlar, ya da sansürün bile kolay fark edemeyeceği simgesel yankılar. "Bakır Atlı"da simgesel ve fantastik öğelerden oluşan yapı tümüyle Dekabristlere ayrıldığı halde, şiir-öyküde onlara dair duyumsanır dolaylılıkta bile tek bir ima yer almaz. Kahramanın sözlüsünün oturduğu kulübeyi Neva taşkını küçük bir adaya savurmuş, yine Yevgeni adını taşıyan kahraman delirmiştir. Bu, idam edilen Dekabristlerin gizlice gömüldüğü Goloday adasını ima etmektedir. Yapıt, Puşkin'in ölümünden çok sonra yayımlanabilmiştir. Özellikle romantizmden gerçekçiliğe geçtikten sonra şairin yapıtları sansür karşısında bir otosansürün düzlemi üzerinde kurgulanmıştır. Onegin tipinde Puşkin'in bir türlü yol almayan özgürlük ve ilerleme-değişme dileğindeki tikanıklığın simgesini görmek olasıdır. Düş kırıklıkları ve kuşkular içinde kökünden kopmuş, inancını yitirmiş savrulan ve yeniyi bulamayan Onegin. Düello-da ölen özgürlük âşığı Lenski'ye ağıt yakılan kıtalarda da benzer durum var gibidir. Fakat Onegin ayrıca Rus yazınında ilk kez beliren ve yazında sonraki benzer karakterlere örnek oluşturan "gereksiz insan tipi" olarak da görülmüştür.

Bazı araştırmacılar yapıtın şiir-roman formunda yazılmasına, 1812 utkusundan sonra 1825'e dek yaşanan toplumsal coşkunluğu neden olarak gösteriyorlar. Fransa'ya yapılan seferden dönen Avrupa'yı görmüş genç subayların yeni coşkusuyla, Puşkin'in özgürlükçü şiirleriyle bağlantılı bir lirik coşku dönemidir bu. Bu araştırmacılara göre, soyluların nitelikli kesimi ve aydınlar o dönemde böyle şiirsel esinlere yöneliyorlardı, Onegin ve Tatyan'a'yı yaratan bu çevrelerdi.

Ve son olarak, "Yevgeni Onegin" şiir-romanını meydana getiren ve Puşkin tarafından yaratılmış olan Onegin kıtaları on dört dize ve dörtlü duraklarla yazılan "yamb" vezninde şiirdir. Bu, eski Yunan'daki "iambos" vezin kalıbının Rusçaya uyarlanmışıdır. Uyak düzeni abab cc dd effe gg biçimindedir.

Şiir çevirisinde vezin ikinci dile yansıtılamaz. "Yevgeni Onegin" çevirisinde ilk evrede her bir dize ve kıta için sözlük çalışması yapılmış, şiir-romanın anlamının eksiksiz olarak yansıtıldığı ve alternatif sözcüklerin metne yığıldığı bir ilk çeviri gerçekleştirilmiştir. İkinci evrede, özgün kıtalar Rusça metnin sayfalarında nasıl duruyorsa öyle şiir kuruluşları gerçekleştirilmiştir. Bu yapılırken özgün dildeki uyak düzenini yaratmaya özen gösterilmiştir; bazen en doğrudan uyaklardan da kaçınılmaksızın, ama kaba ve çiğ uyaklara başvurmaksızın, yarım uyaklar ve ses anıştırmalarıyla özgün yapıdaki uyak düzenine yakışan bir yapıyı gerçekleştirmeye yönelinmiş ve bu çağdaş Türkçe şiir okurunun algısına ve Türkçede özgün yapıya göre bir şiir düzeyine uygun sayılmıştır. Sonuçta, şiir-romanın kıtalarının özgün dilde şiir-yazı sayfada nasıl duruyorsa Türkçede öyle durması amaçlanmış, buna çalışılmıştır. Elbette anlamın doğru ve Puşkin'in diline yakışan düzeyde yansıtılmasıyla. Söz dizimi üzerinde, şiirde daima gereken bir ritim ve tempo sağlayarak dize tonlaması yaratmaya yönelinmiş, söz diziminde sessel uyum gözetilmiş, tüm sel bir şiir etkisi için çevirmenin var olabilen sessel ve ritimsel duyuş yetilerinin zemini üzerinde çalışılmıştır.

Pétri de vanité il avait encore plus de
cette especé d'orgueil qui fait avouer avec
la même indifférence les bonnes comme les
mauvaises actions, sulte d'un sentiment de
supériorite, peut-être imaginaire.

Tiré d'un lettre particuliere*

Kibirli yüksek toplumu eğlendirmeyi düşünmeden,
Büyük sevgiyle dostluğun beğenisine,
Sana daha yaraşan bir tanıt sunmak isterdim
Bir tanıt çok daha yaraşan sana,
Senin harikulade ruhuna daha yaraşan,
Bütün dopdolu kutsal düşlerle,
Ve şiirle dipdiri ve ışıldayan,
Dolu yüksek düşüncelerle ve sadeliklerle;
Ama varsın böyle olsun – kayıran elinle sen
Kabul et bu dermesini alaca bölümlerin,
Yarı güldürücü, yarı hüznü,
Hem sıradan halkça, hem ülkülü,
Özensiz ürününü bu benim ilgilerimin,
Uykusuzluklarımın ve esinlerimin zahmetsizce coşmuş,
Olgunlaşmamış ve solgunlaşmış yaşlarımın,
Ürününü soğuk gözlemlerinin bu usumun
Ve yüreğimin acılar içinde saptayışlarının.

* Ün düşkünlüğüyle sarmalanmış, o, dahası, belki de yapmacık bir üstünlük duygusu-
nun sonucu olarak, kendisini gerek iyi, gerekse kötü davranışlarını aynı umursamaz-
lıkla kabullenmeye kıskırtan özel bir kibire de sahipti. *Özel bir mektuptan* (Fransızca).

BİRİNCİ BÖLÜM

Hem yaşamakta acele ediyor, hem duyumsamakta ivedi davranıyor.

Prens Vyazemski

I

“Benim en dürüst ilkeler adamı amcam,
Sonunda hasta düştüğü zaman gerçekten,
Beni bıraktı kendisini saymak zorunda
Ve icat edemedi bundan daha iyi bir şey.
Onun örneği varsın başkalarına ibret olsun;
Ama Tanrım nasıl dayanılmaz bundur
Oturmak gece gündüz bir hastayla
Uzak düşmeden yanından bir adım bile!
Aşağılık bir sinsiliktir nasıl,
Yarı canlı birini avutmak,
Yastıklarını onun düzeltmek,
Kederle sunmak ilaçlarını,
Derinden iç çekmek ve düşünmek kendini:
Ne zaman alacak peki iblis seni?”

II

Bunları usundan geçiriyordu genç çapkın,
 Uçarken toz içinde posta arabalarında,
 Yüceler yücesi istemiyle Zeus'un
 Biricik kalıtçısı tüm akrabalarının.
 Lüdmila'nın ve Ruslan'ın dostları!*
 Kahramanıyla benim romanımın
 Girişliksiz, hemen şu anda
 Sizi izin verin tanıştırmama:
 Onegin, benim sevimli dostum,
 Neva nehrinin doğdu kıyılarında,
 Siz de, ola ki, doğmuşsunuzdur orada,
 Yahut ışıldamışsınızdır sevgili okurum;
 Orada bir zamanlar dolaşıyordum ben de:
 Ama kuzey sağlığıma zararlı şimdi.** 1

"Ruslan ve Lüdmila" Puşkin'in lise öğrencisiyken yazdığı, ilgi uyandıran ilk epik yapıtıdır. (ç.n.)

** Genç Puşkin güney sürgünlüğündeydi; kuzeye, yani Petrograd'a dönmesi yasaklanmıştı. (ç.n.)

III

Pek yetkince ve dürüst bir hizmet verip,
Babası onun yaşadı borç içinde gırtlığına kadar,
Her yıl üç balo düzenlerdi
Ve tüm varlığını yitirdi en sonunda.
Yevgeni'yi yazgısı koruyordu:
Baştan bir *Madame* onunla ilgileniyordu,
Bir Monsieur sonra Madame'ın aldı yerini;
Çocuk haşarı, fakat sevimliydi.
Monsieur l'Abbé, yoksul Fransız,
Bitkin düşmesin yavrucuk diye,
Öğretiliyordu şaka havası verip her şeye,
Ciddi ahlakıyla hiç usanmaksızın,
Yaramazlıkları yüzünden onu hafifçe azarlıyordu
Ve Yazlık Bahçe'ye gezmeye götürüyordu.*

* Yazlık Bahçe – Petrograd'da Çar I. Petro'nun yazlık sarayının yer aldığı park. (ç.n.)

IV

Yevgeni sığmayan kabına,
Gençlik çağına girdiği zamansa,
O umutlar ve ince hüznler çağıma,
Monsieur'yü yurtluktan çıkardılar.
İşte benim Onegin'im erdi özgürlüğe;
Saçları kesilmiş son modaya göre;
Londralı bir *dandy* gibi giyinmişti –²
Ve ensonu yüksek topluma erişmişti.
O eksiksiz olarak Fransızca
Düşüncelerini anlatabiliyor ve yazabiliyordu;
Alışkınca mazurka oynayabiliyordu
Ve selamlaşabiliyordu hiç yapmacıksızca;
E, ne istersiniz başka? Sosyete karar verdi,
Yevgeni akıllıydı ve pek sevimliydi.

V

Biz hepimiz öğrendik azar azar
Bir şeyleri ve derme çatma,
Demek eğitimle Tanrıya şükür,
Bizde pek zor iş ışıık saçmak.
Onegin, düşüncesine göre birçoklarının
(Düşüncesine göre kesin ve özenli yargıçların)
Yetersiz bilgiliydi, bilgiçti ama,
Konuşması sırasında hiç zorlanmadan
Her şeye değinmek gibi kolaylıkla,
Takınmak bir allamenin bilginliğini,
Korumak önemli bir tartışmada suskunluğunu
Ve beklenmedik epigramların alazıyla
Ateşlemek gibi gülümsemesini hanımların
Pek uğurlu yetenekleri vardı.

VI

Latincenin modası geçti bugün:
 Bu yüzden, size gerçeği söyleyecek olursak,
 O, kitap üstü yazılarını okumak için,
 Juvenalis üzerine biraz konuşmak,*
 Mektubun *vale* ile tamamlamak için sonunu**
 Yeterli derecede Latince biliyordu,
 Ayrıca, hatasız değilse de gerçi,
 Aeneis'ten iki şiir ezberindeydi.***
 Taşımıyordu hiçbir istek
 Yeryüzünün yaşam tarihinin
 Zamanbilgisel tozunda eşelenmek için;
 Ama Romül'den ta günümüze dek
 Geçmiş zamanların fıkralarını özenle
 Canlı tutuyordu belleğinde.

* D.Y. Juvenalis (60-127) Romalı yergici şair. (ç.n.)

** Vale-Esenlik (Latince). (ç.n.)

*** Aeneis-Vergilius'un oniki kitaplık destanı. (ç.n.)

VII

Sahip olmadan bir tutkuya yüksek,
Cansiperane davranmak için sesler uğrunda,
Ayırdedemiyordu biz nice çırpınsak
Yamb kalıbını koriam kalıbından.*
Homeros'a ve Teokritos'a sövüp sayıyordu;
Buna karşılık Adam Smith okuyordu
Ve derin bir ekonomi yöneticisiydi,
Yani yargı yürütmeyi becerirdi,
Devlet nasıl varsıllaşır,
Ve neyle ayakta durur ve neden
Basit ürüne sahip olduğu zaman
Altın onun için gereksizleşir.
Babası anlamıyordu onu bir türlü
Ve tutuya koyuyordu topraklarını.

* Koriam-Eski Yunan iambos ve koriambos vezin kalıplarının Rusçadaki karşılıkları.
(ç.n.)

VIII

Yevgeni'nin bildiği öbür her şeyi
Sayıp dökmeye benim yok zamanım;
Ama gerçek dehası onun neredeydi,
Neleri biliyordu tüm bilimlerden daha sağlam,
Gençliğinden beri neler onun için
Bir emekti, bir ıstıraptı, bir sevinçti,
Neler dolduruyordu tüm gün boyu
Bunalıp duran tembelliğini onun, –
Bu Nazon'un şarkıladığı*
Bir bilimiydi sevecen tutkunun,
Uğrunda bunun sonlamıştı o ıstırap eri
Işıldayan ve başkaldıran ömrünü
Moldavya'da, bozkırların ıssızlığında,
Çok uzakta İtalya'sından.

IX

* Ovidius Nazon (İ.Ö. 43-İ.S. 18) Romalı şair. O da, Puşkin'in sürgün bulunduğu yerlerde vaktiyle sürgün olarak yaşamış ve burada ölmüştü. (ç.n.)

X

Başlamıştı nasıl erken ikiyüzlü olabilmeye,
Umudunu gizlemeye, kıskanç davranmaya,
Birini inandırmaya ya da inancından vazgeçirmeye,
Karamsar görünmeye, bunalımlı olmaya,
Dik başlı durmaya ya da uysal,
İlgili görünmeye ya da umursamaz!
Nasıl mahmur dalgınlığıyla sessizdi,
Nasıl ateşlice bir belagat sahibiydi,
Özensizdi nasıl aşk mektupları!
Tek şeyi solur, tek şeyi severdi
Ve nasıl başarıyla kendinden geçerdİ!
Nasıl hızlıydı ve sevecendi bakışları,
Utangaçtı ve küstahtı, kimi zamansa
Pırıldardı uysal bir gözyaşı damlasıyla!

XI

Nasıl da başarıyordu görünmeyi yeni olarak,
Bir nükteyle safdilliği hayrette bırakmayı,
Korkuya düşürmeyi hazır bir umutsuzlukla,
Sevimli bir pohpohlamayla gönül almayı,
Yakalamayı özel duygululuk dakikalarını,
Masum yaşların ön inançlarını
Usuyla ve tutkusuyla yenmeyi,
İçgüdüyle sevecenlik beklemeyi,
Yalvarmayı ve istemeyi bir sevgi itirafını,
Kulak vermeyi ilk sese bir yürekten gelen,
Aşkın peşine düşmeyi ve birden
Elde etmeyi gizli bir buluşmayı...
Ve sonra başbaşa kalarak ona
Dersler vermeyi bir tenhada!

XII

Nasıl dalgalandırabiliyordu erken yaşta
Yüreklerini anlı şanlı yosmaların!
Ortadan kaldırmak istediği zamansa
Yolu üzerinde duran karşıtlarını
Nasıl da ağılu sözlerle çekiştiriyordu!
Ne ökseler yollarına onların kuruyordu!
Ama sizler, siz mutlu kocalar,
Sizler onunla kaldınız dost olarak:
Onu sıvazlıyordu bir koca kurnaz,
Foblas'ın çok eski bir öğrencisi,
Hem yaşlı bir adam güvensizce,
Hem görkemli taşıdığı boynuz,
Daima hoşnut kendi kendisinden,
Kendi yemek sofrasından ve karısından.

XIII. XIV

XV

Bazı daha yatağında kendisine
 Küçük pusulalar getirildiği oluyordu.
 Acaba ne? Davet mi bunlar? Gerçekten de
 Üç yere birden akşam toplantısına çağırılıyordu:
 Şurada balo var, şurada çocuk kutlaması.
 Peki hangisi çekecek bizim şeytanımızı?
 Kimden başlayacak ziyarete o? Farketmez hiç:
 Her yere bir anda yetişemezsiniz.
 Şimdilik, sabah devri kılığıyla,
 Ve giydiği başında geniş bolivarı,³
 Onegin uzanıyor bulvara doğru
 Ve orada dolaşüyor özgür alanlarda,
 Cebindeki hiç uyumayan brouget*
 Öğle yemeği vaktini onun çalıncaya dek.

* Brouget – Fransız yapımı saat. (ç.n.)

XVI

Artık hava karardı: kızağa yerleşiyor.
 “Yürü, yürü!” bağıışı duyuldu:
 Soğuşun tozuyla gümüşleniyor
 Kunduz kürkünden yakası onun.
 Dört nala Talon’a uçtu: emin çoktan⁴
 Orada Kaverin’in kendisini beklediğinden.
 Girdi içeriye: bir mantar fırladı tavana kadar,
 Şarabın fışkırdı bir huzme kuyruklu yıldızından;
 Önünde roast-beef kanı duran*
 Ve mantarlar genç çağlarının görkemi,
 Fransız mutfağının eşi bulunmaz rengi,
 Ve ölümsüz böreği Strasbourg’un
 Limburg peynirinin en aslıyla
 Altın ışıltılı ananasın arasında.

* Roast-beef – Sığır filetosundan kızartılmış et. (ç.n.)

XVII

Kadehlerin susuzluğu daha dilemekte
Köftelerin söndürmek kızgın yağını,
Ama haber veriyor bir çınıltı ona brougetten,
Yeni bir bale gösterisinin başladığını.
Tiyatronun hırçın yasa yapıcısı,
Bir dalda durmaz tapınıcısı
Büyüleyici güzellikte aktrislerin,
Saygıdeğer yurttaşı kulislerin,
Onegin uçu dosdoğru tiyatroya,
Herkesin özgürlükle soluk alarak,
Hazır bulunduğu alkışlamaya bir entrechat,*
Isıklık çalmaya Fedra'ya, Kleopatra'ya
Ve Moina'yı çağırmaya (sahnede
İşitebilmek için onu sadece).

* Entrechat – Baledede bir sıçrama (Fransızca). (ç.n.)

XVIII

Büyüleyici diyar! Orada nice yıllar boyu,
 Eski zamanda gözüpük hükümdarı yerginin
 Işık saçmıştı Fonvizin, özgürlüğün savunucusu,*
 Ve çevik kavrayışlı Knyajnin;**
 Orada Ozerov istemdişi haraçlarını***
 Halkın gözyaşlarının ve alkışlarının,
 Genç Semyonova ile bölüşüyordu;****
 Orada bizim Katenin diriltiyordu*****
 Yeniden Corneille'in görkemli dehasını;
 Orada ağılu iğnesiyle Şahovskoy uçurmuştu*****
 Güldürülerinin uğultulu oğulunu,
 Orada Didelot da giymişti ününün taçını,*****
 Orada, orada koruması altında kulislerin,
 Gençlik günlerim uçup geçmişti benim.

- * D.İ. Fonvizin (1744-1792) Rus toplumsal güldürüsünün yaratıcısı (ç.n.)
- ** Y.B. Knyajnin (1742-1791) Rus dramaturg ve şair. (ç.n.)
- *** V.A. Ozerov (1769-1816) Rus tiyatro yazarı. (ç.n.)
- **** Y.S. Semyonova (1786-1849) Rus tiyatro aktresi. (ç.n.)
- ***** P.A. Katenin (1792-1853) Rus şair, eleştirmeni, tiyatrocü (ç.n.)
- ***** A.A. Şahovskoy (1777-1846) Rus tiyatro yazarı. (ç.n.)
- ***** C.L. Didelot (1767-1837) Fransız bale sanatçısı, eğitmeni; Petersburg'da çalışmış, Rus bale sanatının yükselmesine önemli katkıda bulunmuştur. (ç.n.)

XIX

Benim tanrıçalarım! ne oldunuz? neredesiniz sizler?
 Kulak verin benim çağırın kederli sesime:
 Hep o aynı tanrıçalar mısınız? yoksa başka kızlar,
 Değiştirip sizi geçtiler mi yerinize?
 İşitecek miyim yeniden sizin korolarınızı?
 Gözlerim yine Rus Terpsikhora'sının*
 Ruhuyla dopdolu bir uçuşu görecektir mi?
 Hüzünlü bakışım benim yoksa rastlamayacak mı
 Aşına yüzlere üzerinde kasvetli bir sahnenin,
 Ve, çevirip yabancı bir dünyaya doğru
 Düş kırıklığına uğrayan saplı gözlüğümü,
 Kayıtsız izleyicisi olarak bir eğlenenin,
 Sessizce boş bir ilgiyle ben bakacağım
 Ve geçmişte olup bitenleri mi anımsayacağım?

* Terpsikhora – Yunan mitolojisinde dokuz muzadan biri; dansın ve koro şarkısının koruyucusu. (ç.n.)

XX

Tiyatro artık dolu; localar ısıldıyor;
 Parter ve koltuklar tüm kaynaşmada;
 Balkonlardan sabırsız alkışlar duyuluyor,
 Ve, yükseliverip, hışırdıyor perde.
 Parıltılı, neredeyse gökselleşmiş,
 Kemanın büyüleyici yayma kulak kesilmiş,
 Bir nimphalar topluluğuyla sarılmış,
 Bekliyor İstomina; öyle durmuş,*
 Yere dokunurken bir ayağıyla,
 Diğer ayağını yavaş yavaş döndürüyor,
 Ve ansızın bir sıçrayış, ve ansızın uçuyor,
 Uçuyor, bir tüy gibi Aiolos'un dudaklarından;**
 Bazı endamını kıvrıyor, bazı salveriyor
 Ve çevik ayağını öbür ayağında çırpıştırıyor.

A.L. İstomina (1799-1848) Rus bale sanatçısı, Puşkin konuları üzerine bale partilerinin ilk icracısı. (ç.n.)

** Aiolos – Yunan mitolojisinde rüzgar tanrısı. (ç.n.)

XXI

Hâlâ sürmekte alkışlar. Onegin giriyor,
Yürüyor koltuklar arasında ayaklar boyunca,
Kaykılırken çifte monoklünü doğrultuyor
Tanımadığı bayanların localarına;
Göz gezdirdi kat balkonları üzerinde,
Her şeyi görüyordu: simalardan, giysilerden
Korkunç hoşnutsuz bugün;
Erkeklerle, doğrulup dört bir yana tüm
Selamlaştı, sonra sahneye doğru
Büyük dalgınlık içinde bakmaya başladı.
Başını yana çevirdi – ve esnedi,
Ve söylendi: “Her şeyin artık değişme zamanıdır;
Balelere nice zaman dayandım,
Ama bu Didelot’dan da artık usandım.”⁵

XXII

Henüz amurlar, şeytanlar, yılanlar,
Sahnede seğırtiyorlar ve patırdıyorlar;
Henüz, efendilerini bekleyen yorgun uşaklar
Girişlerde kürkleri içinde uyuyorlar;
Henüz durmadı onların tepinmeleri,
Sümkürmeleri, öksürmeleri, yuhlamaları, el çırpmaları;
Henüz dışarılarda ve içerilerde
Her yanda ışıldıyor fenerler;
Henüz, üşümüşler, vurmakta atlar ayaklarını,
Koşumlarından bezmişler usanmışlar,
Ve arabacılar, çevresinde ateşlerin toplanmışlar,
Beylerine sövüyorlar ve birbirine vuruyorlar ayalarını:
Ama Onegin fırlayıp çıktı işte;
Giysi değiştirmeye gidiyor şimdi evine.

XXIII

Betimleyebilir miyim bir tabloda doğru
Odasını onun yalıtıldığı,
Modaların tipik yetiştirmesinin bu
Giyindiği, soyunduğu ve yeniden giyindiği?
Her şey, gelip geçici nice arzular için
Titiz Londra'nın uğraştığı ticaretiyle
Ve dalgaları üzerinden Baltık denizinin
Kereste ve içyağı karşılığı taşıdığı bize,
Her şey, Paris'te aç bir zevk duyusunun
Yararlı bir zanaat kendisine seçip,
Eğlence için icat edip durduğu,
Görkem için, şimdi gözde olan refah için, –
Her şey bezemekteydi odasını tüm
Onsekiz yaşındaki filozofun.

XXIV

Çarkentin kehribardan bacaları,
Porselen ve bronz masa üzerinde,
Ve, en çıtkırıldım duyguların doyurulması,
Parfümler işlenmiş kristallerde;
Çelik tırnak törpüleri, taraklar,
Düz makaslar, eğri makaslar,
Ve fırçaların tam otuz türlüğü,
Kimi tırnak fırçası, kimi diş fırçası.
Rousseau (burada kaydedeyim gelmişken yeri)
Kibirli Grimm'in cüret edişini anlayamıyordu
Tırnaklarını temizlemeye karşısında onun,
Belagati yerinde bir kaçık gibi.⁶
Özgürlüğün ve hakların savunucusu
Bu olayda büsbütün haksızdı.

XXV

Olmak mümkündür işbilir bir adam
 Ve düşünmek güzelliğini tırnaklarının;
 Neye yarar verimsizce tartışmak çağla?
 Alışkanlık bir zorbadır arasında insanların.
 İkinci Çadayev, benim Yevgeni'm,*
 Çekinerek kıskanç yargılardan,
 Giyiminde fazlaca özentiliydi
 Ve, bizim şıklık düşkünü dediğimiz soydan.
 Günde en azından üç saatini
 Aynaların karşısında geçiriyordu
 Ve giyinme odasından çıkıyordu
 Rüzgarlı bir Venüs benzeri.**
 Bir maskeli balo için çıkarken yola
 Tanrıça erkek kılığına büründüğü sıra.

* P.Y. Çadayev (1794-1856) Rus filozof, Dekabrist. (ç.n.)

** Venüs – Roma mitolojisinde aşk ve güzellik tanrıçası; Yunan mitolojisindeki Afrodit'in özdeşi. (ç.n.)

XXVI

En son moda zevke göre görünümüyle
Meşgul ederken o meraklı bakışınızı sizin,
Ben bilgili yüksek toplumun önünde
Burada betimleyebilirdim giyimini onun;
Kuşkusuz bu yüreklice bir iş olurdu,
Ancak betimlemek benim mesleğimdir:
Fakat *pantolon, frak, yelek*,
Tüm bu sözcükler Rusçada yok;
Oysa görüyorum, eksikleniyorum karşınızda bundan,
Zaten yoksul olan biçemim benim
Çok daha az renklice durabilir
Böyle sözcüklerle yabancı soydan,
Bir göz olsun atardım eski zamanlarda olsa
Akademik Sözlük'ün sayfalarına.

XXVII

Bizim Şimdi konumuz o değil:
En iyisi acele edelim yetiŐmek için baloya,
oktan yola koyulduğu benim Yevgeni'min
Yaylı arabasına binip dörtnala.
IŐıkları çoktan sönmüş evlerin önünde
Uykulu cadde boyunca diziler halinde
Çifte fenerleri yaylı arabaların
Dkyorlar neşeli bir aydınlığı
Ve karın üstüne gkkuŐakları düŐürüyorlar;
Lambalar serpiŐtirilmiŐ çepeçevre,
Aydınlık içinde ışıldıyor görkemli bir ev;
Yekpare pencerelerde gölgeler dolaşıyorlar,
Görünüp yitiyor orada profilleri
Bayanların ve moda olan ayırıksın tiplerin.

XXVIII

İşte kahramanımız bizim vardı giriş sahanlığına;
Bina kapıcısının yanından dosdoğru
Uçtu mermer basamaklar boyunca,
Eliyle düzeltti bir an saçlarını,
Girdi içeriye. Dopdolu insanlarla salon;
Müzik çınıldamaktan artık düşmüş yorgun;
Mazurkayla meşgul bir kalabalık;
Hem bir uğultu çepeçevre, hem bir darlık;
Bir hassa süvarisinin tıngırdıyor mahmuzları;
Uçuyor bacakları hoş hanımların;
Tutsak edici izleri sıra onların
Uçuyor erkeklerin yalınlanan bakışları.
Kemanların çağıltısıyla birlikte sustu
Son moda kadınların kışkanç fısıltısı.

XXIX

Eğlence ve istek günlerinde
Balolardan ben alırdım delice bir keyif;
Yoktur daha güvenilir bir yer
Aşk itirafları ve mektup vermek için.
Ey sizler, saygıdeğer eşler!
Hizmetlerimi benim öneririm size;
Diliyorum sözümü çıkarmayın usunuzdan:
Uyarımla istiyorum sizi sakındırmak.
Sizler de öyle, annecikler, daha özenli olun,
Kızlarınızın dört açın üzerinde gözünüzü:
Tutun dosdoğru çifte monoklünüzü!
Yoksa... yoksa, Tanrım sen koru!
Bunu ben şundan ötürü sizden gizlemiyorum,
Nicedir artık ben günah işlemiyorum.

XXX

Ne çare türlü türlü eğlencelerde
Ben nice yaşam boğdum!
Ama aykırı düşmese yaratılışıma eğer,
Baloları bu günlere dek severdim.
Seviyorum ben kabına sığmaz gençliği,
Ve kalabalığı, ve parıltıyı, ve sevinci,
Ve ölçülü biçili giyimini hanımların;
Seviyorum onların bacaklarını; ama kuşku duyarım
Baştan başa tüm Rusya'da üç çift mevzun
Kadın bacağına rastlayacağınızdan,
Ah! başaramadım unutmayı ben nice zaman
İki bacağı... Keder içindeyim, soğudum,
Anımsıyorum hep onları, ve düşümde bile
O bacaklar heyecan veriyor benim yüreğime.

XXXI

Peki ne zaman ve nerede, hangi çölde,
Çılgın, o bacakları unutacaksın sen?
Ah, bacaklar, bacakcağızlar! neredesiniz şimdi?
Deviniyorsunuz nerede ilkyaz çiçeklerince?
Doğunun rehabetinde ninnilenerek yetiştirilmişsiniz,
Bırakmadınız ardınız sıra hiçbir iz
Üzerinde hüznün verici kuzey karlarının:
Seviyordunuz yürüdüğünüzde yumuşacık halıların
Görkemli okşayışlarıyla size dokunuşlarını.
Çok mu eskideydi sizin için unutmuştum
Ben ün ve övölüş susuzluğumu,
Ve ülkesini atalarımın, ve zindan soğuklarını?
Genç yıllarımın mutluluğu çoktan silindi,
Çayırıların üzerinde sizin narin izleriniz gibi.

XXXII

Diana'nın* göğüsleri, yanakları Flora'nın,**
 Sevgili dostlarım benim, büyüleyici güzel!
 Fakat bacakları Terpsikhora'nın
 Gönlüm için daha güzel nedense.
 O, önbiliyle duyurarak gözlere
 Bir armağanı değeri ölçülmez,
 Sürüklüyor kurallı güzelliğiyle kendisine doğru
 İsteklerin başına buyruk oğulunu.
 Seviyorum onu, dostum benim Elvina
 Uzun örtüleri altında masaların,
 İlk yaz zamanı filizleri üzerinde çayırların,
 Kış zamanı şöminenin dökme demirden kenarlarında,
 Salonların ayna gibi parkelerinde,
 Deniz kıyılarında kayaların granitlerinde.

* Diana – Eski Roma mitolojisinde avcılık, ay, verimlilik ve çocuk doğurma tanrıçası, yaban hayvanlarının koruyucusu; Yunan mitolojisindeki Artemis'in karşılığı. (ç.n.)

** Flora – Eski Roma mitolojisinde çiçek, ilkyaz, gençlik tanrıçası. (ç.n.)

XXXIII

Ben bir deniz anımsıyorum fırtına öncesinde;
Ne kadar kıskanmıştım dalgaları,
Koşan taşmış borayla diziler halinde
Aşkla yatmak üzere onun bacaklarına doğru!
Ne kadar istemiştım o zaman birlikte dalgalarla
O şirin bacaklara dokunmak dudaklarımla!
Hayır, kaynayan gençliğimin benim
Hiçbir zaman ortasında yalımlı günlerinin
Dilememiştim böyle bir ıstırapla
Öpmek genç Armida'ların dudaklarını,*
Ya da güllerini alazlanan yanaklarının,
Ya da sinelerini dolu ahlarla;
Hayır, hiçbir zaman tutkuların atılışı
Ruhumu benim böyle acıtmamıştı.

* Armida – Tasso'nun "Kurtarılmış Kudüs" yapıtındaki kadın kahramanlardan biri. (ç.n.)

XXXIV

Bir başka zaman unutulmaz benim için!
İçrek bazı benim düşlerimde
Tutuyorum kutlu bir üzeni...
Ve bir bacağı duyumsuyorum ellerimde;
Yeniden coşuyor tasavvurum,
Yeniden onun parmaklarıma dokunuşu
Tutuşturdu solmuş yüreğimde kanı,
Yeniden özlem, yeniden canlanışı aşkın!..
Ama övdüğüm yeter o kibir sahiplerini
Kendi konuşkan lirimle sır saklamaz;
Onlar değmezler ne tutkulara,
Ne de şarkılara kendi esinledikleri:
Sözleri ve bakışları o büyücülerin
Aldatıcıdır... tıpkı bacakları gibi.

XXXV

Peki ne oldu benim Onegin'im? Yarı uyurca
Yatağına o dönüyor bir balodan:
Hiç sesi dinmeyen Petersburg ise
Şimdi bir silindir gibi devindirilen.
Kalkıyor tacir, yürüyor dağıtıcı,
Arabacıların durağına uzanıyor arabacı,
Sütçü kadın güğümüyle ivedi koşuyor,
Ayakları altında sabah karı çıtırdıyor.
Tatlı bir gürültü uyandı çın sabahtan.
Pencere kanatları açık; duman baca üzerinde
Yükseliyor mavi bir sütun halinde,
Ve ekmekçi, zamanını şaşırılmaz bir Alman,
Kağıttan başlığıyla nice kez artık
Açtı kapattı işliğinde *vasisdasını*.

XXXVI

Fakat düşmüş yorgun balo gürültüsünden,
Ve sabahı dönüştürmüş yarı geceye,
Dingince uyuyor kutlu gölgesinde
Bir eğlenceler ve görkem çocuğu.
Ta gün ortasına doğru uyanıyor ve yeniden
Yaşamı onun hazır sabaha dek,
Böyle tekdüzece ve alacabulaca,
Ve yarın yine aynı, bugün nasılsa.
Ama mutlu muydu peki benim Yevgeni'm,
Özgür, doruğunda en ışıltılı yılların,
Ortasında en parıltılı utkuların,
Ortasında ulanan tüm günlere zevklerin?
Yani boşuna mı ortasında şölenlerin bulunuyordu
Sakınmasızca uçarı ve sağlık dolu?

XXXVII

Hayır: erken içinde onun soğudu duygular;
Yüksek toplumun onu usandırdı gürültüsü;
Dilberler olmadılar pek uzun zaman
Alışkın düşüncelerinin onun konusu;
İhanetler onu yorabilecek zamanı buldu;
Dostlar ve dostluk nefret doğurdu,
Sonra her vakit bulamıyordu bir olanağını
Beef-steaks ve Strasbourg böreğini
İslatmak için şampanyayla bir şişe
Ve keskin sözler yağdıramıyordu durmadan
Çevresine, başı ağrıdığı zaman;
Ve pek ateşli bir çapkın olsa bile gerçi,
Vazgeçti sevmekten o en sonunda
Cengi de, kılıcı da, kurşunu da.

XXXVIII

Bir sayrılık ki nedeni çok önceden
 Araştırılmalı ve bulunmalıydı,
 İngilizlerin *spleen*'ine benzer bir şey,
 En kısa tanımıyla: Rus melali
 Ele geçirdi onu azar azar tüm;
 Kendi kendisini vurmaya, Tanrıya şükür,
 O arada denemek canı istemedi,
 Yaşama karşı ama bütünüyle soğudu.
 Child Harold gibi süzgün, neşesiz*
 Konuk salonlarında belirliyordu bazı,
 Ne yüksek toplumun dedikoduları, ne boston dansı,
 Ne tatlı bir bakış, ne teklifsiz bir iç geçiriş,
 Hiçbir şey etki yapmıyordu ona,
 Hiçbir şeyin varmıyordu ayırımına.

XXXIX. XL. XLI

* Child Harold – Byron'un "Child Harold'un Hac Yolculuğu" yapıtındaki kahramanı.
 (ç.n.)

XLII

Büyük sosyetenin tuhaf kadınları!
 Sizleri o terketti herkesten önce;
 Ve şu bir gerçek ki, yaşadığımız yılların
 Yüksek edası can sıkıcı yeterince;
 Gerçi, ola ki, herhangi bir hanım
 Yorumlayabilir Say* ve Bentham'ı**
 Ama çoğun onların konuşmasına
 Katlanılmaz, bu masum bir saçmalıkta da;
 Buna karşın onlar öyle ayıpsızdırlar,
 Öyle görkemlidirler, öyle akıllıdırlar,
 Öyle sofuca inanç doludurlar,
 Öyle sakıngandırlar, öyle kusursuzdurlar,
 Ulaşılmazdırlar ki erkekler için öyle,
 Onların *spleen* doğurur daha görünüşleri bile.⁷

Jean Baptiste Say (1767-1831) Fransız ekonomist; vulgar politik ekonominin başlatıcısı. (ç.n.)

** J. Bentham (1748-1832) Utilitarianizmin kurucusu İngiliz filozof. (ç.n.)

XLIII

Ve sizler, akşamın geç saatleri
Petersburg kaldırımları üzerinden
Gözüpek arabaların alıp götüreceği
Taze yosmalar, sizleri de
Terketti benim Yevgeni'm.
Fırtınalı zevklerden artık vazgeçip,
Onegin evine kapandı,
Esneyerek kaleme sarıldı,
Yazmak istiyordu – ama sabırlı çalışma
Tiksindirici geldi ona; hiçbir şey
Çıkmadı kendisinin kaleminden,
Ve giremedi ateşsel loncasına,
Haklarında bir yargıda bulunamayacağım,
Zira içlerinden biri olduğum insanların.

XLIV

Ve yeniden, avareliğe teslim olmuş,
Ruhsal boşluktan azaplar çekerek,
Kuruldu yerine – başkalarının usunu
Kendinin kılmak gibi övülesi bir erekle;
Bir yığın kitabı yerleştirdi rafın üstüne,
Okudu, okudu, ama hepsi boşuna:
Şurada kasvet, şurada aldatı ya da sayıklama;
Şunda bulunç yok, şundaysa anlam;
Türlü türlü zincirler herkesin giyindiği;
Hem eski zamanların devri doldu,
Hem yenilik sayıklıyor eskilere doğru.
Kitapları da o terketti kadınlar gibi
Ve rafı, üstünde kitapların tozlu ailesiyle,
Örttü bir yas zamanının tafta dokumasıyla.

XLV

Sesyete koşullarının yükünü atmıştım omuzlarımdan,
 Onun gibi kořturmalarđan ben de durmuştım geri,
 Onunla dostluk etmeye başladım o zamanlar.
 Hoşuma gidiyordu onun kendine özgülükleri,
 Düşlemlere elinde olmayan bir başlanmışlığı,
 Taklit olmayan onun ayrıksmışlığı,
 Ve beliren keskince ve soğuk usu.
 Ben öfkeliydim, buna karşılık karamsardı o;
 Tutkuların oyununu biz ikimiz de tanı mıştık;
 İkimize de yaşam ıstıraplar ver mişti;
 İkimizin de yüreğinde korlar sön müştü;
 İkimizi de artık beklemek teydi hıncı
 Kör Fortuna'nın ve zamanımızın*
 Çın sabahında durmakta olan insanların.

* Fortuna – Roma inancında mutluluk, rastlantı, talih tanrısı; elinde bolluk boynuzu ve dümen küreğiyle bazan gözleri bağlı olarak betimlenir. (ç.n.)

XLVI

Kim yaşıadı ve düşündüyse, o içten içe
İnsanları edemez küçük görmeksizin;
Kim duyumsadıysa, onu sancıtır
Geri dönmeyecek olan günlerin görüntüsü:
Onun için yoktur büyülenmeler artık,
Onu artık ejderhaları hatıraların,
Onu pişmanlıklar artık kemirir.
Bütün bunlarsa sık sık verir
Büyük bir alımlılık kişinin konuşmasına.
Onegin'in dili en baştan
Şaşırttı beni; sonra ama alıştım
Onun zehirli alaylarla tartışmasına,
Ve nüktesine hınçla dolu yarı yarıya,
Ve iç karartan epigramlarının hırçınlığına.

XLVII

Ne kadar sık yaz zamanı boyu,
Duru ve aydınlık olduğu sıra
Neva nehri üzerinde gece göğü⁸
Ve sevinç dolu camlarıyla sular
Diana'nın yansıtmadığı sıra çehresini,
Anımsayıp önceki yılların bir öyküsünü,
Anımsayıp önceki zamandan bir aşkı,
Yeniden duyarlı, yeniden kaygısız,
Lütufkar gecenin soluyuşuyla
Ses çıkarmadan sarhoş olduk biz!
Zindandan yeşil bir ormana nakledilmiş
Gibi tahta prangalı bir mahpus uykusunda,
Bir düşünle biz öyle savrulduk
Genç yaşamımızın başlangıcına doğru.

XLVIII

Yazıklanmalarla dopdolu tiniyle,
 Dayamış bir granite gövdesini,
 Duruyordu Yevgeni dalmış düşüncelere,
 Şairin kendisini betimlediği gibi.⁹
 Her şey sessizdi; yalnızca gecenin
 Çağırışıyordı birbiriyle nöbetçileri;
 Bir de uzaktan uzağa arabaların tıkırtısı
 Mil'onnaya caddesinden yayıldı ansızın;
 Yalnızca bir kayık küreklerini çırpıp çırpıp,
 Üzerinde yüzüyordu uyuklayan nehrin:
 Ve tutsak ediyordu uzakta bizi
 Bir borunun çalışması ve cesur bir şarkı...
 Ama Torquato'nun kıtalarının ezgileri*
 Daha tatlı ortasında gece eğlencelerinin!

* Torquato Tasso (1544-1595) İtalyan Rönesans şairi.

XLIX

Adriyatik denizinin dalgaları,
 Çarpın Brent kıyılarına! hayır, göreceğim sizi
 Ve, esinle yeniden dopdolu,
 Sizin işiteceğim büyüleyici sesinizi!
 Kutsal o ses torunları için Apollon'un;*
 Gururlu lirinden ben Albion'un
 O sesi tanıyorum, o ses bana kandaş.
 Enginliğinde hazlar alacağım zindandan çıkmış,
 Altın İtalya'nın ben geceleri boyu
 Yanımda güzel bir Venedik kızı,
 Bazı pek konuşkan ve suskunca bazı,
 Bir gondolda yüzerken gizemle dolu;
 Onda kavuşacak benim dudaklarım
 Diliyle Petrarca'nın ve aşkın.**

* Apollon – Eski Yunan mitolojisinde Zeus'un oğlu, sağaltıcı ve haberci tanrı, sanatların koruyucusu. (ç.n.)

** F. Petrarca (1304-1374) İtalyan Rönesans şairi.

L

Gelecek mi benim özgürlüğümün anı?
 Gelmek, gelmek zamanıdır! – diye sesleniyorum ona;
 Dolaşıyorum üzerinde denizin, bekliyorum bir havasını,¹⁰
 El ediyorum gemilerin yelkenlerine.
 Fırtınaların cübbesi altında, tartışarak dalgalarla,
 Denizin özgürlüğe açılan dörtyol ağzında
 Ne zaman başlatacağım özgürlüğümün koşusunu?
 Terketmek zamanıdır bunlu kıyısını
 Bana karşı kötücül olan bu afetin
 Ve günortasında dalgalanan menevişler arasında,
 Afrika'mın benim açık gökyüzü altında,¹¹
 İç geçirmek zamanı alacakaranlık Rusya için,
 Benim acılar çektiğim, benim âşık olduğum,
 Benim toprağına yüreğimi gömdüğüm.

LI

Onegin benimle birlikte tüm hazırды
Gezmeye çıkmak üze uzak ülkeleri;
Ama hemen sonra yazgı ayrı düşürdü
Uzun bir zaman için ikimizi.
Babasının o sırada yaşamı son bulmuştu.
Karşısında Onegin'in peyda olmuştu
Gözü doymaz bir alacaklılar yığını.
Her birinin kendi usu ve kendi mantığı vardı:
Çekişmeli işlerden nefret eden
Yevgeni alınyazısına razı olarak,
Baba kalıtını bıraktı alacaklılara,
Büyük bir kayıp bunda görmeden
Ya da uzaktan uzağa haber aldığı için
Yakın sonunu yaşlı amcasının.

LII

Az sonra birden gerçekten de amcasının
Ölmek üzere bulunduğunu yatağında
Ve onunla vedalaşmaktan mutlu olacağını
Açıklayan bir bildirim aldı kahyasından.
Bu acıklı mektubu okuyunca
Yevgeni o saat varmak üzere buluşmaya,
Posta arabasıyla dörtmala yola koyuldu
Ve artık peşinen esniyordu,
Para uğrunda hazırlarken kendisini
Ahlar çekmeye, üzüntüye ve aldatıya
(Bununla başlatmışım ben romanımı da);
Ama, uçarcasına varınca köyüne amcasının,
Onu buldu artık bir masa üzerinde
Toprağa ödenmeye hazır bir haraç gibi.

LIII

Hizmetlerle dopdolu bir yurtluk buldu;
Bütün çevrelerden merhum için
Düşmanlar ve dostlar toplanmışlardı,
Gömme alaylarının o bilinen gönüllüleri.
Merhumu toprağa verdiler.
Papazlar ve konuklar yediler, içtiler,
Ve sonra dağılırken bir önem takınmışlardı,
Sanılır ki bir davayla uğraşmışlardı.
İşte Onegin'imiz bizim – bir köy yaşayanı,
Haraların, suların, tarlaların, ormanların,
Karışılmaz sahibi, ama dünkü zamanların
Bir düzen düşmanı o ve bir savurganı,
Ve memnun pek, bundan önce yürüdüğü yolu
Değiştirmiş olmaktan herhangi bir şeyle.

LIV

İki gün ona göründü yeni
Kuytuluklara uzanan tarlalar,
Alacakaranlık meşeliklerin serinliği,
Usul derede şırıldayan sular;
Üçüncü gün tarla, tepe ve koru
Daha fazla onu ilgilendirmiyordu;
Sonra getiriyordu bunlar uykusunu;
Sonra Yevgeni açıkça gördü ki şunu,
Aynı kasvetti köyde de kasvet,
Olmasa da ne caddeler, ne saraylar,
Ne kağıt oyunları, ne şiirler, ne balolar.
Melal bekliyordu onun başucunda nöbet,
Ve koşuyordu hiç bırakmadan peşini
Bir gölge yahut sadık karısı gibi.

LV

Ben doğmuşum dingin bir yaşam için,
Köy sessizliğini tinim benim sever;
Tenhada daha çınıltılı lirimin sesi,
Daha canlı yaratıcı düşler.
Erden zamanlara adayıp gönlümü,
Dolaşıyorum üzerinde bir bozkır gölünün,
Ve *far niente* benim biricik yaşam.*
Ben yaşamım boyunca uyandım her sabah
Tatlı bir refaha ve engin bir özgürlüğe:
Az okuyorum, uzun uzun uyuyorum,
Gelip geçici bir ünü gözlemiyorum.
Geçmişte kalan yıllarda da ben böyle
Bir devinimsizlikte, gölgede geçirmemiş miydim
Mutlulukla dopdolu günlerimi benim?

* Avarçlık (İtalyanca).

LVI

Çiçekler, aşk, köy, avarelik,
Kırlar! size bağlandım ruhumdan.
Her zaman memnunum Onegin'le benim
Aramızdaki ayrımı saptamaktan,
Olur da şiirimin şakacı bir okuyucusu
Ya da herhangi bir yayımcısı
Bana bir kara çalmanın us ermez,
Burada özgün çizgilerimi denestirirken,
Yinelemesin diye sonra insafsızca,
Tıpkı gururun şairi Byron gibi,
Kendi portremi çizdiğimi benim,
Sanki bizim artık yokmuş yazmamıza
Olanak bir destan başkasına dair,
Yazabildiğimiz gibi kendimize dair.

LVII

Yeri gelmişken belirteyim: tüm şairler –
 Düşsel bir aşkın savunucusudur.
 Öyle olmuştur ki bazı, sevimli erkekler
 Görmüşümdür düşlerimde ve benim ruhum
 Bunların içrek imgesini korumuştur;
 Bunları esin perisi sonra canlandırmıştır:
 Öyle ben tasasızca şarkılarımda betimledim
 Hem dağların kızını, o ülkümü benim,
 Hem tutsak kadınlarını Salgir kıyılarının.*
 Şimdi sizlerden ben bir soruyu,
 Dostlarım pek sık ısrarla işitiyorum:
 “Kimin uğruna göğüs geçiriyor senin lirin?
 Kıskaç bir kızlar sürüsü içinde kime
 Şiirinin adadın ezgilerini sen?

* Salgir – Kırım’da ırmak. Puşkin bu dizelerde “Bahçesaray Çeşmesi” şiir-öyküsünün konusuna göndermede bulunuyor.

LVIII

Kimin bakışı, getiren coşkuya esini,
 Sevecen bir okşayışla ödüllendirdi
 Senin dalgınca şarkı söyleyişini?
 Kim senin şiirini uğurlu kıldı?"
 Hayır, dostlarım, hiç kimse, Tanrı hakkı için!
 Çılgıncasına endişelerini aşkın
 Mutluluktan yoksun halde sınadım ben.
 Kutludur onunla uyumlandırıran
 Coşkusunu uyakların: bir kat artırmıştır
 Şiirin kutsal sayıklamasını o böylece,
 Tören alayında şiirin, Petrarca'nın izinde;
 Yüreğininse ıstıraplarını yatıştırmıştır,
 Ünü de yakalamıştır o arada;
 Ama ben budala ve dilsizdim sevdiğim sırada.

LIX

Geçti aşk, belirdi esin perim,
Ve karanlık usum aydınlanıverdi.
Özgürüm, birliğini yeniden arıyorum
Büyüleyici seslerin, duyguların ve düşüncelerin!
Yazıyorum, ve yüreğim bun çekmiyor,
Kalemim, unutup kendini resmetmiyor
Yakınına henüz bitmemiş şiirlerin
Ne kadın bacakları, ne de kadın yüzleri;
Artık alazlanmaz soğumuş olan kül,
Ben hep kederdeyim; yok gözyaşı ama,
Ve fırtınanın izi yakında, pek yakında
Ruhumda benim dinecektir bütün:
Yirmibeş şarkılık bir destan
Başlayacağım yazmaya o zaman.

LX

Düşünüyordum biçimi üzerinde planımın
Ve ne ad vereceğimi kahramanıma;
Şu günkü durumda ben romanımın
Birinci bölümünü ettim tamam;
Geçirdim gözden özenle buraya kadar;
Pek fazla çelişkiler ve aykırılıklar var,
Ama bunları hiç düzeltmeyeceğim;
Sansüre kendi borcunu ödeyeceğim
Ve gazetecilere bu emeğimin
Kemirilmek üzere teslim edeceğim yemişlerini;
Yürü, Neva kıyılarına doğru, haydi,
Yeni doğmuş yaratım benim,
Ve kazan benim için haracını ünün:
Çarpık söylentileri, yaygarayı ve sövgüyü!

İKİNCİ BÖLÜM

O rus!
*Hor.**
Ey Rusya!

I

Yevgeni'nin bun içinde yaşadığı köy,
Üstün güzellikte bir yeryüzü köşesi-ydi;
Burada, erden tatlardan yana olanlar
Gökyüzüne şükranlarını sunabilirdi.
Bir bey evi duruyordu ayrı başına,
Bir dağla çevrelenmiş rüzgarlara karşı,
Küçük bir derenin üzerindeydi. Uzakta görünüyordu
Karşısında rengarenk ve çiçekleniyordu
Çayır-lar ve engine doğru altın ekinler,
İpildiyordu köyler; ötelerde ve berilerde
Sürüler geziniyordu çayır-lar üzerinde,
Ve düşürüyordu çevresine koyu örtüler
Görkemli bir bahçe bakımsız kalmış,
Bir barınağı driadların, düşüncelere dalmış.**

* Ey köy! Horatius (Latince).

** Driadlar (Lat. Drises) Yunan-Roma mitolojisinde ağaçların koruyucusu orman nim-phaları. (ç.n.)

II

Görkemli şato inşa olunmuştu,
Tam şatoların inşa olunması gerektiği gibi:
Yetkin sağlamlıkta ve huzurluydu
Eski akıllı zamanların beğenisine göre.
Her yerde üstün güzellikte odalar,
Konuk salonunda kumaş kaplamalar,
Duvarlarda asılı portreleri çarların,
Ve devrin rengarenk çini sobaları.
Bütün bunlar şimdi köhnemiş sayılıyor,
Bilmiyorum, doğrusu, neden;
Ayrıca, dostum da benim, zaten,
Bunları pek öyle gereksinmiyor,
Hem son moda, hem eski salonların ortasında,
Bu yüzden aynı kayıtsızlıkla esniyordu o.

III

Onegin o eski köy yerlisinin yaşadığı
Ve kırk yıl boyunca kilerciyle kavga ettiği,
Pencereden baktığı ve sinek avladığı
O odada yerleşmeye karar verdi.
Her şey sadeydi: meşe döşemeydi yer,
İki dolap, bir masa, kuş tüyü sedir,
Hiçbir yanda tek mürekkep lekesi yoktu.
Onegin dolapların kapaklarını açtı;
Birinde bir harcama defteri buldu,
Öbüründe şişelerde bir dizi likör,
Elma suyuyla dolu testiler
Ve sekiz yılı kapsar bir takvim duruyordu:
İhtiyarın işleri başından pek aşkınmış,
Başka kitaplara hiç bakmamıştı.

IV

Tek başına kendi mülklerinin ortasında,
Sadece vakit geçirebilmek için,
Yeni bir düzen kurmaya başlangıçta
Niyetlendi bizim Yevgeni.
Kendi kuytusunda o bir kır bilgesi,
Yerine eski zamanların bey angaryasının
Hafif bir vergi yükümlülüğü koydu
Ve kölelerin yazgısının yollarını açtı.
Buna karşılık köşesinde somurtuyordu,
Bunda ürkünç bir zarar gören
Sakıngan komşusu onun;
Bir diğeriye kurnaz kurnaz gülümsüyordu,
Ve oybirliğiyle hepsi verdiler karar,
Pek tehlikeli bir deliydi bu adam.

V

Ziyarete geliyordu onu başta herkes;
 Ama daha anayolun üzerinden
 Gelenlerin araba tıkırtısı işitilir işitilmez
 Genellikle evin arka merdiveni önünde
 Hizmetlileri hazırladıkları için
 Binilmek üzere Don aygırını Yevgeni'nin, –
 Bu kaba davranıştan onuru kırılan
 Herkes dostluğa son verdi onunla.
 “Komşumuz bilisiz; akıllılık etmiyor;
 Herhalde bir mason o; bardakla
 Kırmızı şarap içiyor yalnızca;
 Bayanların yaklaşıp elini öpmüyor;
 Hep *evet* ve *hayır*; *evet efendim* yahut
Hayır efendim demiyor”; Ortak kanı buydu.

VI

Orada kendi köyüne yine o zaman
Yeni bir toprak beyi daha geldi
Ve bir seçmeye öyle kılı kırk yaran
Komşulukta onun da nedenleri vardı.
Bu Vladimir Lenski adında biriydi,
Ruhuyla tam bir Göttingenliydi,
Yakışıklı, gençlik çağının doruğundaydı,
Bir şairdi ve Kant hayranıydı.
Kendisi sisli Almanya'dan
Gelmişti büyük bilgi meyveleriyle:
Özgürlüksever bir kişiliğin düşleriyle,
Bir ruhla ateşli ve yeterince tuhaf,
Hep coşkulu bir konuşma tarzıyla
Ve siyah buklelerle omuzlarına kadar.

VII

Soğuk bozulmuşluğuyla yüksek toplumun
Solmaya henüz bulmadan zaman,
Avunçlar bulmuştu ruhu onun
Dost selamıyla, sevecenliğiyle kızların;
Yürek bakımından sevimli bir toydu,
Bir umut onu henüz ninniliyordu,
Ve dünyanın yeni pırıltısı ve uğultusu
Henüz tutsak ediyordu genç usunu.
Tatlı bir düşle eğlendirmektedir
Kuşkularını kendi yüreğinin;
Bizim yaşamımızın ereği onun için
Gönül sürükleyen bir bilmeceydi,
Bunun üzerinde o kafa yoruyordu
Ve tansıklar umut ediyordu.

VIII

İnanıyordu, özsel bir ruh
Kendisiyle mutlaka birleşecektir,
Bunalımlar içinde mutsuz,
Her gün boyu o kendisini beklemektedir;
İnanıyordu, hazırdır dostları
Kabul etmeye onuruna onun prangaları
Ve elleri onların duraksamayacaktır
Parçalamak için damarını iftiracının;
İnsanların seçilmiş alinyazısıyla
Kutsal dostları vardır;
Ölüm tanımaz ailesi onların
Geriye püskürtülmez ışınlarıyla
Zaman gelecek bizi aydınlatacaktır
Ve yeryüzünü kutlulukla taçlandıracaktır.

IX

Hoşnutsuzluk, pişmanlık acısı,
Katıksız bir sevgi iyiliğe karşı
Ve ün sevgisinin tatlı işkencesi
İçinde erkenden kanını dalgalandırmıştı.
Liriyle dolaşıyordu yeryüzü boyunca;
Schiller'in ve Goethe'nin göğü altında
Onların şiirsel ateşiyle
Ruhu bütün yalınlanmıştı içinde;
Ve mutlu, azıcık bile çekinme duymuyordu
Yüce esin perilerinin sanatı karşısında:
En yüce duyguları o daima
Şarkılarında gururla koruyordu,
Atılışlarını el değmemiş düşlerin
Ve büyüsünü üstün bir sadeliğin.

X

Aşk şarkılıyordu, uysal önünde aşkın,
Ve şarkısı onun belgindi
Düşünceleri gibi saf yürekli bir kızın,
Bir çocuğun düşü gibi, ay gibi
Gökyüzünün boşluklarında engin,
Tanrıçası gibi gizlerin ve narin iç çekişlerin;
Şarkılıyordu kederi ve ayrılıkları,
Hem *somut bir şeyi*, hem *sisli uzaklıkları*,
Hem romantik düşlerin güllerini;
O şarkılıyordu sessizliğin sinesinde nice zaman
Döküldüğü onun canlı gözyaşlarının
Pek uzaklardaki o ülkeleri;
Hemen hemen idrak etmek üzre onsekizini
Bir yaşamın şarkılıyordu solmuş rengini.

XI

Kendisinin yeteneklerini tek Yevgeni'nin
Değerlendirebildiği bu تنها çölde,
Komşu köylerin beylerinin
O zevk almıyordu şölenlerinden;
Onların kaçıyordu söyleşilerinin patırtısından,
Ot biçimi konusunda, şaraplar konusunda,
Av köpekleri, hısım akrabaları
Konusunda onların sağduyulu konuşmaları
Kuşkusuz ııldamıyordu ne duygu tadıyla,
Ne yalımıyla şiirsel bir ateşin,
Ne bir incelikle, ne yüceliğiyle usun,
Ne toplumsal yaşama sanatıyla;
Fakat onların şirin karılarının konuşmaları
Kendilerininkinden çok daha az akıllıcaydı.

XII

Zengin ve yakışıklı Lenski
Her yanda bir damat gibi algılanmıştı;
Alışkısı köylerin böyledir;
Herkes kendi kızını uygun saymıştı
Bu *yarı Rus komşusu* için kendi başına;
O daha göründü mü anında konuşma
Sözü bir şekilde dolaştırıyordu
Ve bekar yaşamın sıkıntısına vardıırıyordu;
Çaya çağırıyorlar genç komşularını,
Kızları Dünya ise çay doldurmaktadır,
Fısıldıyorlar ona: “Dunya, unutma sakın!”
Sonra getiriyorlar bir de gitarını:
Ve ciyaklamaya başlıyor (Tanrım acı bana!):
*Gel bu gece benim altın sarayıma!..*¹²

XIII

Ama Lenski, evlilik bağları taşımak için,
Kuşkusuz, duymayan bir arzu,
Onegin'le kısa zamanda içten
Bir tanışıklık kurmak istiyordu.
Onlar karşılaştılar. Dalga ve kaya,
Şiir ve düzyazı, buz ve yalaz
O kadar değildir farklı birbirinden.
Karşılıklı farklarından ilkönce
Birbirlerine karşı sıkıcıydılar,
Sonra birbirlerinden hoşlandılar; sonraysa
Buluştular her gün binip atlarına
Ve az zamanda birbirinden ayrılmaz oldular.
Böyle (kabul ederim ki ilk ben) insanoğlu
Yapacak bir şey yoktan dost olur,

XIV

Ama bizim aramızda o dostluk da yok.
Son verirken tüm boş inançlarımıza,
Biz saygı duyuyoruz herkese birer sıfır olarak,
Bir olaraksa saygı duyuyoruz – kendimize.
Biz hep gözlüyoruz birer Napolyonluk;
Milyonlarca iki ayaklı yaratık
Bizim için yalnızca birer araç,
Duygu bizim için ilkel ve gülünç.
Yevgeni daha katlanılırdı birçoklarından;
O gerçi insanları, kuşkusuz, tanıyordu
Ve çokça onları küçük görüyordu, –
Fakat (ayrıksılık kuralları bozmaz)
Bazı kimseleri o tüm ayrı tutuyordu,
Ve dıştan baka duygularına saygı gösteriyordu.

XV

Yüzünde bir gülümsemeyle Lenski'yi dinliyordu.
Şairin tutku dolu konuşma tarzı,
Ve yargılarında henüz kararsız usu,
Ve sonsuzca esinlenmiş bakışı, –
Onegin için bunlar yeniydi bütün;
O, şairi soğutabilecek bir sözü
Çabalıyordu tutmak için dudaklarında
Ve düşünüyordu: budalalıktır engel olmak
Benim için onun anlık kutlu haline;
Bensiz de gelecektir zamanı,
Varsın şimdilik böyle yaşasın
Ve inansın bu dünyanın yetkinliğine;
Bağışlayalım genç yaşının taşmasına
Gençlik ateşini onun ve gençlik sayıklamasını.

XVI

İkisi arasında her şey tartışmalar
Doğuruyordu ve düşünmeye eğimliyordu gönlü:
Geçmiş zaman halklarının yaptığı anlaşmalar,
Bilimin meyveleri, iyilik ve kötülük,
Ve boş inançlar süren çağlardan beri,
Ve ölümün karayazısal gizleri,
Yazgı ve yaşam öbür yanda, –
Hepsi onların uğruyordu yargısına.
Şair harareti içinde kendi düşüncelerinin
Okuyordu, geçerek kendinden, o arada
Kendisinin kuzey poemalarından parçalar,
Ve mağrurca hoşgörülü olan Yevgeni,
Bunları gerçi pek fazla anlamıyordu,
Ama çabayla delikanlıya kulak veriyordu.

XVII

Ama çokça işgal ediyordu tutkular
Uslarını benim çilecilerimin.
Uzaklaşmış tutkuların asi iktidarından,
Bunlardan söz ediyordu Onegin
İstemdişi bir yazıklanmanın ahıyla;
Kutludur tanışan tutkuların heyecanıyla
Ve en sonunda onlardan uzak duran;
Daha kutludur tutkuları hiç tanımamış olan,
Aşkını soğutmuş olan – ayrılığıyla,
Düşmanlığını kovculukla; zaman zaman
Dostlarıyla ve karısıyla bir arada esneyen,
Telaşlanmayan kıskançlığın işkencesiyle,
Ve atalarının sağlam sermayesini
Yatırmayan sinsi bir iskambil ikilisine.

XVIII

Bizler yardım dileğiyle sağduyulu sessizliğin
Bayrağı altına koştuğumuz zaman,
Tutkularımızın söndüğü zaman alevi
Ve bize gülünç geldiği zaman
Başına buyrukluğu onların yahut savruluşları
Ve geç kalan sonra geriye çekilişleri, –
Epeyce çabayla bükerek boynumuzu
Bizler kimi zaman dinlemeyi seviyoruz
Yabancı tutkuların başkaldıran dilini,
Ve bu dil yüreğimizi kımıldatıyor şevkle.
Yaşlı bir sakat tıpkı böyle
Seve seve eğer gayretli işitimi
Gür bırıklı delikanlıların anılarına,
Unutulmuş da kulübesinde yalnız başına.

XIX

Buna karşılık yalımlı gençliğin
Yoktur sabrı hiçbir şeyi saklamaya.
Düşmanlığı, aşkı, hüznü, sevinci
Gençlik hazırdır âleme her an yaymaya.
Aşk konusunda bir sakat sayılan
Onegin dinliyordu kurumlu bir tavırla,
Nasıl, severek yüreğinin itirafını,
Şairin kendisini tüm açıkladığını;
Başkalarına güven duyan buluncunu
Saf yürekle çırılçıplak soymuştu,
Yevgeni hiç zahmet çekmeden öğrenmişti
Onun en taze aşk öyküsünü,
Anlatısını onun bol duyguyla dolu,
Bizler için yeni olmayan eskiden beri.

XX

Ah, seviyordu o, bizim yaşlarımızda
Artık sevilmediği gibi; bir şairin
Çılgın ruhunun ancak
Hâlâ sevmeye mahkum olduğu gibi:
Her zaman, her yerde biricik düşlemi,
Biricik alışkın isteği,
Biricik alışkın hüznü var.
Ne insanı soğuklaştıran uzaklar,
Ne uzun yıllar boyu ayrı düşmeler,
Ne adanmış saatler esin perilerine,
Ne kapılış yaban toprakların güzelliklerine,
Ne çağıltısı sevinçlerin, ne bilimler
Erden bir ateşle ısıtılmış olan
Ruhunu değiştirmemişti içinde onun.

XXI

Neredeyse bir yeniyetme, Olga'dan büyülenmiş,
Henüz bilmemiş yürek acılarını,
İnce duyarlılığıyla bir tanığıydı Lenski
Kızın çocuksu gönül avunularının;
Gölgeğinde koruyucu bir meşeliğin
Paylaşıyordu onun gönül eğlencelerini,
Ve komşu-dostlar, onların ataları
Çocuklar için evlilik taçı düşünüyorlardı.
Issızda, alçakgönüllü koruma altında dingin,
Erden bir büyüleyicilikle dolu,
Anne ve babasının gözlerinde o
Açılmıştı bir inci çiçeği gibi,
Bu ıssız çayır içre hiç tadılmadan,
Ne kelebekler, ne arılar tarafından.

XXII

Olga şaire armağan etmişti
Gençlik heyecanlarının ilk düşünü,
Olga'ya dair bir düşünce can vermişti
Lenski'nin kavalının ilk inleyişine.
Elveda yaşamın yaldızlı oyunları!
O sevdi şimdi sık koruları,
Yalnızlığına çekilmeyi, sessizliği,
Ve geceyi, ve yıldızları, ve ayı,
Ayı, o lambasını gökyüzünün,
O, kendisine bizim ithaf ettiğimiz
Akşam karanlığı ortasında gezintilerimizi,
Ve gözyaşlarımızı, gizli acılarımızın avunusunu...
Ama görüyoruz ki yalnızca şimdi
Puslu fenerler almış ayın yerini.

XXIII

Her zaman alçakgönüllü, her zaman uysal,
Her zaman sabah gibi sevinç dolu,
Bir şairin yaşamı gibi yüreği saf,
Bir aşk öpücüğü gibi tatlı,
Gökyüzü gibi mavi gözleri;
Gülümseyişi, keten sarısı saç örgüleri,
Devinimleri, sesi, zarif endamı –
Her şey Olga'daki... ama herhangi bir romanı
Aldığınız zaman elinize, bulursunuz olasılıkla
Bir portresini onun: pek hoş bir portre bu,
Daha önce kendim ben onu seviyordum,
Ama usanç verdi sonsuz bu portre bana.
Sevgili okurum benim, şimdi izninizle,
Onun ilgileneceğim büyük kızkardeşiyle.

XXIV

Kızkardeşinin onun Tatyana'ydı adı...¹³
Böyle bir adla ilk kez
Narin sayfalarını bir romanın
Kimseden izin almadan saygın kılıyoruz.
Ne olacak? bu ad sevimli, işitimi güzel;
Ama bu adla, biliyorum, ayrılmaz birbirinden
Eski zaman yaşamının anıları
Ya da hizmetçi odaları! Hepimiz zorundayız
Şunu itiraf etmek: bizde zevkler pek
Düşüktür adlarımız bakımından da
(Şiirlerden söz etmiyoruz henüz burada);
Bize eğitim de pek düşmemiştir denk,
Ve eğitimden bize kalan
Bir yapmacıklıktır – hepsi o kadar.

XXV

Evet, dedik ki adı Tatyana.
Ne kızkardeşinin güzelliğiyle,
Ne al tenli tazeliğiyle onun
Toplayamazdı bakışları üzerinde.
Yabanıl, kederli, konuşmayı sevmez,
Ormanda bir alageyik gibi, ürkek,
Kişileri arasında kendi ailesinin öz,
Yabancı bir kız gibi görünüyordu o.
Sokularak kendisini okşatmayı beceremiyordu
Ne babasına, annesine ne de;
Kendisi çocuk, çocukların sürüsü içinde
Oynamak ve zıplamak istemiyordu
Ve sık sık tüm gün tek başına
Pencere önünde oturuyordu konuşmadan.

XXVI

Dalmak düşüncelere, onun bir arkadaşı
Ta beşikteki günlerinden beri,
Köye özgü boş zamanların akışını
Kendisi için düşlerle süslemişti.
Naz içinde büyümüş parmakları
İğne tanımamıştı; bir gergefe kapanıp
İpek işlemeyle bir kez bile
Can vermiş değildi keten bezine.
Egemen olmak isteğinin bir belirtisi,
Söz dinleyen oyuncak bebeğiyle bir çocuk
Kazanır şakalar yaparak
Yasasını yüksek toplumun ve töresini,
Ve annesinin verdiği dersleri kendisine
Mağrurca yineler oyuncak bebeğine.

XXVII

Ama o yıllarda oyuncak bebekleri bile
Tatyana eline almamıştı;
Kent haberleri üzerine, moda üzerine
Bebeğiyle söyleşiler yapmamıştı.
Ve çocuklara özgü yaramazlıklar
Yabancıydı ona: korkunç masallar
Kış zamanı karanlığında gecelerin
Daha fazla çekiyordu onun yüreğini.
Bazan dadısı topladığı zaman
Olga için üstünde geniş çayırın
Bütün küçük kız arkadaşlarını,
Yakalama oyunu oynamıyordu Tatyana,
Sıkıcıydı bunların gülüşleri de,
Uçarı neşelerinin gürültüsü de.

XXVIII

Seviyordu durup balkonda
Doğuşunu şafağın haber vermeyi,
Solgun gökkubbe boyunca
Yıldızların kaybolurken halayı,
Ve yeryüzünün kıyısı usulca ağarırken
Ve, sabahın habercisi rüzgar solurken,
Ve yükselirken yavaş yavaş gün.
Ve kış vakti gölgesi gecenin
Yarım dünyaya uzun süre sahip olduğu
Ve avare bir ıssızlıkta uzun süre
Ay puslara büründüğü sıra,
Uyurken yatağında tembel doğu,
Tatyana uyanmış oluyordu alıştığı anda,
Yatağından kalkıyordu mum ışığında.

XXIX

Erken yaştan tutkundu romanlara;
 Yerini her şeyin romanlar alıyordu yaşamında onun;
 Gönlünü kaptırmıştı aldatılarına
 Bazı Richardson'un,* bazı Rousseau'nun.**
 Babası iyi bir adamdı, ama ışıltısız;
 Geçen yüzyılda kalarak gecikmiş;
 Ama kitaplarda görmüyordu bir zarar;
 Kendisi bir şey okumayan hiçbir zaman,
 Kitapları sayıyordu boş birer oyuncak
 Ve duymuyordu hiçbir kaygı,
 Uyukladığı konusunda hangi gizli kitabın
 Kızının yastığı altında sabaha dek.
 Onun karısı ise zaten kendisi
 Başlı başına bir Richardson delisiydi.

* S. Richardson (1689-1761) İngiliz yazar. (ç.n.)

** J.J. Rousseau (1712-1778) Fransız yazar, filozof. (ç.n.)

XXX

Karısı seviyordu Richardson'u,
Değil ama onu okumuş olduğundan,
Okumuş olduğundan ve Grandison'u
Değil Lovlas'a yeğlediğinden;¹⁴
Ama eski bir zamanda Moskova'da
Kuzeni Prenses Alina ona
Sık sık yineleyip dururdu bu adları.
O zamanlar henüz şimdiki kocası
Nişanlısıydı, fakat arzusuyla değil;
O, yüreğiyle ve usuyla
Hoşuna giden çok daha fazla
Başka birisi için geçirmekteydi gönül:
Bu Grandison'un şıklık ünü çevreyi tutmuştu,
Bir kumarbazdı ve saray birliklerinde çavuştu.

XXXI

Grandison'u gibi o da daima
Modaya uygun ve yakışan giyimliydi;
Ama taç ile duvağı giydirdiler ona,
Zerrece sormadan düşüncesini.
Ve dağıtmak amacıyla kederini onun,
Sağduyulu koca çok geçmeden
Yerleşti köyüne, Tanrı bilir orada
Çepeçevre kuşatılmış kimler tarafından,
Önceleri yırtındı ve ağladı,
Ayrıldı ayrılacaktı neredeyse eşinden;
Sonra başladı uğraşmaya ev işleriyle,
Aalıştı yaşamına ve memnun kaldı.
Aalışkanlık bize istenenden fazla verilir:
Aalışkanlık mutluluğumuzun alır yerini.¹⁵

XXXII

Alışkanlık hiçbir şeyin savuşturamadığı
Acıyı getirdi tatlı hale;
Sonra büyük bir buluş, bilmediği,
Kendisini yatıştırdı bütünüyle:
Uğraşların ve özgür zamanların arasında
Nasıl edip de kocasını saltıkça
Yönetebileceğinin erdi gizine,
Ve o zaman her şey girdi yoluna.
Kendisi tek tek dolaşıyordu yapılan işleri,
Kış için mantar tuzluyordu,
Harcamalar yapıyor, asker yazıyordu
Hamama gidiyordu cumartesileri,
Hizmetçileri dövüyordu, kızdığı zaman, –
Tüm bunları yapıyordu kocasına sormadan.

XXXIII

Kanıyla yazdığı oluyordu bazan duygularını
Candan genç kızların albümlerine.
Polina diye çağırıyordu Praskovya'yı
Ve konuşuyordu heceleri uzatarak şarkı söyler gibi,
Korseler giyyordu bedenine dar,
Ve Rusçada N'yi tıpkı N harfi gibi Fransızcada
Burnundan telaffuz edebiliyordu;
Ama az zamanda her şey altüst oldu:
Korselere, albümlere, Prenses Alina'ya,
Defterlere duygulu şiirceğizlerle dolu,
Boşverdi artık o; ve çağırmaya başladı
Önceki Selina'yı Akulka diye
Ve ayrı bir yenisiyle değiştirdi ensonu
Vatkalı üstlüğü ve başlığını.

XXXIV

Ama kocası seviyordu onu yürekten,
Keyfince uğraşlarına karışmıyordu,
Tasasızca güveniyordu ona her şeyde,
Kendisiyse ev üstlüğüyle yiyor ve içiyordu;
Rahat rahat akıyordu yaşamı;
Akşama doğru onlara uğruyordu bazı
İyi insanlar olan komşu aile,
Törensellik gözetmeyen dostluklarıyla,
Hem hüznlenmek üzere, hem kovculuk yapmak,
Hem şuna ya da buna biraz gülmek üzere.
Zaman ilerliyor; o arada
Olga'ya çay hazırlamasını buyuruyorlar,
Şurası akşam yemeği, burası uyku vakti derken,
Avluda ayrılıyorlar konuklar ev sahiplerinden.

XXXV

Bunlar srdrmşlerdi dingin yaşamlarında
Alışkılarını tatlı eski zamanların;
Bunların yağa batmış kış kutlamalarında
Rus çrekleri hiç eksik olmazdı;
Yılda iki kez perhiz yaparlardı,
Severlerdi değirmi salıncak sedirleri,
Severlerdi ayin şarkılarını, halayları;
çleme kutlamalarında yakarları
Esneyerek dinlerken uykulu halk,
Sevecence gndoğumunun bir huzmesi zerine
Bunlar ç damla gzyaşı dşrrlerdi;
Bunlar için tıpkı hava gibi zorunluydu kvas,*
Ve bunlarda sofra başında konuklara
Yemekler sunulurdu rtbelerine gre.

* Kvas – Ruslarda alkolz bir tr içecek. (.n.)

XXXVI

Ve böylece yaşlanmışlardı ikisi bir arada.
Ve kocanın önünde kapıları sinin
Birdenbire açılmıştı en sonunda,
Ve olmuştu sahibi o yeni bir taçın.
Bir öğle yemeği yaklaştığı sırada ölmüştü,
İçten gözyaşları dökülmüştü
Komşusu ve çocukları tarafından ardından
Ve başka herkesten daha içten karısı tarafından.
O pek sade ve iyi yürekli bir beydi,
Naaşının gömülü olduğu yerde
Onun sin üstü yazıtı aynen şöyle der:
Tanrının bir kulu ve general,
Yazgıya boyun eğmiş günahkar Dmitri Larin,
Bu taşın altında huzuru tadıyor.

XXXVII

Kendi atalar ocağına dönmüş,
Vladimir Lenski ziyaret etti
Bu sade anıtını komşusunun,
Ve küllerine onun derin bir iç çekti;
Ve epey süre yüreğini keder sardı.
“Poor Yorick! – diye umutsuzca mırıldandı, –¹⁶
Ne çok kucağında beni taşımıştı.
Ne çok çocukluğumda oynamıştım
Onun göğsündeki Oçakov madalyasıyla!
Olga’yı benim sözlüm sayıyordu,
‘Erebilecek miyim o günlere...’ diyordu.”
Ve, ta yürekten dolu bir acıyla,
Komşusu için hemen oracıkta Vladimir,
Bir sin üstü madrigali karalayiverdi.

XXXVIII

Ve hüznölendirici yazıtlarından yine orada
Babasının ve annesinin, gözyaşları içinde,
Eski atalarının külleri önünde saygılı durdu...
Çare yok! yaşamın yönetilen dizginleriyle,
Anlık hasadıyla bir kuşağın ürününün,
Gizli istemince Tanrı ergörüsünün,
Doğuyorlar, erginleşıyorlar ve düşüyorlar;
Başkaları ardından onların geliyorlar...
Tıpkı öyle bizim uçarı kuşağımız
Yetişıyor, dalgalanıyor, kaynaşıyor
Ve sinlerine doğru atalarının yığılışıyor.
Gelmekte, gelmekte bizim de zamanımız,
Bizim torunlarımız da uğurlu bir anda
İtecekler bizi dışarıya bu dünyadan!

XXXIX

O güne dek doyuncaya esrik olun,
Bu yeğni yaşamla, dostlar!
Hiçtenliğini bu yaşamın kavırıyor usum,
Ve pek yok benim muhabbetim ona;
Görüntüler için yumulu gözkapaklarım;
Ama çok uzaklarda duran umutlarım
Yüreğimi tedirgin ediyor bazan:
Ardımda farkedilir bir iz bırakmadan
Keder verecektir bana dünyayı terketmek.
Yaşıyorum, yazıyorum övgü gözetmeden;
Fakat, öyle sanıyorum ki, dilerdim ben
Kederli alınyazımı şarkılamak,
Bari biricik ses anımsatsın diye,
Beni dünyada candan bir dost gibi.

XL

Ve birinin o ses dokunsun yüreğine;
 Ve, yazgı tarafından korunmuş,
 Ola ki, Leta'da batmaz dibe*
 Bir şiir kıtası, tarafımdan kurulmuş;
 Ola ki (gönül okşayan bir umut!)
 Gelecekte birisi bilgisi kıt
 Gösterir benim portremi ünü yayılmış
 Ve der ki: fakat ne şairmiş!
 Kabul et benim şükranlarımı,
 Tutkulusu barışçıl esin perilerinin,
 Ey sen, saklayacak olan belleği
 Benim uçup geçici yaratılarımı,
 Sen, okşayacak olan iyicil elleri
 Bir ihtiyarın defne çelenklerini!

* Leta – Yunan mitolojisinde yeraltı krallığındaki unutmama nehri. Ölenlerin ruhları Leta'nın suyundan yutunca yeryüzü yaşamlarını unutuyorlardı. (ç.n.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Elle était fille, elle était amoureuse.

*Malfilâtre**

I

“Nereye? Ah bu şairlerim benim!” –
“Hoşçakal, Onegin, gitme zamanı.” –
“Ben tutmuyorum seni; ama nerede peki
Sen geçiriyorsun burada akşamlarını?” –
“Larinlerde.” – “İşte bu garip.
Senin için değil mi güç
Öldürmek orada her akşamını?” –
“Hiç değil.” – “Anlayamıyorum bunu.
Daha buracıktan nedir bak gördüğüm:
(Haksız mıyım, dinle?), birincisi, onlar
En alışılmışından bir Rus ailesidirler,
Konuklara karşı herhalde özveri büyük,
Reçel, bir söyleşi bitmez tükenmez
Yağmurlar, tımar toprağı, sığır ahır üstüne...”

* O bir genç kızdı, o âşıktı. Malfilâtre (Fransızca).

II

“Ben burada bir felaket görmüyorum.” –

“Bun var ya, işte felaket, dostum benim.” –

“Ben son moda yüksek toplumunuzu sizin sevmiyorum;

Aile ortamı benim için çok daha sevimli,

Orada rahatça...” – “Çobanlık edebiyatına başlama!

Neyse boşver, cancağızım, Tanrı aşkına.

E, ne oluyor? gidiyorsun demek: yazık.

Ha, dinle, Lenski, değil mi olası

Görmek benim için senin şu Fillida’yı,

Konu olan düşüncelerine senin ve yazdıklarına,

Ve gözyaşlarına, ve uykularına et cetera?..*

Tanıştır beni.” – “Şaka ediyorsun.” – “Hayır.” –

“Ben hazırım.” – “Ne zaman peki?” – “Hatta şimdi.

Onlar candan kabul edeceklerdir bizi.

* Et cetera – Vesaire (Latince). (ç.n.)

III

Gidiyoruz.”

İki dost birlikte dörtnala,
Vardılar; dökülüp saçıldı onlar için
Ağır hizmetleri o seyrek yapılan,
Eskide kalmış konukseverlik devirlerinin.
Bir ağırlama töreni pek bilinen:
Küçücük tabaklarda reçeller getirirler,
Küçük bir masaya koyarlar balmumlu
Bir testi, yabanmersini şerbetiyle dolu.

IV

İkisi işte en kısa yoldan
Evlerine doğru uçuyorlar doludizgin.¹⁷
Şimdi kulak verelim şöyle kenardan
Neler konuştuğuna kahramanlarımızın:
“Ne oldu, Onegin? uzaklara dalıyorsun”. –
“Alışkanlık, Lenski.” – “Ama sıkılıyorsun
Gibi sen daha fazla.” – “Hayır, değişiklik yok.
Fakat kırlara düştü artık karanlık;
Hızlan haydi! Andryuşka, koş, koş!
Nasıl da bu yerler böyle saçma sapan!
Ha bu arada: Bayan Larin sıradan,
Ancak pek sevimli bir ihtiyarmış;
Korkuyorum, yabanmersini şerbeti
Benim bozmuş olmasın midemi.

V

Söylesene, Tatyana hangisiydi?” –
 “Hani işte o kederli olan
 Ve suskun duran Svetlana gibi,*
 İçeri giren ve pencere önüne oturan.” –
 “Şimdi sen küçüğüne mi gönül verdin?” –
 “Yani ne?” – “Ben öbürünü seçerdim,
 Olsaydım senin gibi bir şair eğer.
 Olga’nın yaşam yok çizgilerinde,
 Bir Van Dyck Meryemanası tıpkı:**
 Yuvarlak ve sevimli yüzü,
 Tıpkı şu ay gibi bön görünüşlü
 Şu bön gökyüzünde üzerinde ufkun.”
 Vladimir soğuk bir yanıt verdi
 Ve tüm yol boyu sonra tek söz etmedi.

* Svetlana – Jukovski’nin “Svetlana” yapıtının kadın kahramanı. (ç.n.)

** Antoon Van Dyck (1599-1641) Flaman ressam. (ç.n.)

VI

O arada Onegin'in görülmesi
Larinlerde üzerinde yaptı
Büyük bir etki herkesin
Ve tüm komşuların bu ilgisini çekti.
Bir varsayımı izledi bir başkası.
Herkes gizlice yorum yapmaya başladı,
Şaka yapmaya, kusurlu kusursuz yargıda bulunmaya;
Tatyana'ya koca yakıştırmaya;
Hatta kimilerinin savlarına bakılırsa,
Büsbütün düzene konulmuştu düğün işi,
Ama son moda yüzükler bulunmadığı için,
Bir süreliğine durdurulmuştu sonra.
Lenski'nin düğünü konusundaysa çoktan
Onlar arasında zaten verilmişti karar.

VII

Taryana işitiyordu gücenmeyle
Bu söylentileri; ama gizli gizli
Sözle anlatılmaz bir sevinmeyle
İster istemez düşünüyordu aynı şeyi;
Ve gönlünde bir düşünce usulca doğdu;
Vakit geldi ve o âşık oldu.
Böyle düşen toprağa tane demlenmiştir
Ve ilkyazın ateşiyle dirimlenmiştir.
Çok zamandır onun düş gücü,
Kavrularak mutlu bir çözülmeyle ve özlemle,
Acıkmaktaydı yazgısal bir besiye:
Çok zamandır onun yürek üzüntüsü
Acısıyla genç göğsünü sıkıştırıyordu;
Çoktan bekliyordu... birisini ruhu,

VIII

Ve beklediğini buldu... Açıldı gözleri;
Kendine dedi ki: işte bu o!
Çare yok! şimdi günleri ve geceleri
Ve ateşli yalnız düşleri dolu
Hep onunla: sevimli kıza her şey
Büyüleyici bir güçle durup dinlenmeden
Onu yineliyor. Usandırıyor işitimini
Bir yandan sesleri sevecen sözlerin,
Ve bir yandan bakışı özenli hizmetçi kadınların.
Derin bir kedere bürünmüş,
Konukların dinlemiyor dediklerini hiç
Ve ilençliyor bitimsiz boş zamanlarını onların,
Gelivermelerini onların umulmadık anda
Ve bir oturup kalkmamalarını bir daha.

IX

Şimdi o nasıl da bir ilgilenmeyle
Okumakta sürükleyici bir romanı,
Nasıl da diri bir büyülenmeyle
İçmekte gönül çelen bir aldanmayı!
Düşlemlerin kutlu yaratısıyla
Can bulmuş olan yapıtlar,
Juliya Volmar'ın sevgilisi,
Malek –Adel ve de Linar, ikisi,¹⁸
Ve Werther, başkaldıran çileci
Ve eşine rastlanmaz Grandison,
Getiren bizim uykumuzu o, –
Tümü bu narin düş kurucu için
Yalnızca tek surete bürünmüştü,
Yalnızca Onegin'de tümü kaynaşmıştı.

X

Kendisini bir kahramanı görerek
Pek tutkun olduğu yaratıcıların,
Bir Klarisa, Juliya, Delfina gibi düşleyerek,
Tatyana sessizliğinde ormanların
Yalnız başına tehlikeli bir kitapla dolaşıyor,
Bu kitapta arıyor o ve buluyor
Kendi gizli ateşini, kendi düşlerini,
Yürek dolgunluğunun meyvelerini,
Göğüs geçiriyor ve bakıyor kendisinin
Gibi başkasının coşkusuna ve kederine,
Ve geçip kendisinden mırıldanıyor ezbere
Bir mektubu sevgili kahramanı için...
Fakat kahramanımız kim olursa olsun o,
Değildi herhalde artık Grandison.

XI

Biçemini kuran yüksek bir uyum üzre,
Öyle oluyordu ki alazlı yaratıcı
Bizim tam bir yetkinlik simgesince
Karşımıza çıkarıyordu kahramanını.
O hep donatıyordu haksızca kovuşturulmuş
Olan çok sevdiği konusunu,
Bir duyarlı ruhla, bir usla
Ve albenisi pek güçlü bir yüzle.
Besleyerek ateşini en katıksız tutkunun,
Daima coşku içinde olan kahraman
Hazırdı etmeye kendisini kurban,
Ve bitiminde en sonuncu bölümün
Ayıp daima buluyordu cezasını,
İyilikse hakediyordu yakışan taçını.

XII

Ama Şimdi tm uslar duman içinde,
Ahlak zerimize bizim dŐryor uyku,
Ayıp sevimli Şimdi romanda bile,
Ve orada artık o kazanıyor utku.
Uydurmaları Britanyalı esin perisinin
Bozuyor uykusunu yeniyetme kızın,
Ve putu haline gelmiŐ onun Şimdi
Ya dŐlere dalmıŐ Vampir
Ya Melmot karanlık serseriliğyle,
Ya Ebedi ıfıt, ya Korsar
Yahut gizemli Sbogar.¹⁹
Lord Byron talihli kaprisiyle
Kederli bir romantizme brnmŐ
Ve umutsuz bir egoizme sarınmıŐ.

XIII

Dostlarım, ne yarar var peki bunda?
Belki de istemiyle göklerin,
Ben vazgeçtim artık şair olmaktan,
İçime benim yerleşir yeni bir cin,
Ve, Apollon'un boşverip tehditlerine,
Alçalırım itaatkar düzyazıya dek;
O zaman eski biçemde bir roman
Sevinçli günbatımımı benim kaplar.
Canavarlıklarını ıstırabın gizli
Betimlemem korkunç ben o yapıtta,
Size sadece yeniden öyküleyebilirim ama
Rus ailesinin eski söylencelerini,
Tutsak edici düşlerini aşkların
Ve törelerini eski zamanların.

XIV

Öyküleyebilirim sıradan konuşmalarını
Bir babanın ya da yaşlı-amcanın,
Çocukların kararlaştırılmış buluşmalarını
Derenin kıyısında, dibinde ıhlamurların;
Uğursuz kıskançlığın işkencelerini,
Ayrılığı, barışma gözyaşlarını,
Yeniden bozuşmayı, ve ensonu götürürüm
Evlilik taçı altına onları oturturum...
Tutkulu mut söyleşilerini anımsarım ben,
Geçmişte kalan günlerde özgürce
Güzeller güzeli sevgilinin ayakları dibinde
Dilime benim akarcasına gelen
Özlemler içinde aşk sözlerini,
Artık alışkısını yitirdiğim şimdi.

XV

Tatyana, güzelim Tatyana'm benim!
Seninle şimdi ben döküyorum gözyaşlarımı;
Sen ellerine bir zamane tiranının
Teslim ettin artık yazgını.
Mahvolacaksın, güzelim; ama ilkönce
Göz kamaştıran bir umut içinde
Karanlık bir mutluluğu çağırıyorsun,
Sen gönencini bu yaşamın tanıyacaksın,
İçiyorsun büyülu zehirini arzuların,
Düşler bırakmıyor peşini sonsuz:
Sen vardır her yerde sanıyorsun
Korunakları mutlu kavuşmaların;
Her yerde, her yerde artık karşıdadır senin,
Senin o uğursuz baştan çıkarıcın.

XVI

Aşk acısı Tatyana'yı kovalıyor,
Bazı bahçeye çıkıyor kederlenmek için,
Bazı birden donmuşça bakışlarını eğiyor,
Bazı bir adım daha atmak istemiyor canı.
Göğsü kalkmış, yanaklarınıysa
Kaplamış yayılan bir anda yalaz,
Soluğu donup kalmış dudaklarında,
Ve işitiminde uğultu, ve ısıltı bakışlarında...
Gece başlayacak; ay dolanacak
Bir devriye gibi uzak kubbesini göğün,
Ve karanlığında ağaçların bir bülbül
Çınıldayan şarkılarını tutturacak.
Tatyana karanlıkta uyumamaktadır
Ve usul usul dadısıyla konuşmaktadır:

XVII

“Uyuyamıyorum, dadı: burası öyle bunaltıcı ki!
 Aç pencereyi de gel otur yanıma.” –
 “Ne dedin, Tanya, neyin var senin?” – “Sıkılıyor içim,*
 Otur haydi, eskilerden konuşalım biraz.” –
 “Hangi eskilerden, Tanya? Bir zamanlar
 Kötü ruhlara ve taze kızlara dair,
 Eski devirlerin olmuşlarından, olmamışlarından
 Pek çok şeyi belleğimde tutardım;
 Şimdiyse benim için, Tanya, her şey karardı:
 Eskiden ne biliyorsam artık unuttum. Hem benim
 Çoktan geldi çattı düşkünlük devirlerim!
 Artık harap oldum...” – “Anlat bana dadı,
 Şu sizin eski yıllarınızdan:
 Olmuş muydun âşık sen o zamanlar?”

* Rusçada Tanya, Tatyana adının küçültülmüş bir biçimidir. (ç.n.)

XVIII

“Eh, tamam, Tanya! O yıllarda
Bizler aşkın adını işitmezdik bile;
Rahmetli kayınvalidem yoksa
Beni kovalardı dünya yüzünden.” –
“Peki nasıl erdin sen dadı, taça duvağa?” –
“Öyle, herhalde Tanrı buyruğu. Benim Vanya
Daha küçüktü benden, nuru gözümün,
Bense onüç yaşımıdaydım o zaman henüz.
İki hafta gelip gittiler görücüler
Benim aileme, ve en sonunda
Gelin olmama babam verdi onay.
Korkudan hüngür hüngür ağlıyordum ben,
Gözyaşları içinde saç örgülerimi çözdüler
Ve şarkılar söyleyerek kiliseye götürdüler.

XIX

Ve yabancı bir aileye kattılar ansızın...
Fakat sen beni dinlemiyorsun artık..." –
"Ah, dadı, dadı, ben umarsızım,
İçim bulanıyor, sevgili dadı:
Şimdi ağlamak üzereyim, hıçkırmak üzereyim!.." –
"Hastalanmışsın sen, çocuğum benim;
Tanrım sen bağışla ve sen esirge!
Canım, ne istiyorsun, haydi söyle...
İzin ver üzerine serpeyim kutsal su,
Ateş içindesin tüm..." – "Ben hasta değilim:
Ben... bilirsin, dadı... ben âşık oldum." –
"Çocuğum benim, Tanrı seninle olsun!" –
Ve kızın üzerinde yakarışla dadı
Pörsümüş eliyle haç çıkardı.

XX

“Ben âşık oldum” – diye fısıldıyordu yeniden
Yaşlı kadına Tatyana ıstırapla dolu.
“Canımın içi, hasta olmuşsun sen.” –
“Hayır, bırak beni: ben âşık oldum.”
Ve o sırada ay ışıldıyordu
Ve süzgün ışııyla aydınlatıyordu
Tatyana’nın solgun güzelliğinin hatlarını,
Ve çözülüp dağılmış saçlarını,
Ve gözyaşı damlalarını, ve iskemlede
Genç kahramanımızın karşısında,
Başörtüsüyle ağarmış başında,
Yaşlı kadını uzun üstlüğüyle üzerinde;
Her şey uyuklamaktaydı sessizliğin ortasında
Esin verici ayın ışığı altında.

XXI

Ve yüreğiyle uzaklara savruluyordu
Tatyana dalgınca aya bakarak...
Birdenbire usunda bir düşünce doğdu...
“Git şimdi, beni yalnız bırak.
Dadı ver bana bir kalem kağıt,
Yaklaştır masayı da; birazdan yatacağım,
Elveda.” Ve işte şimdi yalnız başına.
Çevrede çıt yok. Ay düşürüyor ışığını ona.
Dayamış dirseklerini masaya, Tatyana yazıyor,
Ve hep Yevgeni onun usunda,
Ve ayrıntıyla düşünülmemiş olan mektubunda
Aşk! saf bir genç kızın soluk alıyor.
İşte hazır, katladı mektubu...
Tatyana! kim için yazdın peki sen bunu?

XXII

Ben güzeller tanıdım ulaşılmaz,
Soğuk, katışıksız kış mevsimi gibi,
Aman tanımaz, gönlü kazanılmaz,
Halleri hiç kavranılmaz us için;
Şaştım onların son moda kibirlğine,
Onların şaştım doğadan erdemlerine,
Ve, itiraf ederim, onlardan uzak durdum,
Ve, öyle geliyor ki, dehşetle okudum
Kaşları üzerinde onların birer tamu yazıtı:
*Sonsuza dek sen bir yana bırak umudu.*²⁰
Onlar için felakettir uyandırmak aşk duygusu,
İnsanları ürkütmek onlar için zevktir.
Olabilir ki, Neva kıyılarında
Çok gördüğünüz olmuştur böyle kadınlar.

XXIII

Uysal hayranları arasında
Bu ayrıksın kadınların gördüm bazı,
Daha önce aldırılmaz duranları özsaygısıyla
Tutkulu iç çekişlere ve ilgiye karşı.
Ne keşfettim peki ben şaşkınlıkla?
O kadınlar sıkı davranış tarzlarıyla
Ürkütmüşken çekingen aşkı,
Onu yeniden çekmeyi başarmışlardı,
En azından yüreğin bir yitirme hayıflanmasıyla,
En azından sözlerin tınısı söyleşirken
Duyuşuna geldiği için daha sevecen,
Kolayca inanan bir göz kamaşmasıyla
Yeniden üstelik genç âşık
Koşuyordu ardı sıra boş bir düşün.

XXIV

Peki ne için daha kabahatli Tatyana?
Sevimli sadeliğinin içinde
Haberdar olmadığı için aldatıdan
Ve seçkin bir düşe inandığı için mi?
Duygusunun çekimine boyun eğmiş,
Sevmekte olduğu için ustalıksız,
Kolay inanır olduğu böylesine,
Göklerin arzusuyla kendisine
Başkaldırıcı bir düş gücü,
Bir us ve dirimli bir istenç
Ve anlık düşüncesine buyruk bir baş
Ve alazlı ve ince bir yürek verildiği için mi?
Acaba ona bağışlamaz mıydınız
Siz tutkuların uçarılıklarını?

XXV

Bir yosma soğukkanlıca yargıda bulunur,
Tatyana seviyor yapmadan şaka
Ve koşulsuzca teslim oluyor
Tıpkı bir çocuk gibi aşka.
Şöyle demiyor o: sonraya erteleyelim –
Aşkın biz böylece ederini yükseltelim,
Ağlara sokalım onu daha doğrusu;
Başlangıçta daldıralım umudu
Ün düşkünlüğüne, orada sersem kılarak
Bitkin düşürelim yüreği, sonraysa yine
Canlandıralım onu kıskançlık ateşiyle;
Yoksa zevkin sıkılmaya başlayan tadından,
Usta köle hazırdir prangalarını kırmaya,
Her an zincirlerinden kurtulmaya.

XXVI

Başka bazı zorluklar ergörüyorum:
Anayurt toprağının kurtarmak için onurunu,
Ben kuşkusuz mecbur kalacağım
Çevirmeye Tatyana'nın mektubunu.
Tatyana Rusçayı fena biliyordu,
Yazın dergilerimizi bizim okumuyordu
Ve kendi anadilinde
Kendisini edince güçlkle ifade,
O da yazıyordu Fransızca...
Ne yaparsınız! yineliyorum gene:
Bizde kadın aşkı bu zamana dek
Betimlenmiş olmadığına göre Rusça,
Bu zamana dek gururlu dilimiz buna çalışmamıştır
Ve posta düzyazısına o alışmamıştır.

XXVII

Biliyorum: istiyorlar zorlamak hanımları
 Rusça okumaya. Ürkünç gerçekten de!
 Edebilir miyim ben tasavvur onları
 Bir “Blagonamerennoye” ile ellerinde!* 21
 Şairlerim benim, sözüm sizlere;
 Doğru değil mi günahlarınız nedeniyle
 Gizlice şiirler yazdığınız,
 İçine yüreklerinizi koyduğunuz
 Sevimli konularınızı yansıtırken siz,
 Hepiniz Rus diline olurken
 Çok fena ve pek güçlkle egemen,
 Bu dili tatlı tatlı öyle bozdunuz ki,
 Şiirlerin dudaklarında yabancı bir dil
 Anadilinize dönüşmedi mi sizin?

* “Blagonamerennoye”, dergi adı. “Resmi düşünce tarzına bağlı olan” demektir. Sözcük olarak ise “iyi niyetli” anlamına geliyor. Puşkin’in dizesinde, “tasavvur edebilir miyim onları, iyi niyetli biriyle kollarında” anlamına da gelmiş oluyor. (ç.n.)

XXVIII

Gösterme Tanrım rastlamayı bir baloda
Ya da iniş çıkışlarda merdiven üzerinde
Bir seminer öğrencisine sarı devrik yakasıyla
Ya da giyinmiş başlığını bir akademisyene!
Gülümsemesiz seviyorsam nasıl kırmızı dudakları,
Eğer bulunmuyorsa gramer kusurları
Ben sevmiyorum Rus dilini.
Olur ki, yazıklanmalara uğratırlar beni,
Yeni bir kuşaktan dilberler,
Dergilerin kulak verirler yalvaran sesine,
Gramer dersleri verirler bize;
Onlar şiiri kullanıma dahil ederler;
Ama ben... bana ne bütün bunlardan?
Ben bağlı kalacağım eski zamanlara.

XIX

Kurationsız, özensiz bir mırıltı,
 Bozuk söylenişı sözlerin
 Eskiden olduğu gibi bir yürek heyecanı
 Yaratıyor sinemde benim;
 Pişman olmaya içimde gücüm yok,
 Fransızlaştırmalar bana tatlı geliyor
 Geçmişte kalan delikanlılığımın günahları gibi,
 Bogdanoviç'in tıpkı şiirleri gibi.*
 Fakat yeter. Şimdi benim ilgilenme zamanım
 Güzelimin benim mektubuyla hemen;
 Ben söz vermiştim, ama ne olacak? gerçekten
 Şimdi artık vazgeçmeye sözümünden hazırım.
 Biliyorum: tatlı Parny'nin yaşadığımız şu**
 Günlerde kaleminin geçti modası.

* İppolit Bogdanoviç (1743-1803) Rus şair. Antik çağ konularını Rus halk masallarına göre stilize etmiştir. (ç.n.)

** E. Parny (1753-1804) 19. yy'da Rus şairlerin pek değer verdikleri Fransız şair. Erotik şiirler toplamı vardır. (ç.n.)

XXX

Övgücüsü Şölenlerin ve mahmur bir kederin,²²
Bir zaman daha olsaydın birlikte benimle,
Gözüpek bir dilekle başlardım,
Sevimli dostum, seni taciz etmeye:
Yerine sen büyüleyici şarkılarının
Yerleştir diye tutkulu bir genç kızın
Başka bir soyun dilinden konuştuklarını,
Neredesin sen? gel: kendi haklarımı
Eğerek başımı teslim ediyorum sana...
Ama hüzün verici kayalıkların orta yerinde,
Ta yürekten vazgeçmiş artık övgülerden,
Fin gökbitiminin altında yalnız başına,
Dolaşıyor o, ve ruhu onun
İşitmiyor acılarımı benim.

XXXI

Tatyana'nın mektubu işte karşımda;
Kutsal sayarak onu koruyorum,
Okuyorum gizli bir tasayla
Ve okumaya bir türlü doyamıyorum.
Kim ona aşlamış bu içtenliği
Ve sözcüklerde bu sevimli özensizliği?
Kim ona aşlamış gönlün bu tatlı saçmalamasını,
Çılgıncasına yüreğin bu konuşmasını,
Hem tehlikeli bu, hem sürükleyen usu?
Anlayamıyorum ben. Fakat mektubun işte
Eksik, zayıfça bir çevirisi size,
Dipdiri bir betimin solgun kopyası
Çekingen öğrenci kızların parmaklarıyla
Çalınmış bir Freisthitz ya da.

TATYANA'NIN ONEGİN'E MEKTUBU

Size yazıyorum – en kısacası işte.

Daha ne söyleyebilirim üzerine bunun?

Şimdi ben biliyorum, sizin istencinizde

Bir hor görmeyle cezalandırmak beni.

Ama, mutsuz yazgıma benim siz de,

Bir damla olsun acıma duygusunu saklayın,

Beni bir yana siz bırakmayın.

Başlangıçta susmaktı benim niyetim;

Ama sadece sizin konuşmalarınızı duymak,

Size bir söz demek ve sonra

Tek bir şeyi hep düşünmek, düşünmek için

Gündüz ve gece yeni bir karşılaşmamıza dek,

Olsa haftada bir kez, olsa bile daha seyrek

Görebileceğim umuduna sizi

Köyümüzde bizim eğer sahip bulunsaydım,

İnanın: benim bu utancımı

Siz hiçbir zaman öğrenemeyecektiniz.

Ama insanlara uzak durduğunuz söyleniyor;

Sıkılıyormuşsunuz bu kuytuda, köyde her şeyden,

Ya bizler... parıldayan hiçbir şeyimiz bizim yok,

Size saf gönüllüce mutlu görünsek de.

Ne diye ziyaret ettiniz bizi?

Issızlığında unutulmuş bu köyün
Hiçbir zaman tanımamış olacaktım sizi,
Tanımamış olacaktım ağır ıstırapı bu.
Kaynayışlarını deneyimsiz ruhumun
Yatıştırıp zamanla (bilinir mi olabilir ne?)
Gönlüme göre bir dost bulacaktım,
Sadakatli bir eş olacaktım.
Ve erdemli bir anne.

Bir başkası mı? Hayır, hiç kimseye dünyada
Adanmayacak hiçbir zaman yüreğim!
Ya verilmiştir hüküm en yüksek bir kurulda...
Ya da istemi göklerin: ben seninim;
Tüm yaşamım benim seninle tam zamanında
Bir karşılaşmanın güvencesi oldu;
Biliyorum, sen gönderildin bana Tanrı tarafından,
Ölünceye dek benim sen koruyucumsun...
Düşgörülerimde sen bana görünüyordun,
Benim için sen daha görmeden azizdin,
Senin büyüleyici bakışın beni inletmişti,
Ruhumda sesin senin duyuluyordu
Çoktan beri... hayır bunda bir düş yok!
Sen daha içeriye giriyordun, bir anda tanıdım,
Tüm dondum, tüm yalım yalım yandım
Ve usumdan dedim ki: işte bu o!

Değil mi öyle? senin sesindi algıladığım;
Benimle ıssızlıkta sen konuşuyordun,
Yardım ettiğim sıra ben yoksullara
Ya da bir yakarıyla dindirdiğim sıra
Kederini çalkanmakta olan ruhumun?
Ve tam da işte o anda belirmiş
Olan sen değil miydin tatlı görünüş,
İçinde duru karanlığın kımıldayan,
Sessiz dikilen yatağımın başucunda?
Sen değil miydin hazla ve aşkla
Umut sözlerini bana fısıldayan?
Kimsin sen, benim koruyucu meleğim mi,
Yoksa o hilekar baştan çıkarıcı mı:
Kuşkularımın benim sen yanıtını ver.
Belki de bunlar boş şeyler tüm,
Deneyimsiz bir ruhun aldanışı bunlar!
Ve bütünüyle başka türlü verilmiştir hüküm...
Varsın öyle olsun! Ben yazgımı
Bundan böyle sana teslim ediyorum,
Önünde senin döküyorum gözyaşlarımı,
Senin koruyuculuğunu yalvarıyorum...

Bir düşün: yalnız başımayım ben burada,
Hiç kimse tarafından muradım anlaşılmıyor,
Usum benim azar azar güçten kesiliyor
Ve yokolma durumundayım ben susarak.
Bekliyorum seni; tek bir bakışınla
Umutlarını yüreğimin canlandır
Ya da ağır düşümü benim yarıda durdur,
Umarsız, hakettiğim bir azarlamayla!

Bitiriyorum! okumak yazdıklarımı ürkütücü...
Utançtan ve korkudan donuyorum...
Fakat güvencem benim sizin onurunuz,
Ve kendimi cesaretle ona teslim ediyorum...

XXXII

Tatyana bazı iç geçiriyor, bazı of çekiyor;
Mektup titriyor elinde;
Pembe bir kapsül ağzında eriyor
Yanan alev alev dili üzerinde.
Başcağızı omuzu üzerine eğilmiş,
Hafif gömleği inceden dökülmüş
Harikulade omuzlarından aşağıya doğru...
Ama şimdi işte artık ayışığının duru
Pırıltısı sönüyor. Şurada vadi boyu
Sisler ortadan aydınlanıyor. Şurada akışı suyun
Gümüşlenmeye başlamış; şurada bir çobanın
Çın kavalı uyandırıyor köylüyü.
İşte sabah; herkes çoktan ayakta artık,
Benim Tatyana'm içinse zaten uyku yok.

XXXIII

Gençkız gündoğumunu fark etmiyor,
Oturuyor boynu bükülmüş
Ve mektubun üzerine basmıyor
Kendi adına kazınmış mührü.
Ama, usulca kapısını açarak ona,
Zaman geçmiş, ak saçlı Filipyevna
Bir tepside çay getiriyor.
“Kalk, çocuğum benim, geç oluyor:
A, güzelim, sen hazırlanmışsın!
Ah, benim erkenci kuşum
Nasıl da akşamleyin beni korkuttun!
Neyse, şükür Tanrıya, şimdi sağlıklısın!
Akşamki bunaltının yok hiç izi,
Bir gelincik çiçeğinin renginde yüzün.”

XXXIV

“Ah, dadı, bana bir iyilik lütfet...” –
“Ne istersen, tatlım benim, buyur.” –
“Sanma ki... gerçekten... bir kuşku eğer...
Ama bak... ah! ama edeceksin kabul.” –
“Canım benim, senin Tanrı güvencen.” –
“O halde, gönder senin torununu sessizce
Bu mektupla birlikte O...’e, hani şu
Komşumuza... bir de iyice uyarıver onu,
Kimseye tek söz söylemesin sakın,
Adımı benim anmasın diye...” –
“Güzelim benim, kime dedin, kime?
Son zamanda oldu benim kafam kalın.
Nice komşumuz var bizim çevremizde;
Saymam gerekse bunları sayamam bile.”

XXXV

“Dadı, ne kadar kavrayışsızsın!”
“Canımın içi, yaşlandım ben artık!
Yaşlandım; Tanya, kütleşiyor usum;
Yoksa, bir zamanlar, dururdum tetik
Bey istencinin ben bir tek sözüne...”
“Ah, dadı, dadı! bunlardan bize ne?
Ne senin usuna şimdi gereksinmemiz?
Görüyorsun, bizim şimdi işimiz
Onegin’e mektup.” – “Eh, işimiz buysa, bu.
Öfkelenme ruhum benim,
Biliyorsun, ben kavrayışsızın biriyim...
Peki neden birdenbire sen yine soldun?” –
“Hiç, dadı, gerçekten bir şeyim yok.
Torununu gönder sen şimdi çabuk.”

XXXVI

Ama gün aktı geçti, ve yok bir yanıt.
Ertesi gün oldu: hep yok, yok.
Bir gölge gibi, solgun, sabahtan giyinip kuşanmış,
Tatyana bekliyor: ne zaman bir yanıt alacak?
Olga'nın sevdalısı geldi bu sırada.
“Söyler misiniz, sizin arkadaşınız peki nerede?
Hanımımın ona bir sorusu vardı. –
Nedense o bizleri tüm unutuverdi.”
Tatyana kıpkırmızı kesildi, titremeye başladı.
“Bugün için burada olacağına söz vermişti, –
Diye yaşlı kadını yanıtladı Lenski, –
Anlaşılan, arabası biraz oyalanmıştır.”
Tatyana mahcup bakışını yere indirdi,
Sert bir azarlamayı dinliyordu sanki.

XXXVII

Gün iniyordu; masada ısıldaya ısıldaya,
Fısırdıyordu akşam için konulmuş semaver,
Çin porseleni çaydanlığı ısıtarak;
Altında yumaklanıyordu hafif bir buhar.
Doldurulmuş Olga'nın elleriyle
Fincanlarda koyu bir huzme halinde
Çoktan güzel kokulu çay koşuyordu,
Ve bir çocuk masaya kaymak yerleştiriyordu;
Tatyana pencerenin önünde durmaktaydı,
Soluğunu üfleyerek soğuk camlara,
Esinim benim, hafif bir duraksamayla,
Zarif parmakcağızıyla yazmaktaydı
Puslanmış olan camın üzerine
Bir rumuzu içrek O ile Y harflerinden.

XXXVIII

Ve bu arada içinde ruhu sızlıyordu,
Ve doluydu süzgün bakışı gözyaşıyla.
Ansızın ayak sesleri! damarında kanı dondu.
İşte daha yakındalar! sığıyorlar... ve avluya
Dalıyor Yevgeni! “Ah” deyip gölgeden hafif
Tatyana çarçabuk öbür sofaya geçip,
Atladı merdivenden hızla yan bahçeye,
Uçuyor, uçuyor; bir göz atmaya geriye
Edemiyor cesaret; bir koşu dolandı
Çiçek tarhlarını, küçük köprüleri, çayırı, gölü,
Küçük koruyu, göle uzanan ağaçlı yolu,
Bir kucak leylak dalını o arada kırdı,
Çiçeklikler üzerinden uçtu dere kenarına,
Ve, soluk soluğa oradaki bir sıraya

XXXIX

Devrildi...

“O burada! burada Yevgeni!

Oy Tanrım! neler düşünmüştür!”

İçinde kızın ıstıraplarla dolu yüreği,

Saklıyor bir umudun belirsiz düşünü;

Tir tir titriyor ve ateş saçıyor,

Ve bekliyor: gelmiyor mu? ama işitmiyor.

Bahçede hizmetçiler sıra olmuşlardı,

Çalılar arasında ahududu topluyorlardı

Ve buyruk üzre şarkı söylüyorlardı koro halinde

(Buyruk üzre, şöyle bir düşünceyle ki,

Beylik mülkü yemişleri gizli gizli

Haylaz ağızlar yemesinler de

Şarkı söyleyerek olsunlar diye meşgul:

Köyün keskin usunun bir buluşu bu!)

KIZLARIN ŞARKISI

Kızlar, gökçe kızlar,
Cancağızlar, dostcağızlar,
Coşun haydi ergen kızlar,
Son çabayla, tatlı kızlar!
Söyleyin bir şarkı daha,
Bir şarkıcık daha içrek,
Buraya çelin bir yiğidi,
Bizim şarkılı topluluğumuza.
Bir yiğidi çeldiğimiz zaman,
Görür görmez daha uzaktan,
Kaçışalım tatlı kızlar,
Onu vişne yağmuruna turalım,
Vişne ve ahududu yağmuruna,
Kırmızı üzüm yağmuruna.
Gelme sen dinlemeye
Bizim içrek şarkılarımızı,
Gelme gizlice gözlemeye
Bizim kız oyunlarımızı.

XL

Şarkı söylüyorlar, ve aldırmazlıkla
Kulak verirken onların çınıltılı sesine,
Bekliyordu Tatyana sabırsızlıkla,
İçinde çarpıntısı yüreğinin dinsin diye,
Geçsin diye yanaklarının yalımlanması.
Ama aynı çarpıntıyla dolu göğsü,
Ve geçmiyor bir türlü yanaklarındaki ateş de,
Daha canlı, daha canlı yanıyor sadece...
Okullu bir yumurcak tarafından tutsak edilen
Umarsız bir kelebek de tıpkı böyle,
Hem ışıldar, hem çırpınır gökkuşaksal kanadıyla;
Güz ekini içinde bir tavşan böyle titrer,
Uzaktan gördüğü zaman ansızın
Çalılıklara kapanmış bir keskin nişancıyı.

XLI

Ama derin bir soluk aldı ensonu
Ve kalktı oturmakta olduğu sıradan;
Yürüdü birkaç adım, tam döndü
Ağaçlı yolda, doğrudan karşısında
Işıldayan bakışlarıyla, Yevgeni
Dikiliyordu yavuz bir görüntü gibi,
Ve, dağlanmış gibi bir ateşle,
Tatyana kalakaldı yerinde.
Ancak bu umulmadık karşılaşmanın sonuçlarını
Sevgili dostlarım benim, bugün,
Öykülemeye yok benim gücüm;
Ardından benim bunca uzun konuşmanın
Hem eğlenmem, hem dinlenmem gerek biraz:
Öykümü tamamlayacağım sonra nasıl olsa.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

La morale est dans la nature des choses.*

Necker

I. II. III. IV. V. VI. VII

Ne kadar az seviyorsak bir kadını,
O kadar kolay beğeniliriz onun tarafından
Ve o kadar daha kesin mahvederiz onu
Baştan çıkarma ağlarının ortasında.
Soğukkanlı ahlak bozukluğu bazı
Aşkın bilimi diye ün yapmıştır,
Kendi şayiasını her yanda kendisi yayar,
Ve sevgi duymaksızın sadece tat duyar.
Fakat bu çalımli gönül oyunu
Pek övülen o dedeler zamanlarının
Harcıdır eski maymunlarının:
Lovlasların köhneleşti ünü
Ünüyle birlikte kırmızı topukların
Ve görkemli perukların.

* Ahlak, şeylerin doğasındadır. Necker (Fransızca).

VIII

Kime sıkıcı gelmez ikiyüzlülük etmek,
Türlü türlü yinelemek aynı şeyi,
Çaba harcamak kurumluca inandırmak
İçin inandığına herkesin çoktan beri,
Hep işitmek o aynı itirazları,
Ortadan kaldırmak önyargıları,
Bulunmamış ve bulunmamakta olan
Onüç yaşındaki kızlarda hiçbir zaman!
Kimi yorgun düşürmez gözdağları,
Yapmacık korku, antlar, yalvarmalar,
Altı sayfa tutan pusulalar,
Aldatmalar, dedikodular, yüzükler, gözyaşları,
Gözetimleri teyzelerin, annelerin,
Ve ağır arkadaşlığı kocaların!

IX

Benim Yevgeni'm tam böyle düşünüyordu.
Erken delikanlılığında ömrünün
Fırtınalı yanılgıların kurbanı olmuştu
Ve zaptolunmaz tutkuların.
Yaşamın alışkanlığı tarafından şımartılmış,
Birine bir zamanlığına âşık olmuş,
Birinden uğramış düş kırıklığına,
Bir arzuyla inlemiş usuldan,
İnlemiş ve uçarı bir başarıyla,
Dinlemiş sesinde sessizliğin ve gürültünün
Ebedi hoşnutsuzluğunu ruhunun,
Esname isteğini bastırmış bir kahkahayla:
İşte böyle öldürmüştü o sekiz yılını,
Harcamıştı yaşamının en güzel zamanlarını.

X

Dilber kadınlara artık sevdalanmıyordu,
 Ama kur yapıyordu onlara gelişigüzel;
 Reddettiler mi – bir anda teselli buluyordu;
 Aldattılar mı – hoşnuttu dinlenmekten.
 Onları izliyordu duymadan bir esrime,
 Ve terk ediyordu duymadan bir acıma,
 Aşkılarını ve öfkelerini zar zor anımsayarak.
 Tıpkı böyle kaygısız bir konuk
 Akşam düzenlenen *whist* partisine gelir,*
 İskemleye yerleşir; oyun bittiği zaman
 Binip arabasına ayrılır avludan,
 Sonra evinde dingin dingin uyur
 Ve kendisi de bilmez sabahleyin uyanınca
 Nereye gideceğini akşam olunca.

* Whist – Bir tür kağıt oyunu (İngilizce). (ç.n.)

XI

Tanya'nın mektubu Onegin'in
Pek derinden yüreğine dokunmuştu:
Genç kız düşlemlerinin bu dili
Bir anı oğulunca düşüncelerine başkaldırtmıştı;
Ve anımsamıştı sevimli Tatyana'yı gördüğü günü,
Ve solgun rengini onun, ve kederli görünüşünü;
Ve o zaman büyüleyici, günahsız bir düşe
Dalıp gitmişti ruhunun derinlerinden.
Belki de, duyguların çok eski bir ateşi
Bir dakikalığına ele geçirmişti onu;
Fakat aldatmak Yevgeni istemiyordu
Erden bir ruhun saf yürekliliğini.
Şimdi biz onunla Tatyana'nın
Karşılaştığı bahçeye doğru yeniden uçalım.

XII

İki dakika kadar sustular,
Ama Onegin yaklaştı kıza doğru
Ve konuştu: “Siz yazdınız bana,
Yadsımayın: Mektubunuzda okudum
Güven duyucu bir ruhun itiraflarını,
Masum bir sevginin iç dökmelerini;
İçtenliğiniz sizin benim için hoş!
İçtenliğiniz dalgalandırdı benim çok
Zamandan beri susmuş olan duygularımı;
Ancak sizi övmek değil benim istediğim;
Ben de içtenliğinize karşılık vereceğim
Öyle sanatsızca sunarak itiraflarımı;
Kabul edin açıklamalarımı benim:
Kendimi yargınıza teslim ediyorum.

XIII

Bir gün bir ev çevresiyle yaşamımı
Sınırlamayı yeğlediğim zaman;
Bana bir baba ve bir eş olmamı
Güzel bir yazgı buyurduğu zaman;
Mutlu bir aile görünümünden
Bir an büyülendiğim zaman, ben, –
O zaman, kesinlikle yalnız ve yalnız
Sizden başka bir eş aramazdım.
Aşk şiiri ısıltılarına kapılmadan söyleyeyim:
Eğer önceki ülkümü bulsam,
Kesin olarak sizi seçerdim yalnızca
Kadın yoldaşı olarak kederli günlerimin,
Bütün güzellikleri bırakırdım tutuya,
Ve mutlu olurum... olabildiğim kadar!

XIV

Ama ben mutluluk için yaratılmadım;
 Mutluluğa yabancı ruhum benim;
 Karşılıksız sizin yetkin artamlarınız:
 Ben artamlarınıza sizin değimli değilim.
 Bilin ki (buluncum buna bir inancadır),
 Evlilik bizim için ıstırap olacaktır.
 Ben, sizi ne kadar seversem seveyim,
 Alışırım ve o anda sevmekten vazgeçerim;
 Ağlamaya başlarsınız: gözyaşlarınız dökülen
 İşlemez benim yüreğime kadar,
 Tersine, daha kudurtur onu ancak.
 Kendiniz karar verin nasıl güller
 İkimiz için Hymenaios yedekleyecektir,*
 Ve, olabilir ki, nice nice günler için.

* Hymenaios – Yunan mitolojisinde evlilik tanrısı. Çiçek çelenkleriyle bezenmiş, elinde meşale tutan çıplak bir delikanlı olarak betimleniyordu. (ç.n.)

XV

Dünya yüzünde umarsız bir kadının
Değimsiz bir koca yüzünden kederlendiği,
Ve gece gündüz kaldığı yalnız;
Sıkıcı kocanınsa bilerek onun değerini
(Ancak kendi yazgısını lanetleyerek)
Daima somurtkan ve sessiz durarak,
Davrandığı soğukça–kıskanç ve öfkeli,
Bir aileden daha kötü ne olabilir!
Öyleyim ben. Bu muydu ereğiniz acaba,
Siz, tertemiz, yalımlı tininizle,
Öylesine eşsiz sadeliğinizle,
Öylesine usunuzla bana yazdığınız sıra?
Acaba öyle bir talih mi
Sıkı düzenli yazgı tarafından biçilmiş size?

XVI

Düşlemlerin ve yılların yoktur dönüşü;
Onararak ben ruhumu yenileyemem...
Ben sizi seviyorum sevgisiyle bir kardeşin
Ve, daha da, belki, sevecen.
Bana siz kulak verin öfkesiz:
Defalarca değiştirir bir genç kız
Yeni yeni düşlemlerle hafif düşlemlerini;
Tıpkı öyle genç bir ağaç yapraklarını
Değiştirir her ilkyaz mevsiminde.
Böyle, anlaşılan, hükmedilmiş gök tarafından.
Seviniz siz yeniden: ancak...
Öğrenin egemen olabilmeyi kendinize;
Herkes, benim anladığım gibi anlamaz sizi;
Deneyimsizlik felakete götürür bir genç kızı.”

XVII

Böyle öğütlerde bulunuyordu Yevgeni.
Gözyaşlarının arasından hiçbir şeyi görmeden,
Tatyana dinliyordu onu.
Güçlkle soluyup, itiraz etmeden.
Kolunu verdi kıza. Kederle uyararak,
(Hani derler ya, *mihaniki olarak*)
Tatyana suskun yaslandı ona,
Baygın başcağızını eğdi omuzuna;
Yürüdüler eve doğru bostanları dönüp;
Birlikte vardılar ve hiç kimse bundan
Kınamayı onları getirmedi usuna:
Köy özgürlüğü burada kendisine özgü
Kendi mutlandırıcı haklarına sahiptir,
Tıpkı kibirli Moskova'nın sahip olduğu gibi.

XVIII

Kabul ediniz, sevgili okurum,
Bir davranış gösterdi pek hoş
Kederli Tanya'ya karşı bizim dostumuz;
Ruhunun kuşku götürmez soyluluğunu o
İlk kez burada ortaya koymuş değil,
Gerçi insanların kötü niyetliliği,
İçindeki hiçbir şeye vermemişti aman:
Düşmanları onun, dostları onun
(Bu ikisi arasında belki de yok bir ayrım)
Türlü türlü sıfatlarla sövdüler ona.
Bu dünyada herkesin düşmanı var ama,
Sen dostlardan koru bizi Tanrım!
Ah, bu dostlar, benim dostlarım!
Onları boşuna değil anımsadığım.

XIX

Ne diyorsunuz? Evet öyle. Durduruyorum
Tüm düşlemleri yararsız, karanlık;
Ancak ayraçlar içre belirtiyorum,
Aşağılık kara çalmalar yok,
Bir yalancı tarafından tavan arasında üretilmiş
Ve sosyetenin ayaktakımınca yüreklendirilmiş,
Ve yok bönlüğün o ipsiz sapsız lakırdıları,
Yok o edepsizce sokak epigramları,
Hani bir dostunuz dudağında gülümsemeyle,
Bir namuslu insanlar çevresinde,
Uzak her türlü kötülükten ve gönül eğlencesinden,
Yineler durur yüz defa hatayla;
Ve böyleyken, bir dağca o sizden yanadır:
Öyle seviyordur ki sizi... ailenizden gibidir!

XX

Hımm! Hımm! Soylu okur,
Esenlikli mi sizin tüm hısım akrabanız?
İzin verin: ola ki uygundur
Şimdi benden sizin öğrenmeniz,
Akraba esasında ne anlama gelir.
Akraba insanlar bakın hangileridir:
Bizim yükümlülüğümüzdür onları okşamak,
Sevmek ve yürekten saymak
Ve, geleneği gereğince halkın,
Noel bayramlarında ziyarete gitmek
Ya da postayla kendilerini kutlamak,
Geriye kalan zamanında yılın
Onlar bizleri düşünmesinler...
Böylece, ömürleri daha uzun olsun diye!

XXI

Buna karşılık aşkı sevecen güzellerin
Dostluktan ve akrabalıktan güvenlidir daha:
O aşk üzerinde ortasında bile asi fırtınaların
Siz sahipsinizdir tüm haklarınıza.
Kuşku yok öyledir. Ama modanın anaforu,
Ama doğanın başına buyrukluğu,
Ama yüksek toplumun düşünce eğilimi...
Güzel cins ise hafiftir bir tüy gibi.
Oysa düşünceleri de kendi kocasının,
Bir kadın için, erdemle donanmış,
Daima saygıdeğer olmak zorundadır;
Böylece işte sizin sadakatli yaşam arkadaşınız
Gönlünü kaptırmış olur birden:
Aşkla alay etmektedir şeytan.

XXII

Peki kimi sevmeli? Peki kime inanmalı?
Kim bize ihanet etmeyecektir tek?
Kim ölçer bütün işleri, bütün konuşmaları
Hizmet severce bizim arşınımıza göre?
Kim bizim hakkımızda kara çalmalar ekmez?
Kim bizim özenlice titrer üzerimize?
Kim için felaket değildir bizim ayıbımız?
Kim hiçbir zaman bıkmaz usanmaz?
Bir görüntünün, ey, telaşlı arayıcısı,
Harcamadan boş yere emeklerinizi,
Seviniz siz kendi kendinizi,
Şiirlerimin benim saygıdeğer okuyucusu!
Tek şey işte budur değerli olan:
Yok hiçbir şey gerçekte daha saygın bundan.

XXIII

Ne oldu sonucu o karşılaşmanın?
Yazık, güç değil sezmek!
Aşkın çıldırtıcı ıstırapları
Dalgalandırmaktan vazgeçmedi elbet
O genç ruhu, açgözlü kederi:
Hayır, daha da fazla bir tutkuyla sevinçsiz,
Umarsızca Tatyana yanıp tutuşuyor;
Yatağından onun uyku uzağa kaçıyor;
Sağlığı, rengi ve tadı yaşamının,
Gülümsemesi, genç kız dinginliği,
Yitti her şey, bomboş bir ses gibi,
Sönüyor gençliği de güzelim Tatyana'nın:
Tıpkı böyle giydirir bir fırtınanın gölgesi
Yeni doğmakta olan günü belli belirsiz.

XXIV

Umar yok, Tatyana sararıyor,
Soluyor, sönüyor ve ses çıkarmıyor!
Onu hiçbir şey avutmuyor,
Hiçbir şey ruhunu kımıldatmıyor.
Çalımla başlarını sallaya sallaya
Komşular fısıldaşıyorlar kendi aralarında:
Çoktan bunun kocaya varma vaktiymiş!..
Ama bu kadar yeter. İvedice şimdi
Düş gücümü benim neşelendirmem gerek
Tablosuyla mutlu bir aşkın
Ah, sevgili dostlarım, elimde olmaksızın
Beni bunaltıyor bir merhamet;
Bağışlayın o kadar seviyorum ki
Tatyana'mı güzelimi benim!

XXV

Saatten saate tutsak alınmış daha da
Genç Olga'nın büyüleyici güzelliğiyle,
Vladimir özgürlüğünden bu tatlı yoksunluğa
Olmuştu teslim bütün tiniyle.
Sonsuzca kızla birlikte. Onun odasında
İkisi oturuyorlar akşamların karaltısında;
Bahçede el ele tutuşmuşlar
İkisi sabah erken dolaşıyorlar;
Ama ne olabilir? Aşkla esirmiş,
Karmaşasında yumuşacık bir utancın,
Sadece cesaret edebiliyor bazı,
Olga'nın bir gülümsemesiyle yüreklenmiş,
Gür saçlarının bir halkasıyla oynamaya,
Giysisinin kenarını öpmeye ya da.

XXVI

Ahlak kuralları öğütleyen bir roman
Okuyor kimi zaman Olya'ya,*
Yazarı bu romanda Châteaubriand'dan
Çok daha iyi bilmektedir doğayı,
O arada iki üç sayfayı birden
(Bunlar genç kızların zararlı yüreğine,
Yazarın boş yakıştırmaları, kuruntusu)
Okumadan atlıyor o, kızararak yüzü.
Çekilip bir kenara herkesten uzak,
Satranç tahtası üzerinde ikisi,
Bazan, masaya dayamışlar dirseklerini,
Oturuyorlar, derin düşüncelere dalarak,
Ve piyon diye kendi kalesini
Alıyor dalgınlıkla Lenski.

* Olya, Olga adının küçültülmüş bir biçimidir. (ç.n.)

XXVII

Evine vardığı zaman, evde de yalnız
 Lenski Olga'sıyla oyalanıyor.
 Uçarca devrolan defterinin sayfalarını
 Çalışkanca onunla süslüyor:
 Bazan resmediyor türlü türlü köy görünüşü,
 Bir Kiprida tapınağı, bir sin üstü taşı*
 Ya da bir küçük güvercin bir lirin üzerinde
 Kalemikle ve boylarıyla hafiften şöyle;
 Bazansa anı sayfalarında kimilerinin
 Başkalarının yazısı altına uygun görüyor
 Ve narin bir dizesini bırakıveriyor,
 Issız bir anıtını düşlemlerinin,
 Uzun sürecek bir izi anlık bir düşünceden,
 Nice yıllar sonra hep aynı kalacak olan.

* Kiprida – (Yunanca Kypris'ten) Yunan mitolojisinde Afrodit'in adlarından biri. Efsanede, Akdeniz üzerinde deniz köpüğünden doğduktan sonra yüzerek çıktığı Kıbrıs adasının adlandırılışından ona bu ad verilmiştir. (ç.n.)

XXVIII

Kuşkusuz, nice kez gördüğünüz olmuştur
 Taşralı bir soylu hanımın anı defterini,
 Bütün kadın arkadaşlar karalamışlardır
 Sonunu, başlangıcını bu defterin ve ortasını.
 Buraya yazım bilgisine inat olsun diye,
 Sayısız şiirler, geleneğe göre,
 Sadakatli dostluğun imi olarak yerleştirilmiştir,
 Kimi kısaltılmıştır, kimi devam ettirilmiştir.
 İlk sayfada şunları bulursunuz:
 Qu'écoutez – vous sur ces tablettes;
 Ve bir imza: t.á.v. Annette;*
 Sonuncu sayfadaysa şunları okursunuz:
 “*Kim daha fazla seviyorsa seni,*
Varsın o yazsın bundan sonrasını.”

* Bu sayfaları ne diye yazacaksınız... Annette tüm sizin (Fransızca).

XXIX

Ve burada zorunlulukla siz bulursunuz
İki yürek, bir meşale ve çiçekler;
Burada, her durumda antlar okursunuz
Mezara değin birbirini sevmek üzere:
Burada asker ozanlardan biri
Sallayıvermiştir caniyane bir dizeciği.
Böyle bir deftere, dostlarım,
Kabul ki, yazmaktan ben de mutlu olurum,
Bütün ruhumla emin olursam eğer,
Her türlü yürekten saçmalayışımın
Hakedeceğinden rağbetkar bir bakışı
Ve sonradan kötücül bir gülümsemeyle
Kurula kurula çözümlemeye başlamayacaklarından,
Zekice mi bönce mi diye benim yalanlarım.

XXX

Fakat sizler, tek tek ciltleri
 Bir şeytan kitapları yığınının,
 Gökemli anı defterleri,
 İşkencesi zamanın şair taslaklarının,
 Sizler, bezenmiş olan çabucak
 Tolstoy'un tansık yaratan fırçasıyla*
 Ya da kalemiyle Baratinski'nin,**
 Tanrının yıldırımları yaksın sizi!
 Işıltılar saçan bir bayan
 Bana uzattığı zaman in-quartosunu,***
 Bir titreme, bir öfke sarıyor usumu,
 Ve kımıldayıveriyor bir epigram
 Ta derinlerden benim ruhumda,
 Sen gel de aşk şiirleri yaz bunlara!

* F.P. Tolstoy (1783-1873) Klasisizm temsilcisi Rus heykeltıraş ve ressam. (ç.n.)

** Y.A. Baratinski (1800-1844) Rus şair. Dönemin Puşkin'e yakın bir temsilcisiydi. (ç.n.)

*** Albüm, anı defteri (Latince).

XXXI

Lenski aşk şiirleri yazmıyor
Genç Olga'nın albümüne;
Kalemi onun aşkla soluk alıyor,
Soğukça ışıldamıyor bir nükteyle;
Neye tanık olursa, işitirse neyi
Olga'ya dair, kaydediyor onu:
Ve, dopdolu bir hakikilikle diri,
Akıyor bir elejiler nehri.
Sen de öyle, Yazıkov esinle dolu,*
Atılışlarında sen de yüreğinin,
Şarkılıyorsun Tanrı bilir kimi
Ve mücevher bir elejiler toplamı
Sana sunacaktır ileride bir gün
Senin alınyazının bütün öyküsünü.

* N.M. Yazıkov (1803-1846) Rus lirik şair. Puşkin'in arkadaşı.

XXXII

Ama sus! İşitiyor musun? Sert eleştirmen
Kaldırıp atmamızı buyuruyor bize
Acıklı elengini elejilerin
Ve manzumeci şairlere, meslek kardeşlerimize
Haykırıyor: “E, kesin şu ağlamayı
Ve daima bir ve aynı şeyi vıraklamayı,
Yazıklanıp durmayı *olmuşa, bitmişe*:
Yeter, artık şarkılayın başka bir şey!” –
“Sen haklısın, ve doğrulukla bize gösteriyorsun
Boru flemeyi, maske takmayı ve hançer sevgisini
Ve düşüncelerin l sermayesini
Dört bir yönden diriltmeyi buyuruyorsun:
Değil mi öyle, dostum?” – “Hiç değil. Ne lazım!
Baylar, kasideler yazın,

XXXIII

Tıpkı kudret yıllarında yazıldığı gibi,
Yerleşmiş olduğu gibi eski devirlerde...” –
“Sadece şu ağırbaşlı kasideleri mi!
Peki, yeter, dostum; ne farkeder!
Anımsa, ne söylemişti bir yergici!
‘Yaban içeriğin’ hünerli liriği
Daha mı katlanılır acaba senin için
Bizim bezdirici manzumecilerden?” –
“Fakat elejide her şey acınasıdır;
Bomboş bir hiçtir elejide erek;
Halbuki kasidenin ereği hem yüksek
Hem de soylu...” Burada olasıdır
Elbet tartışmamız bizim, ama ben susuyorum:
İki yüzyıl boyunca tartışmak istemiyorum.

XXXIV

Şana ve özgürlüğe gönlünü vermiş,
Kendi fırtınalı düşüncelerinin dalgalanmasında,
Vladimir kasideler de yazabilirdi,
Kaside okumuyordu fakat Olga.
Acaba olmuş mudur ağlamsar şairlerin
Okuduğu yüzüne karşı pek sevdiklerinin
Kendi yaratılarını? Söylendiğine göre
Bundan yüksek ödül yokmuş yeryüzünde.
Ve kutludur alçakgönüllü bir âşık gerçekten de,
Okuyabilen kendi düşlemlerini
Ereğine şarkılarının ve sevgisinin,
Tatlı ve süzgün bir güzele!
Kutludur... ola ki ama kızın gerçi
Gönlü büsbütün başka şeylerdedir.

XXXV

Düşlemlerimin ürünlerini ama ben
Ve meyvelerini uyumlu tumturaklarımın
Yaşlı dadıma okuyorum sadece,
Benim arkadaşına gençlik çağımın,
Bir de can sıkıcı bir öğle yemeği sonu
Yolu bana düşmüş olan komşumu
Yakalayıp beklenmedik anda eteğinden
Bunaltıyorum bir facia gibi evin köşesinde,
Ya da (ama bu gerçekten şaka değil),
Bun ve uyaklar içre gömülü,
Gezinirken üzerinde benim gölümün,
Ürkütüyorum sürüsünü yabanördeklerin:
İşitip duyarsız kütüğünü çınıltılı kıtalarımın,
Havalanarak terk ediyorlar su kıyılarını.

XXXVI. XXXVII

Onegin peki ne oldu? Bu arada, kardeşler!
 Sabrınızı sizin biraz dileyeceğim:
 Kahramanımızın her günü uğraşlarını
 Burada ayrıntıyla size betimleyeceğim.
 Onegin sürdürüyordu bir münzevi yaşamı;
 Saat yedide kalkıyordu yaz zamanı
 Ve uzanıyordu hafif giyimiyle
 Koşup duran ırmağa doğru dağın eteğinde;
 Şarkıcı Gülnar'a öykünerek,
 Bu Hellespontos'i yüzerek geçiyordu,*
 Daha sonra kahvesini içiyordu
 Kötü bir dergiyi gözden geçirerek,
 Ve giyiniyordu...

* Hellespontos – Bugünkü Çanakkale Boğazı'nın eski Yunanca adı. (ç.n.)

XXXVIII. XXXIX

Gezintiler, okuma, uyku derin,
Orman gölgeliği, akan suyun çağıltısı,
Bazan bir siyah gözlünün, bir ak tenlinin
Gepgenç ve taptaze öpüşü,
Dizgine itaatkar bir at gayretli,
Oldukça güçbeğenirce bir öğle yemeği,
Bir şişe beyaz şarap,
Sessizlik, çekiliş yalnızlığına:
İşte ermiş yaşamı Onegin'in kutsal;
Ve bu yaşama kaptırmıştı o kendini
Duyumsuzlukla, güzel yaz günlerini
Umursamazca bir rehavette hesaplamadan,
Unutmuş kenti, unutmuş dostlarını,
Ve kasvetini kutlu keyif zamanlarının.

XL

Ama bizim kuzeye özgü yaz mevsimimiz,
Güney kışlarının bir karikatürüdür,
Bir balkıyiverir ve yoktur: bu besbellidir,
Biz gerçi istemesek de etmek kabul.
Artık gökyüzü sonbaharı solumaktaydı,
Artık küçük bir güneş daha seyrek ışıldamaktaydı,
Daha da kısaltmaya yüz tutuyordu gün,
Ormanların gizlerle dolu örtüsü
Hüzünlü bir hışırtıyla çıplaklaşıyordu,
Yatıyordu kırlar üzerine güz dumanı
Yabankazların yaygarayla uçan kervanı
Uzanıyordu güneye doğru: yaklaşıyordu
Oldukça kasvet dolu bir zaman işte;
Kasım ayı dikiliyordu avlu girişinde.

XLI

Yükseliyor tan bir karanlıkta soğuk;
Tarlalarda çalışma sesleri sustu yine;
Aç dişisiyle birlikte bir kurt
Artık çıkıyor yolun üzerine;
Bir yol atı duyumsayan kurdu,
Harılanıyor – ve sakıngan yolcu
Savruluyor yamaçlara doğru soluk soluğa;
Bir sığirtmaç erken sabahın tanında
Kovmuyor ineklerini dışarıya ahırdan artık,
Ve günortası saatinde bir araya
Toplamıyor onları çağrı borusuyla;
Bir kulübede şarkılar söyleyerek bir gençkız²³
Yün eğiriyor, ve, gecelerin kış zamanı dostu,
Çıtırdıyor bir çıra karşısında onun.

XLII

Ve işte çıtırdıyor Rusya soğuğu özgöl
Ve ayaz gümüşleniyor tarlaların ortasında...
(Okuyucu artık burada beklemektedir *gül*
Uyağını; nah, alacaksın onu tez zamanda!)

Son moda bir parkeyle döşenmiş tertemiz
Işıldıyor küçük dere, buzdan giyinmiş,
Sevinç içindeki çocuklar ulusu²⁴
Patenlerle çınıltılı kesiyor buzu;
Kırmızı pençelerinin üzerinde ağır kaz,
Yüzmeye niyetlenerek suyun sinesinde,
Sakına sakına basıyor buzun yüzeyine,
Kayıyor ve devriliyor; neşeli ilk kar
İpildiyor, esiyor savrula savrula,
Yıldızlar gibi düşe düşe kıyılara.

XLIII

Ücra yerde ne yaparsın bu mevsimde?
Gezer misin? Köy bu zamanda
Gözlere usanç verir istesen istemesen,
Tekdüze çıplaklığıyla baştan başa.
İç karartıcı bozkırda at mı koşturursun?
Fakat at, nallarıyla küt olmuş,
Güvensizce buzlara takılıverir de,
Bir de bakarsınız, devriliverir yere.
Otur ıssızlıkta bir çatının altında,
Oku: işte Pradt, işte Walter Scott
İstemiyor musun? – hesaplara bak,
Öfkelen, yahut şarkı söyle, geçer nasılsa
Uzun süren akşam, yarınsa yine aynı şey,
Ve bir kış mevsimi şanla dolu geçer.

XLIV

Onegin gerek bir Child Harold olarak
Kapılmıştı düşünceli bir üşengenliğe tüm:
Uykudan doğruca oturuyor buz banyosuna,
Ve sonra, evde bütün gün,
Bir başına hesaplar içinde gömülmüş,
Körelmiş olan bir istekayla donanmış,
İki toplu bilardo masasında
Oynuyor erken sabahtan başlayarak.
Sonra köy akşamı bastırıyor:
Bilardo bırakılmış, isteka unutulmuş,
Şöminenin karşısına sofra kurulmuş,
Yevgeni beklemekte: işte Lenski geliyor
İnmiş demirkırı atların çektiği troykasından;
Haydi hemen sofra başına!

XLV

Dul Kliko'nun ya da Moet'in
 Şarabı kutsanmış, uğurlulanmış,
 Buz gibi soğuk şişesinde şair için
 Sofraya tam o anda konulmuş.
 Işıl ısl tıpkı Hippokrene gibi;* 25
 Oynayışla ve köpüklenişle
 (Özdeşi hani şunun ya da bunun)
 Beni tutsak ederdi: uğrunda onun
 Bazan harcadığım olurdu,
 En son kuruşumu. Dostlar anımsıyor musunuz?
 Anımsıyor musunuz, onun büyüleyici fişkırması
 Ne kadar budalalıklar doğururdu,
 Ne kadar şakalar ve şiirler
 Ve ne kadar tartışmalar ve şen düşlér!

* Hippokrene – Helikon dağında esin perilerinin ortamındaki kutsal pınar. Kanatlı at Pegasus'un ayağını yere vurmasıyla fişkırması olan pınarın suyu şairlere esin verirmiş.
 (ç.n.)

XLVI

Ama ihanet ediyor hışırdayan köpüğüyle
O şimdi mideme benim,
Ve ben sağduyulu *Bordeaux*'yu
Bugünlerde artık ona yeğledim.
Ai içmeye yeteneğim yok benim bundan böyle;
Ai benziyor tıpkı bir metrese
Parıltılılığıyla, uçarılığıyla, canlılığıyla
Ve başına buyrukluğu ve boş kafalılığıyla...
Ama sen, *Bordeaux*, bir dost gibisin,
Bir felakete uğrayınca ve düşünce bir derde,
Bir arkadaşsın her zaman, her yerde,
Hazırsın bize hizmette bulunmak için
Ya da paylaşmak için boş vakitlerimizi,
Yaşasın *Bordeaux*, dostumuz bizim!

XLVII

Ateş söndü; usul örtülmek üzere
Bir kül tabakasıyla altın kor;
Zar zor gözlenebilen bir huzmeyle
Kıvrılıyor buhar, ve güçlkle soluyor
Sıcaklığı şömine. Borulardan geçerek
Bacaya uzanıyor duman. Duru bir kadeh
Henüz ısıldamakta ortasında masanın.
Akşam karanlığı tutuyor her yanı...
(Severim palavraları dost dosta atılan
Ve dost dosta bir kadeh şarabı
Bir zamanda kurt ile köpek arası
Dendiği türden bir zamanda tam,
İşte bundan gözlerimin benim görmediği.)
Dostlar söyleşiyorlar şimdi:

XLVIII

“Ee, komşuların ne yapıyor? Ne yapıyor Tatyana?
Ne yapıyor yaramaz Olga’n senin?” –
“Önce, yarım bardak daha doldur bana...
Yeter, cancağızım... Bütün ailenin
Yerinde esenliği; sana selamları var.
Ah, azizim, daha güzelleşti ne kadar
Omuzları Olga’nın, ondaki o ne göğüs!
Ne ruh ondaki! Seninle bir gün
Uğrayalım evlerine; onları mutlu edersin;
Kendin ver sen hüküm, dostum, ayrıca:
İki kez göründün orada, bir daha
Artık onlara burnunu bile göstermiyorsun.
Böyle işte... fakat kütük biriyim ben nasıl!
Bu hafta sen onlara çağrılısın.”

XLIX.

“Ben mi?” – “Evet, ad gününe Tatyana’nın
Cumartesiye. Annesi ve Olenka*
Çağırmanı buyurdular, ve yok bir nedenin
Senin uymamak için böyle bir çağrıyla.” –
“Ama bir yığın insan olacak şimdi orada
Ve her türlüşünden bir grup şimdi orada...” –
“Hayır, kanımca benim, olmaz hiç kimse!
Kim olacak orada? kendi ailesi sadece.
Gidelim, bunu haydi lütfet bana!
Ee, ne diyorsun?” – “Kabul.” “Sevimlisin ne kadar!”
Bu sözleriyle birlikte kuruttu dibine kadar
Bir kadehi, adanmış olan komşularına,
Sonra başladılar yeniden bir söyleşiye
Yine Olga’ya dair: aşk böyledir işte!

* Olenka, Olga adının küçültülmüş bir biçimidir. (ç.n.)

L

Lenski sevinçliydi. İki hafta sonrası için
Belirlenmişti Olga'yla mutluluk anı.
Ve zifaf yatağının gizi
Ve büyüleyici çelengi aşkın
Kutlu heyecanlarını onun bekliyordu.
Nice çabaları, üzüntüleri Hymenaios'un,
Yitirilen fırsatların soğuk dizisi
Düşlerine onun hiçbir zaman girmemişti.
Buna karşılık biz Hymenaios düşmanlarının,
Aile yaşamında yalnızca gördüğümüz gibi
Bitkin düşürücü bir tablolar dizisini,
Ve La Fontaine biçeminde bir romanı...²⁶
Benim zavallı Lenski'm, onun ruhu
İşte tam bu yaşam için doğmuştu.

LI

Lenski seviliyordu... hiç olmazsa
Sevildiğini düşünüyordu, ve mutluydu.
Yüz kat mutludur inanca kapılan kimse,
Kendince avutarak soğuk usunu,
Rahat eden bir yürek rehavetinde,
Tıpkı esrik bir yolcu gibi konak yerinde
Ya da, daha incesi, bir kelebek gibi,
Gömülmüş içmekte olan ilkyaz çiçeğini;
Fakat acınası bir kimsedir her şeyi ergören,
Meydana gelen olaylardan dönmeyen başı,
Her türlü eyleme, her türlü söze
Ergörülerinin çevirisinde nefret duyan,
Ve yüreğini deneyimin soğuttuğu kimse
Ve kendinden geçmeyi yasak ettiği kimse!

BEŞİNCİ BÖLÜM

Ah, tanıma o ürkünç düşleri
Sen, Svetlana'm benim!

Jukovski.

I

O yıl sonbahar ılık havasıyla
Uzun süre gitmedi mevsimin bahçesinden,
Kış zamanını bekledi, bekledi doğa.
Ancak ta ocak ayının bir gecesinde
Saat üçte düştü kar. Uyandığı zaman
Erkenden gördü pencereden Tatyana
Çın sabahtan beyazlara bürünmüş avluyu,
Çiçek tarhlarını, çatıları ve tarabayı,
Camlar üzerinde yumuşacık nakışlar,
Ağaçlar giyinmişler kış gümüşünden,
Avluda saksağanlar neşe içinde
Ve dağlar yumuşacık örtünmüşler
Kış mevsiminin parıltılı halısıyla.
Her şey ıslıl ıslıl, beyazlar içinde her yan.

II

Kış!.. Bir köylü utkusunu kutlayarak,
 Yüz kızağı üzerinde çığır açıyor karda;
 Beygirceğizi onun karı duyumsayarak,
 Kalkıveriyor her nasılsa bir tırısı;
 Yumuşak dizginlerini havada savuruyor,
 Atılğan bir kibitka karda uçuyor;•
 Bir arabacı sürücü oturağında oturmuş
 Gocuklu, kırmızı bir kuşak sarınmış.
 İşte seğırtmekte bir çocuk uşak,
 Kol kızağına yerleştirmiş avlu köpeğini,
 At yerine koşmuş kendi kendisini;
 Çoktan küçük parmaklarını üşütmüş yumurcak:
 Yaramaz hem acı içinde hem maskara,
 Annesiyse pencereden parmak sallıyor ona...

• Kibitka – Eski Ruslarda üstü örtülü bir tür yolculuk arabası. (ç.n.)

III

Fakat, belki de, bu soydan
Görünümler sizde bir ilgi uyandırmıyor:
Bütün bunlar sizin için aşağı doğa;
Burada zarif denebilecek fazla bir şey yok.
Esin tanrısı tarafından ısıtılmış yüreği,
Görkemli biçemiyle bir başka şair
Şiirsel güzellikte betimlemişti bize ilk karı
Ve kış tatlarının bütün ayırtılarını;²⁷
Sizi büyüleyecektir, bundan eminim,
Betimleyen onun yalımlı şiirleri
Gizlice düzenlenen kızak gezintilerini;
Ama onunla yarışmaya ben niyetli değilim,
Ne onunla şimdilik, ne de seninle doğrusu,
Finlandiyalı genç kızın şarkıcısı!²⁸

IV

Tatyana (gerçek bir Rus olan tiniyle
Kendisi de anlamadan niçinini)
O bilinen soğuk güzelliğiyle
Seviyordu Rus kışını,
Güneş altındaki kırağıyı ayazlı bir günde,
Ve kızakları, ve gecikmiş gün iniminde
Işıltısını pembe karların
Ve karanlığını vaftiz ayı akşamlarının.
Eski zamana göre önemle kutlardı
Bu akşamları onların evlerinde;
Hizmetçiler bütün avludan birden
Küçük hanımları için fal açarlardı,
Onlara her yıl asker kocalar bildirirlerdi
Ve yolculuklar haber verirlerdi.

V

Tatyana inanıyordu söylencelerine
Eski zamanlar halk yaşamının
Ve düş yorumlarına, ve iskambil fallarına,
Ve önceden görülerine ayın.
Onu telaşlandırıyordu kimi belirtiler;
Gizemlice ona bütün nesneler
Açıklayıp duruyordu hep bir şeyleri,
Göğsünü sıkıştırıyordu önsezileri.
Nazlı kedi fırının otururken üzerinde
Ve mırıldanırken burnunu mu temizledi,
O halde bu kuşku götürmeyen bir işaretti
Konuk gelmekte olduğuna. Ansızın gördüğünde
Çehresini ayın taze, çift boynuzlu
Gökyüzünde sol taraftan kendisine doğru,

VI

Birden ürperiyordu ve rengi soluyordu.
Bir yıldız geceleyin kaymakta olan,
Karanlık göğün yüzeyinde uçuğu
Ve serpişip dağıldığı zaman, –
Tatyana acele ediyordu heyecan içinde,
Yıldız henüz daha kaymaktayken,
Gönlünün dilediğini ona fısıldamak için.
Bir gün bir yerlerde bir kara keşiş
Oldu da rastgeldiği zaman kendisine
Yahut tarlalar arasında hızlı bir tavşan
Yol üzeri koşarak önünden geçtiği zaman,
Korkudan ne yapacağını bilmeden,
İstiraplı önsezilerle dopdolu,
Artık bir felaket bekliyordu o.

VII

Neylenir? Bir büyü buluyordu bir giz
Tatyana korkunun kendisinde bile:
Doğa vücuda getirmiş bizi
Çelişkilere eğinimli olarak böyle.
Başladı vaftiz kutlamaları. Gür bir neşe!
Yazıklanmayan hiçbir zaman hiçbir şeye,
Önünde enginlikleri yaşamın
Işıklı, uçsuz bucaksız uzanan
Uçarı gençlik fal açıyor aldırılmazca;
Fal açıyor yaşlılık gözlüklerinin ortasından
Kendi sin tahtasının yanı başında,
Her şeyini yitirirken geriye döndürülmezce;
Ve hep aynı şey: umut onlara
Yalan söylüyor kendi çocuk mırıltısıyla.

VIII

Tatyana meraklı bir bakışla
 Erimiş balmumunu gözlüyor:
 Mum olağanüstüce dökülmüş bir nakışla
 Ona olağanüstü bir şeyler söylüyor;
 Bir tabağın içinden dolu suyla,
 Çıkıyor yüzükler sırasıyla;
 Ve çıktı küçük bir yüzük bahtına onun
 Eşliğinde pek eski günlerden bir şarkının:
*"Tüm varsıl orada erkekler,
 Orada küreklerle devşiriliyor gümüş;
 Kime bir şarkı söylesek iyilik ve ün
 Buluyor onu!"* Ama bildiriyor yitimler
 Bu şarkının keder veren ezgisi:
 Genç kızların yüreğinde birer *dişi kedi*.²⁹

IX

Ayazlı gece, tüm gökyüzü duru;
 Gök yıldızların harikulade korosuyla
 Akıyor öyle sessiz, öyle uyumlu...
 Tatyana üzerinde açık giysisiyle
 Evin geniş avlusuna çıkıyor,
 Işıldayan aya bir ayna tutuyor;
 Fakat karanlık aynanın ortasında
 Titriyor keder verici ay bir başına...
 Dur... kar çıkırdıyor... biri var geçen;
 Genç kız ayaklarının ucuna basarak uçuyor
 Yolcuya doğru ve tatlı sesi çınlıyor
 Daha hoş bir kavalın ezgisinden:
Adınız ne? Diğeri dönüp bakıyor
 Ve karşılık veriyor: Agafon.* ³⁰

* Olası eş adayının adı böyle öğreniliyormuş. Agafon ise en basit halk içinde rastlanan bir addır. (ç.n.)

X

Tatyana öğüdü üzre dadısının
Niyetlenip fal açmaya bir gece,
Banyoda iki takım masa kurulmasını
Buyurdu daha gündüzden gizlice;
Ama dehşete kapıldı ansızın Tatyana...
Ben de – düşündüğüm sırada Svetlana
Üzerine kapıldım dehşete – olsun varsın...
Tatyana'yla gerekmiyor bizim fal açmamız.
Tatyana belinden ipek kuşağını
Çözdü, soyundu ve uzanıyor
Yatağına. Üzerinde Lel dolanıyor*
Altındaysa kuştüyü yastığının
Gençkızın aynası duruyor.
Her şey dindi. Tatyana uyuyor.

* Lel – Putperest dönem Slav tanrısı; evliliğin ve aşkın koruyucusu. (ç.n.)

XI

Ve tansıklı bir düş görüyor Tatyana.
Düş görüyor, düşünde yürümekteymiş
Karla örtülü bir orman açıklığında,
Keder verici bir sisle çevrelenmiş;
Önünde onun kürtünler arasında
Uğulduyor buram buram dalga tozlarıyla
Kaynaşan, karanlık ve aklaşmış
Bir akış kış zamanı buz bağlamamış;
İki küçük sırık buzlarla tutturulan,
Titrek, ölüm getirici bir küçük köprü,
Uzatılmış akış selinin üzerinden beri;
Ve karşısında bu girdabın uğuldayan,
Tüm dopdolu bir kavramazlıkla,
Kalakalmış öylece Tatyana.

XII

Güçendiği bir ayrılığa gibi,
Tatyana sitem ediyor suya;
Görmüyor kimseyi uzatsın elini
Öte yakadan ve erişsin ona;
Ama birden kürtün başladı kımıldamaya.
Ve kim belirdi dersiniz karın altından?
Kocaman bir ayı kabarmış tüyleriyle;
Tatyana'dan bir *ah!* öbürüyse böğüreceği yerde,
Üstelik bir de pençesini sivri tırnaklarıyla
Ona uzattı; Tatyana dayandı
Titreyen kolcağızıyla ve yaslandı
Ve çekine çekine attığı adımlarıyla
Aşıp geçti derenin üzerinden;
Yürüdü – ve ama o da ne? ayı peşinde!

XIII

Arkasına bakmayı göze alamadan,
İvedi adımlarını daha da hızlandırıyor;
Ancak tüylerle kaplı uşağından
Uzaklaşmayı bir türlü başaramıyor;
Homurtuyla geliyor ha geliyor ayı katlanılmaz;
Önlerinde bir orman var; çamlar kımiltısız
Somurtkan güzellikleri içinde durmuşlar,
Dallar beklemeye ağırlaşmışlar
Parça parça karlarla; dorukları ortasından
Çıplak kavakların, kayınların ve ıhlamurların
Pırıldıyor ışınları gecenin yıldızlarının;
Yol belli değil; çalılıklar, uçurumlar
Yitesiye fırtınayla tüm düzlenmiş,
Derin derin kar altına gömülmüş.

XIV

Tatyana doğruca ormana; ayı arkasından;
Yumuşacık kar dizleri boyu kızın;
Bazı uzun bir dal tam boynuna
Takılıveriyor birden, kulaklarından bazı
Altın küpelerini güçle koparıyor;
Bazı güzel ayağından çekip çıkarıyor
Gevşek karın içinde ıslak çizmesini;
Bazı düşürüyor başından örtüsünü;
Yerden almaya vakti yok; çekiniyor,
Ayıyı işitiyor hemen gerisinde,
Ve hatta titreyen elleriyle
Giysisinin eteğini kaldırmaya utanıyor;
Tatyana koşuyor, ayı hep ardında,
Ve güç yok artık koşmaya bacaklarında.

XV

Devrildi karlar içine; ayı ustalıkla
Yakalıyor onu ve taşıyor;
Kız duyumsamasızca bir uysallıkla,
Kımıldamıyor, o soluk almıyor;
Aynı hızla götürüyor onu orman yolundan;
Ansızın yoksul bir salaş ağaçlar arasında;
Etraf bütün تنها; barınak her yandan
Karlar altında kalmış çevreden yığılan,
Ve parlak bir ışık yanıyor bir küçük pencerede,
Ve salaşın içinde gürültü ve bağırışlar;
Ayı diyor ki: “Burada vaftiz atam var:
Birazcık ısın sen onun yerinde!”
Ve doğruca salaşın girişine varıyor
Ve tam eşiğin üzerine onu bırakıyor.

XVI

Ayıldı, göz gezdiriyor çevresinde Tatyana:
Ortalıkta ayı yok; girişte duruyor kendisi;
Bağırışlar ve bardak çınıltısı kapının ardında,
Büyük gömme törenlerinde olduğu gibi;
Buna bir damla bile veremedi anlam,
Bakıyor usulca küçük aralıktan,
Ve ne görsün?.. bir masanın başında çepeçevre
Daire olmuşlar oturmaktalar ucubeler:
Biri boynuzları var ve köpek çehreli,
Öbürü gövdesinin üzerinde horoz kafalı,
Şurada bir cadı duruyor keçi sakallı,
Şuradaysa bir iskelet gülmez ve kibirli,
Ötede küçük kuyruğuyla bir cüce var sonra
Yarı turna, yarı kedi biri var yanında.

XVII

Daha da korkuncu, daha şaşırtıcısı:
 İşte bir yengeç ata binerce örümceğe binmiş,
 İşte bir kazın boynu üzerinde bir kafatası
 Dönüp duruyor kırmızı bir kalpak giyinmiş,
 İşte bir yeldeğirmeni çömele çömele rakediyor
 Ve kanatlarını patırdatıyor ve çırpıyor;
 Havlama, kahkaha, şarkı, ıslık ve el çırpışı,
 İnsan konuşması ve at yürüyüşü sesi!³¹
 Fakat ne düşünmüştür acaba Tatyana,
 Kendisi için hem sevimli hem korkunç olanı,
 Yani kahramanını bizim romanımızın
 Konukların arasında gördüğü zaman!
 Onegin arkasında masanın oturuyor
 Ve göz ucuyla bir yandan kapıya bakıyor.

XVIII

O bir işaret verse – hepsi avuçlarını vuruyor;
O içiyor – hepsi içiyor ve hepsi haykırıyor;
O ölmeye başlıyor – hepsi kahkahayı koparıyor;
Kaşlarını atıyor – hepsi susuveriyor;
O orada efendi, anlaşılıyor bu:
Ve, Tanya artık pek duymuyor korku,
Ve, merakı canlanmış, sonra
Kapıyı araladı yaklaşıp biraz daha...
Ansızın bir rüzgar söndürüverdi eserek,
Yanmakta olan yaē lambalarının yalımını;
Ev cinleri şebekesinin katı şimdi huzuru;
Onegin, bakışlarıyla ışıklar saçarak,
Büyük bir ürültüyle masanın arkasından kalkıyor;
Hepsi kalktılar; o, kapılara doēru yürüyor.

XIX

Ve Tatyana ürküye düşüyor; ve tezce
Çabalamaya başlıyor koşmak için:
Değil hiç olası; daralma içre sabırsızca
Devinerek çırpınıyor bağırmak için;
Bağıramıyor; kapıyı itti Yevgeni:
Ve bakışlarına o tamu hayaletlerinin
Belirdi gençkız; taşkın bir gülüş
Yayıldı çevreye yabanılca; gözleri tümünün,
Toynakları, eğri hortumcukları,
Kuyrukları ibikli, domuz dişleri,
Bıyıkları, kanlı dilleri,
Boynuzları ve kemikli parmakları,
Hepsi birden gençkızı ediyor im,
Ve hepsi birden haykırıyor: benim, benim!

XX

Benim! – dedi Yevgeni yavuzca,
Ve şebeke tüm gözden yitti ansızın;
Ve soğuk bir karanlıkta buzca
Kaldı baş başa onunla gençkız;
Onegin usulca sürükleyerek götürüyor³²
Tatyana'yı bir köşeye ve yatırıyor
Yalpalayan bir peykenin üzerine
Ve başını eğiyor kızın omuzuna;
Birdenbire Olga içeriye giriyor,
Ardından onun Lenski; bir ışık parladı,
Onegin genişçe bir kolunu salladı,
Ve yabanılca çevrede gözlerini gezdiriyor,
Ve çağrılmamış konukları azarlıyor;
Tatyana yarı canlı uzanıyor.

XXI

Bir tartışma daha, daha yeğîn; Yevgeni birden
 Kapıyor uzun bir bıçağı ve iki göz arası
 Devriliyor yere Lenski; ürkünççe gölgeler
 Koyulaştılar; dayanılmaz bir haykırış
 Yayıldı çevreye... kulübe iki yana sallandı...
 Ve ürkü içinde Tatyana uyandı...
 Bakıyor, sabahın ışığıyla odası aydınlanmış çoktan;
 Pencerede geçerek buzlanmış camdan
 Gündoğumunun erguvan ışınları oynaşıyor;
 O sırada kapı açıldı. Olga Tanya'ya doğru,
 Kuzey aurorasından daha al rengi*
 Ve daha hafif bir kırlangıçtan, uçuyor;
 “Hadi bakalım, diyor, şimdi bana söyle,
 Kimi gördün bu gece sen düşünde?”

* Aurora – Roma mitolojisindeki şafak tanrıçasının adından, şiirsel kavram olarak – gün-
 doğumu aydınlığı. (ç.n.)

XXII

Ancak öbürü kızkardeşini farketmeden,
Elinde bir kitapla yatağında uzanıyor,
Art arda sayfaları geçiriyor gözden
Ve hiçbir şey söylemiyor.
Bu kitap sergilemiyordu gerçi
Ne tatlı uydurmalarını bir şairin,
Ne bilgece gerçekleri, ne hoş betimleri,
Fakat ne Vergilius'un, ne Racine'in yazdıkları,
Ne Scott'un, ne Byron'un, ne Seneca'nın sözü,
Ne de hatta Kadın Modası Dergisi
Kimseden görmemiştir böyle bir ilgi:
Dostlar bu çapaçul bilgelerin başı,
Düşlerin falcısı, düşlerin yorumcusu,
Bir Martın Zadeka kitabıydı bu.³³

XXIII

Bu pek derinlikli yaratıyı
Getirmişti bir gezgin tacir
Onlara bir zamanlar bu kuytuya,
Ve en sonunda Tatyana için
Eksik bir “Malvina”yı buna eklemişti
Ve üç ruble elli kopek karşılığında bırakmıştı,
Bunları almıştı ve dahası
Edepsizce bir masallar derlemesi,
Bir gramer kitabı, iki Petriada,
Ve Marmontel’in üçüncü cildi bir de ulanmıştı,
Martin Zadeka sonradan olmuştu
Gözdesi Tanya’nın... Bütün gamlarında
Bu kitap kıza sevinçler bağışlıyor
Ve hiç ayrılmaksızın onunla uyuyor.

XXIV

Huzursuz ediyor bu düşgörsü onu.
Bilmeden nasıl gerektiğini yorumlamak,
Korkunç düşlemlenin anlamını
Tatyana çok istiyor araştırmak.
Tatyana tarıyor içindekiler listesindekileri,
Buluyor abc düzeninde şu sözcükleri:
Ayı, cadı, çamlık, dalköprü, kar fırtınası,
Karanlık, kirpi, tipi, yılbaşı ağacı
Ve diğerleri. Gençkızın kuşkularına
Martin Zadeka bir çözüm bulamıyor;
Fakat bu uğursuz düş haber veriyor
Pek çok ıstıraplı maceraları ona.
Kan ter içinde birkaç gün boyu
Tatyana unutamadı bu konuyu.

XXV

Ama işte erguvan renkli eliyle³⁴
 Tanyeri koyaklarından sabahın
 Çıkartıyor güneşle birlikte peşinden
 Neşeli bir ad günü kutlamasını.
 Larinlerin evi sabahtan başlayarak
 Tüm doldu konuklarla; komşular ailecek
 Taşınıp durdular yük arabalarıyla,
 Kibitkalarla, yaylılarla ve kızaklarla.
 Sofada itişip kakışma, karışıklık;
 Konuk odasında yeni simaların karşılaşması,
 Mopsların havlayışı, kızların öpüşme şapırtısı,
 Şamata, kahkaha, eşikte sıkışıklık.
 Selamlaşmalar, konukların pabuç takırtıları,
 Bağırışı sütanaların ve çocukların ağlayışı.

XXVI

Şişman Pustyakov iriyarı
Karısıyla birlikte gelmişti;
Gvozdin, yetkin iyesi sayısız malların,
Üstün egemeni sefil köylülerin;
Hayvan sürülerinin, bir çift olarak saçları ak,
Bütün yaşlardan çocuklarıyla, saymaca
Otuz yaşından iki yaşına değin;
Petuşkov, şıklık düşkünü siması ilçenin,
Benim kuzenim Buyanov,³⁵
Kıllar içinde siperlikle şapkasını giyinmiş
(Onu, kuşkusuz, siz tanıyorsunuz),
Ve emekli müsteşar Flyanov,
Tatsız dedikoducu, yaşlı düzenbaz,
Rüşvetçi, soytarı ve pisboğaz.

XXVII

Panfil Harlikov'un ailesiyle bir arada
 İndi kutlamaya Mösyö Trike de,
 Nükteci, buraya yeni geldi Tambov'dan,
 Gözlüklü ve başında boz bir peruka var.
 Gerçek bir Fransız olarak, yanında
 Trike bir kıta şiir getirmişti Tatyana'ya
 Bir ses üzre çocukların iyi bildiği:
 Réveillez vous, belle endormie.*
 Bir almanakın vaktiyle basılmıştı
 Harap şarkıları arasında bu kıta;
 Trike kavrayışlı bir şair olarak,
 Şiiri bir hiçlikten günışığına çıkarmıştı
 Ve koymuştu şiirdeki belle Nina**
 Yerine gözüpeklikle belle Tatiana.***

* Uyanınız, uyuyan güzel (Fransızca).

** Güzel Nina (Fransızca).

*** Güzel Tatyana (Fransızca).

XXVIII

Ve işte kent merkezinden, yakındaki,
Putu ergin genç hanımların,
İlçe annelerinin gönül tesellisi,
Alaydan geldi bölük komutanı;
Girdi içeriye... Ah, bir haber ki, ne sevinç!
Alay mızıkası burada olacakmış!
Mızıkayı göndermiş albay bizzat.
Ne büyük mutluluk: Balo yapılacak!
Küçük kızlar zıplıyorlar daha duyunca bunu;³⁶
Ama yemek hazırdı. Çiftler halinde
Yürüyorlar konuklar sofraya el ele.
Küçük hanımlar sıkışıyorlar Tatyana'ya doğru;
Erkekler karşılıklı; ve, haç çıkararak,
Uğulduyor kalabalık, sofraya oturuyorlar.

XXIX

Konuşmalar kesildi bir an;
Ağızlar çiğniyor. Sadece şakırdıyor
Tabaklar ve takımlar her yandan,
Bir de çınıltısı kadehlerin yayılıyor.
Fakat konuklar azar azar canlanıp
Biraz sonra yükseltiyorlar toplu bir karmaşayı.
Hiç kimse dinlemiyor, haykırıyorlar,
Gölüşüyorlar, tartışıyorlar, cıvıldaşıyorlar.
Birden açılıyor kapılar ardına dek. Lenski giriyor,
Ve yanında Onegin. “Ah, yaratanım! –
Diye çığlık atıyor ev sahibesi, – işte sonunda!”
Sıkışıyorlar konuklar, herkes yana çekiyor
Takımları, iskemleleri çabuk çabuk;
Davet ediyorlar, oturtuyorlar iki dostu.

XXX

Oturtuyorlar Tatyana'nın karşısına tam,
Ve, sabah ayından daha solgun
Ve daha titrek sürekteki bir alageyikten,
Kararıp duran bakışlarını durgun,
O kaldırmıyor hiç: yayılıyor yalımlarla
İçinde tutku ateşi; daralmada, fena;
Selam verişlerini iki dostun gelen
İşitmiyor, yaşlar artık gözlerinden
Ha damladı ha damlayacak; zavalılık
Hazır çoktan artık baygınlık geçirmeye;
İstenci ve usunun yetkesi ama
Egemen oldu ona. İki sözcük
Söyledi belli belirsiz dişlerinin arasından
Ve oturdu kaldı iskemlesinde.

XXXI

Facialarına sinirsel olayların,
Genç kızların baygınlıklarına gözyaşlarına
Yevgeni katlanamıyordu nice zamandır:
Yeteri denli etmişti tahammül bunlara.
Ayrıksın adam, pek kalabalık şölene düştüğü zaman.
Öfkelenmişti artık. Ancak süzgün kızın
Farkederek çok şiddetli heyecanını,
İncinmekten indirip aşağıya bakışlarını,
Çehresini astı ve hiddet duyarak,
Kendine söz verdi Lenski'yi çıldırtmak için
Ve bunun iyice öcünü çıkarmak için.
Şimdiyse peşinen bunun utkusunu yaşayarak,
Kendi içinden çizmeye başladı
Karikatürlerini bütün konukların.

XXXII

Kuşkusuz, Tanya'nın ruh karışıklığını
 Görebilen yalnızca Yevgeni değildi;
 Fakat ereği bakışların ve yargıların
 O sırada yağlı ve dolgun böreklerdi
 (Yazık ki, bunların tuzu fazla kaçmış);
 Bir de işte şişesi içinde katranlanmış,
 Sıcaklar ve blanc-manger arasında*
 Artık Tsimlyanskoye şarabı sunuyorlar;
 Onun ardından dar, uzun kadehlerin dizisi,
 Tıpkı ince belin gibi senin,
 Zizi, kristali tinimin benim,
 Arı yürekli şiirlerimin benim nesnesi,
 Sen, baştan çıkarıcı phial'i aşkın,**
 İçip içip benim esrik dolaştığım!

* Blanc-manger – Kaymaktan ya da badem içi sütünden yapılan jöle (Fransızca). (ç.n.)

** Phiale – Eski Yunanlılarda ve Romalılarda genel olarak içki ve kurban sunusu sırasında içki içmek için yassı kısa kadeh. (ç.n.)

XXXIII

Kurtulurken şişmiş mantar tıpasından,
Bir pat sesi çıkardı şişe; şarap
Fışırıyor; ve işte çalımlı duruşuyla,
Şiir kıtasından nicedir çeken ıstırap,
Trike kalkıyor ayağa; önünde konuklar topluluğu
Beklerken korumakta derin bir suskunluğu.
Tatyana sanılır ki yarı canlı, Trike
Dönerek kıza doğru, küçük kağıtla elinde,
Şarkıya başladı, yanlış seslerle. Alkışlı, ünlü
Konuklar onu selamlıyorlar. Tatyana
Oturmak zorunda kaldı bir an yanına;
Şairse büyük bile olsa, alçakgönüllü,
İlk o kızın sağlığına içiyor
Ve kağıttaki kıtayı ona uzatıyor.

XXXIV

Selamlamalar, kutlamalar yağdı;
Tatyana teşekkürleriyle yanıtlıyor tümünü.
Sıra Yevgeni'ye geldiği
Zamansa gençkızın süzgün görünümü,
Sıkılganlığı onun, yorgunluğu
Yevgeni'nin ruhunda acıma doğurdu:
Bir söz demeden selamladı kızı,
Fakat bir an gözlerinin bakışı
Tuhaf biçimde sevecendi. Gerçekten mi
İçten olarak o duygulanmıştı,
Yoksa bir havayla çapkınca mı davranmıştı,
İstemedi mi olmuştu, yoksa istençten mi,
Ama o bakış bir sevecenlik ortaya koymuştu:
O bakış yüreğine Tatyana'nın yaşam vermişti.

XXXV

Takırdıyor çekilen iskemleler masalardan;
Kalabalık konuk salonuna akın ediyor:
Tıpkı böyle arıların ballı kovanından
Ovaya doğru uğultulu bir sürü uçar.
Kutlama yemeğinden kalmışlar hoşnut,
Komşu burnundan soluyor karşımda komşusunun;
Bayanlar yerleştiler şöminenin çevresinde;
Genç kızlar fısıldaşıyorlar birer köşede;
Yeşil masaların açılmış üstü:
Boston ve lomber oyunları yaşlıların
Çağırıyor ateşli oyuncularını,
Ve whist, bugüne dek daha sürdüren ününü,
Tekdüze yaşamı bir aile gibi,
Açgözlü can sıkıntısının oğulları hepsi.

XXXVI

Artık sekiz parti robert oynadılar
Whist kahramanları; sekiz kez
Masada yerlerini değiştirdiler onlar;
Ve ay sunuluyor. Seviyorum ben
Belirlemeyi saatleri ögle yemeğiyle, çayla
Ve akşam yemeğiyle. Biz zamanı kolayca
Köyde fazla düşmeden telaşa biliriz:
Midemiz bizim şaşmaz bir brougetimizdir;
Ve yeri gelmişken belirteyim ayraç içinde,
Benim bu kıtalarımın içinde
Sözü getiriyorum öyle sık sık şölenlere,
şaraplara, mantarlara ve türlü yiyip içmelere,
Sen de öyleydin Homeros'u tanrısallığın,
Sen de öyle, putu otuz yüzyılın!

XXXVII. XXXVIII. XXXIX

Ama ay sunuluyor: genç kızlar ağırbaşlıca
Daha dokunmuşlardı ki fincanlara çayla dolu,
Birdenbire kapının ardında uzun salondan
Fagot ve flüt sesleri çevreye yayıldı.
Mızıkanın ınlamasından neşeye karılı,
Bırakarak romla karıştırdığı ayını
O evre bölgelerinin Paris'i yürüyor,
Olga'ya yaklaşıyor Petuşkov,
Ve Lenski Tatyana'ya; Harlikova'yı,
Bu genç kızını geçkin yaşların,
Alıyor Tambovlu şairim benim,
Buyanov kaptı götürdü Pustyakova'yı,
Ve onlar hepsi birden salona döküldüler.
Ve şimdi balo ışıldamakta bütün güzelliğiyle.

XL

Ben başlangıcında romanımın
(Bakınız birinci deftere)
İstiyordum yansıttığı türden Alban'ın
Bir Petersburg balosu betimlemek;
Ancak, kapıldım gittim boş düşlerle,
Ben meşgul oldum anılarla
Kadın bacakları üzre tanıdığım benim.
Dizisi boyunca sizin daracık izlerinizin,
Ah, bacaklar, yetti artık yitirdiğim yolumu!
Delikanlılığımın şimdi dönüşüyle bir
Benim için daha uslu olma zamanıdır,
İşime ve biçemime düzen verme zamanı.
Ve bu beşinci defteri burada
Arındırma zamanı aykırılıklardan.

XLI

Tek devinim üzre ve çılgınca,
Burgacı gibi genç yaşamın,
Dönüyor burgacı valsın çınıltıyla;
Bir çift dönüp yitiyor ardından bir çiftin.
Öç alma dakikasına doğru yaklaşıarak,
Onegin, gizli kahkahalar atarak,
Yürüyor Olga'ya. Hızla onunla birlikte
Dönüyor konukların çevresinde,
Sonra bir iskemleye kızı oturtuyor.
Bir söyleşi tutturuyor şundan bundan;
İki dakika kadar geçiyor sonra
Yeniden Olga'yla valsini sürdürüyor;
Herkes şaşkınlık içinde. Lenski hayretle
Kendisi inanmıyor kendi gözlerine.

XLII

Mazurka ezgisi duyuldu. Vaktiyle
Mazurkanın yayıldığı zaman gürlemesi,
Kocaman salonda sarsılırdı her şey,
Parke çatırdardı altında ökçenin,
Sarsılır, zangır zangır titrerdi çerçeveler de;
Şimdi öyle değil: bayanlar gibi, bizler de,
Kayarak süzülüyoruz cilalı tahtalarda.
Ama kentlerde böyle, köylük alanlarda
Hâlâ mazurka korumuştur
İlk zamanlarının bezeklerini: adımlar,
Sıçrayışlar, ökçeler, bıyıklar
Aynıdır hep; bunlara dokunmamıştır
Yaman moda, bizim tiranımız,
İleti en yeni Rusyalılarımızın.

XLIII. XLIV

Buyanov, kardeşim benim coşku dolu,
 Kahramanımıza doğru getirdi
 Tatyana'yı Olga'yla birlikte; çarçabuk
 Onegin aldı Olga'yı götürdü;
 Yönetiyor onu özensizce kayarak,
 Ve, eğilerek, fısıldıyor yumuşak,
 Açık saçık bir aşk şiirini kulağına
 Ve elini çimdikliyor – başladı yalınlanmaya
 Kızın yüksek özsaygılı çehresinde
 Bir kırmızılık daha canlı. Lenski'm benim
 Görüyordu her şeyi: ateş kesilmiş, kendinde değil;
 Kıskançlığın tutuşturduğu öfke içinde
 Şair bitmesini mazurkanın bekliyor
 Ve cotillona Olga'yı davet ediyor.*

* Cotillon – Fransız kökenli bir balo dansı. (ç.n.)

XLV

Fakat Olga için olanaksız. Olanaksız mı? Peki neden?
Çünkü daha önce o söz vermiş
Onegin'e. Oy Tanrım, Tanrım! neler
İşitiyor Lenski? Bunu demek ki yapabilmiş...
Olabilir mi? Yeniyetmelikten ancak kurtulmuş,
Bir yosma bu, havai bir çocuk!
Artık hile hünerlerinden haberdar ama,
Artık ihanet etmek öğretilmiş buna!
Bu darbeyi Lenski'nin gücü yok kaldırmaya;
Lanetleye lanetleye kadın şeytanlıklarını,
Dışarıya çıkıyor, istiyor atını
Ve ayrılıyor dört nala. Bir çift tabanca,
İki kurşun – hepsi işte bu –
Birdenbire belirleyecek yazgısını onun.

ALTINCI BÖLÜM

La, sotto i giorni nubilosi e brevi,
Nasce una gente a cui l'morir non dole.

*Petrarca**

I

Vladimir'in farkederek yittiğini gözden,
Onegin, kovalayan kendisini ycniden bir bun,
Olga'nın yanıbaşında daldı düşüncelere,
Almış olmaktan öcünü memnun.
Ardından Olenka da çevreye bakındı,
Gözleriyle Lenski'yi araştırdı,
Ve sonu gelmez cotillon dansı
Bezdiirdi onu bir düş gibi tatsız.
Ama bitti ensonu. Akşam yemeğine gidiliyor.
Yataklar seriliyor; konuklara burada
Gece yatısı yeri hazırlıyorlar sofalardan
'Ta kızların odalarına dek. Herkese gerekiyor
Dingin bir uyku. Onegin'im benim
Tek başına gitti evine uyumak için.

* Günlerin bulutlu ve kısa olduğu yerde, ölmekten acı duymayan bir soy doğar. Petrarca (İtalyanca).

II

Her şey yatıştı: konuk odasında
Horulduyor sarsılarak iri Pustyakov
Öbür yarısını oluşturan iri karısıyla.
Gvozdin, Buyanov, Petuşkov
Ve Flyanov, olmayan sağlığı pek yerinde,
İskemlelerde yattılar yemek salonunda,
Yerde, döşeme üzerindeyse Mösyö Trike,
Kasketiyle, eski takkesiyle.
Genç kızlar odalarında Tatyana'nın
Ve Olga'nın tüm bürünmüşler uykuya.
Bir tek, aydınlanmış Diana'nın ışınıyla,
Kederler içinde, önünde pencerenin,
Umarsız Tatyana uyumuyor
Ve karanlık kırlara doğru bakıyor.

III

Onegin'in beklenmedik ortaya çıkışıyla,
Bir anlık sevecenliğiyle gözlerinin
Ve Olga'ya karşı tuhaf davranışıyla
Ta ruhunun derinliklerine değin
Doluydu Tatyana. Onu anlamasına yok
Hiç olanak; taciz ediyor
Kendisini bir kıskançlık acısı,
Sanılır bir el soğuk ve yabancı
Yüreğini çimdikliyor, bir uçurum sanılır
Kararıyor ve uğulduyor ayaklarının altında...
"Mahvolurum, – diyor kendi kendine Tanya, –
Ama ondan gelecek mahvoluş tatlıdır.
Yakınmıyorum: yakınmak için bir neden yok!
Bana bir mutluluk veremez o."

IV

İleriye, ileriye öyküm benim!
Yeni bir çehre şimdi bize sesleniyor.
Krasnogorye'den, köyünden Lenski'nin,
Beş verst uzaklıkta oturuyor
Ve esenlik içinde bugüne dek
Filozofça bir tenhada ömür sürerek
Zaretski, kavgacısı bir zamanların,
Bir kumar çetesinin hırslı atamanı,
Hovardaların başı, meyhane söylevcisi,
Şimdi sıradan ve namuslu
Bekar atası bir aile topluluğunun,
Güvenilir dost, barışsever toprak iyesi
Ve hatta zamanın onurlu bir adamı:
Böyle ıslah oluyor işte bizim çağımız!

V

Yüksek toplumun pohpohlayıcı sesinin
 Onun içinde hırçın bir yiğitliği övdüğü olurdu:
 O, gerçekten de tabancayla bir iskambil asını
 Beş sajen uzaklıktan kolayca vururdu,*
 Ve ayrıca söylemek gerek, savaşta da
 Bir defasında katıksız bir coşkuyla
 Yararlık göstermişti, korkusuzca uçarak
 Kalmuk atının üzerinde çamura,
 Körkütük sarhoş halde, ve Fransızlara
 Düşmüştü tutsak: değerli bir tutu!
 Tanrının hakkı için, bu en yeni Regulus,**
 Şimdi de hazırdı yeniden teslim olmaya prangalara,
 Her sabahleyin yerinde Veri'nin³⁷
 Veresiye olarak üç şişeyi kurutmak için.

* Sajen – 2,3 m'lik uzunluk ölçüsü. (ç.n.)

** Regulus – Romalı komutan. (ç.n.)

VI

Bazan o, eğlenceli bir alayla
Bir aptalın karıştırıverirdi usunu
Ve bir akıllıyı aptallaştırıverirdi başarıyla,
Ya açıktan açığa, yahut örtülü,
Gerçi onun için kimi oyunlar
Bilgi dışında kalmasalar da
Bazan çürük tahtaya kendisinin de
Bastığı olurdu bir safyürekçesine.
Neşe içinde bir tartışmaya tutuşabilirdi,
Zekice ve bönce yanıtlar verebilir,
Zaman olur hesaplıca susabilir,
Zaman olur hesaplıca atışabilirdi,
İsterse arasını açabilirdi genç dostlarının
Ve köşeye sıkıştırabilirdi onları,

VII

Ya da barışmaya onları zorlayabilirdi,
 Üçü birlikte bir kahvaltı etmek üzere,
 Ve habersizce bir rezalet yapabilirdi
 Neşeli bir şakayla, bir yalanla sonra.
 Sed alia tempora! Gözü yılmazlık*
 (Aşk düşü gibi, ayrı bir yaramazlık)
 Geçip gidiyor delikanlılıkla diri.
 Benim Zaretski'm, söylediğim gibi,
 Mekan tutmuş gölgesini kuşkirazlarının ve akasyaların,
 Fırtınalara karşı sakınmış sonuna dek,
 Yaşıyor, gerçek bir bilge olarak,
 Lahana diyor, Horatius gibi tıpkı,**
 Ördek ve kaz yetiştiriyor
 Ve çocuklara abc öğretiyor.

* Ama zamanlar başka! (Latince).

** Horatius (İ.Ö. 65-İ.S. 8) Romalı şair. (ç.n.)

VIII

Yeterince akıllıydı; ve benim Yevgeni'm,
İçindeki yüreğe saygı duymadan onun,
Seviyordu da ruhunu yargılarının,
Ve şu ya da bu konuda sağduyulu yorumunu.
Yevgeni onunla bazı hoşnut hoşnut
Görüşmekteydi, bu yüzden azıcık olsun
Bir şaşkınlık geçirmede erken sabahtan
Zaretski'yi evinde gördüğü zaman.
Ötekiyse daha ilk selamdan sonra,
Başlayan konuşmayı hemen keserek,
Onegin'e geniş geniş gülümseyerek,
Şairden bir pusula sundu ona.
Pencereye doğru Onegin yürüdü
Ve kendisine dair yazıyı okudu.

IX

Bu güzel, soyluca hazırlanmış,
Kısa bir istem, bir düello davetiydi:
Nezaketlice ve bir açıklıkla soğuk,
Düelloya dostunu çağırıyordu Lenski.
Onegin başlayarak daha ilk devinimden,
Böyle bir ödevin dönüp elçisine,
Tek bir söz harcamadan lüzumsuz
Bildirdi, *her zaman hazır olduğunu*.
Zaretski kalktı yapmadan bir açıklama;
Daha fazla kalmak istemiyordu,
Evinde pek çok işleri vardı,
Ve anında çıktı; Yevgeni ama
Baş başa kaldığı zaman öz yüreğiyle
Değildi hiç hoşnut kendi kendisinden.

X

Ve bu hakçaydı: özenli bir çözümlemede,
Örtülü bir yargıya çekip ruhunu,
Suçluyordu o kendisini birçok şeyde:
Birincisi, hiç hakkı yoktu,
Bir aşkla öyle narin, ve çekingen öyle,
Dün akşam aşağısamayla alay etmeye.
İkincisi: varsın şair kendi dünyasında
Çocukça eğlensin; onsekiz yaşında
Bir genç için bağışlanabilir bu. Yevgeni
Bütün yüreğiyle severken delikanlıyı,
Önyargıların bir küçük topu gibi değil,
Hırslı bir çocuk gibi değil, bir savaşçı gibi,
Bir erkek olarak onurlu ve akıllı
Kendisini ortaya koymak zorundaydı.

XI

Kendi duygularını dışa vurabilirdi,
 Dikenlerini kabartmaktansa bir hayvanca yabanıl;
 Uсталıkla pusatlarını gereksiz kılabilirdi
 Genç bir yüreğin. “Fakat şimdi artık
 Çok geç oldu; zaman uçtu gitti...
 Üstelik, – diye düşünüyor, – bu soruna şimdi
 Karışmış bulunuyor bir eski düelloçu;
 O ne kötüdür, o söz ustası, o dedikoducu...
 Onun olası eğlenme sözlerinin karşılığı
 Kuşkusuz bir aşağıgörü olmalıdır,
 Fakat fiskosları, kahkahaları, ahmakların...”³⁸
 Ve işte size büyük kamuoyu!
 Devindireni onurun, putumuz bizim!
 Ve işte döndüğü o üzerinde dünyamızın!

XII

Sabırsız bir düşmanlıkla köpürmüş,
Bir yanıt bekliyor şair evinde;
Ve işte tumturak düşkünü komşusu
Tören havası içinde yanıtı getirdi.
İşte şimdi tam kiskancın bayram edeceği an!
Lenski hep kaygılanıp duruyordu, şeytan
İşi bir şakayla geçiştirmesin diye gülüp,
Bir kurnazlık düşünövermesin ve göğsünü
Tabancadan öteye döndürmesin diye.
Şimdi artık çözülmüştür kuşkular:
Onlar değirmene gelmek durumundalar
İkisi yarın sabah gün doğmadan önce,
Birbirlerine karşı horozu kaldıracaklar
Ve uyluğa ya da şakağa nişan alacaklar.

XIII

O yosmaya karar veren nefret beslemeye,
Köpürmüş haldeki Lenski istemiyordu
Düellodan önce Olga'yı görmek,
Güneşe bakıyordu, saatleri gözlüyordu,
Sonunda şöyle bir salladı elini –
Komşusu hanımlarda buldu kendini.
Olenka'yı mahcup edeceği düşüncesindeydi,
Gelişiyle onu şaşırtacağı sanısındaydı;
Ancak bu olmadı: tıpkı önceleri olduğu
Gibi yoluna doğru umarsız şarkıcının
Olenka merdivenden sıçrayıverdi hemen,
Uçarı bir umuda benziyordu,
Canlı, tasasız, neşeli,
Hani eskiden nasılsa yine tıpkı öyle.

XIV

“Niçin akşam erken kayboldunuz öyle?” –
İdi Olenka’nın ona ilk sorusu.
İçinde tüm duygular Lenski’nin karıştı birbirine,
Ve susarak sadece bir hüznün duydu.
Yokoldu tüm küskünlüğü ve kıskançlığı
Karşısında bu aydınlık bakışların,
Karşısında bu sevecen sadeliğin,
Karşısında bu devinimli tinin!..
Bakıyor tatlı bir duygulanım içinde;
O görüyor: kendisi seilmekte hâlâ;
Artık, ezilerek bir pişmanlıkla
Hazır kızdan bağışlama dilemeye,
Heyecandan titreyerek bulamıyor sözcükleri,
Şimdi mutlu, şimdi tüm esenlikli gibi...

XV. XVI. XVII

Ve yeniden düşüncelere dalmış, umutsuz
Karşısında sevgili Olga'sının,
Vladimir'in yeterince gücü yoktu
Ona anımsatmak için geçen akşamı;
Düşünüyor: "Kurtarıcısı olacağım onun.
Ben katlanamam bir sapkının
İç çekişleriyle ve övgüleriyle ve tutkusuyla
Genç bir yüreği baştan çıkarmasına;
Bir kurdun iğrenç, ağulu
Körpe sapından kemirmesine bir zambağı;
Katlanamam iki günlük bir çiçeğin
Henüz yarı açılmışken yitmesine solup."
Tüm bunlar demek oluyor ki, dostlarım benim:
Arkadaşımla ben düello edeceğim.

XVIII

O sırada bilseydi o, nasıl bir yara
Tatyana'mın benim yüreğini yakmaktaydı!
O sırada Tatyana haberdar olsa,
O sırada Tatyana eğer bilebilseydi,
Ertesi sabah Lenski ve Yevgeni'nin
Çatışmaya gireceğini sin örtüsü için;
Ah, olabilir, aşkı belki de
İki dostu birleştirebilirdi yeniden!
Fakat bu dehşeti rastlantıyla olsun
Henüz kimse keşfetmiş bulunmuyordu.
Onegin tüm olanlar konusunda susuyordu;
Tatyana çekiyordu tanımlanmaz bir bun;
Dadı bilebilirdi olanları yalnızca,
Ancak kavrayışsızdı o da.

XIX

Bütün akşam boyunca düşünceliydi Lenski,
 Bazı suskun, yeniden neşeli bazı;
 Ama esin perisince ninnilenmiş kişi,
 Her zaman böyledir: çatarak kaşlarını,
 Şair oturmuştu başına klavikordun*
 Ve tuşlarda aynı armonileri tutturmuştu,
 Bazı, Olga'nın üzerinde bakışlarını durdurup
 Fısıldıyordu: doğru değil mi? ben mutluyum.
 Fakat geç oldu; gitme zamanı. Sıkıştı
 Göğsünde yüreği dopdolu bir hüznle;
 Tam esenleştığı sırada genç kızla,
 Yüreği sanki sinesinde parçalanmıştı.
 Olga dikkatle bakıyor çehresine onun.
 “Neyiniz var?” – “Hiç.” Ve yürüyor merdivene doğru.

* Klavikord – Piyanonun öncellerinden olan eski bir klavyeli müzik aleti. (ç.n.)

XX

Evine geldiği zaman tabancaları çıkararak
 Geçirdi gözden, sonra yerleştirdi
 Yine bunları sandığa ve soyunmuş olarak
 Bir mumun ışığında Schiller'i açtı;
 Ama tek bir düşünce onu bürüyor;
 Kederli yüreği içinde uyumuyor;
 Betimsiz bir güzelliğe donanmışlığıyla
 Olga'yı görüyor hep karşısında.
 Vladimir sonunda kitabı kapatıyor,
 Alıyor kalemini; şiirleri onun
 Bir yığın aşk saçmalamasıyla dolu
 Şıkırdıyor ve dökülüyor. Bunları okuyor
 Yüksek sesle, içinde bir ateş lirik,
 Delvig gibi bir şölende esrik.*

* A.A. Delvig (1798-1831) Rus halk şarkıları ruhunda şiirler yazan Rus şair. Puşkin'in arkadaşı. (ç.n.)

XXI

Şiirleri her olasılığa karşı korunmuştur;
Bende onun şiirlerinden var; işte örnekleri:
“Nereye, nereye siz uzaklaştınız,
İlkyaz zamanımın benim altın günleri?
Gelecek gün bana neler hazırlıyor?
Bakışım benim onu boş yere gözlüyor,
Derin bir karanlıkta gizlenmekte önümdeki gün.
Yok gereği; haklıdır yasası yazgının.
Düşecek miyim ben, bir okla delip geçmiş,
Yoksa yanımdan akıp gidecek mi uçup,
Hepsi hayırlıdır: uyumamanın ve uykunun
İşte yaklaşmakta saati belginleşmiş;
Kutludur bir tasalar gününün doğuşu da,
Kutludur karanlığın inişi de!

XXII

Parlayacak er sabahtan ışıını gündoğumunun
Ve kımıldamaya başlayacak aydınlık gün yine;
Bense, belki de, bir gömütün
Geçeceğim gizem dolu örtüsüne,
Ve genç bir şairin ne anısı varsa
Yutuv erecek ağır akışlı Leta,
Unutacak dünya beni; sen peki
Gelecek misin, güzellikler kızı,
Gözyaşı dökmeye üzerinde erken bir naaşın
Ve düşünmeye: o beni sevdi,
O yalnız başıma bana verdi
Keder dolu şafağını fırtınalı yaşamının!..
Yürekten sevgili, istenen sevgili,
Gel, gel, ben eşinim senin!..”

XXIII

Böyle yazıyordu *karamsar* ve *cansız*
(Bizim romantizm dediğimiz türden,
Gerçi burada hiçbir romantizm
Görmüyorum ben; ama bundan bize ne?)
Ve sonunda az önce gündoğumundan,
Eğerek yorgun başını yana,
Şimdinin gözde sözcüğüyle *ülküselse*
Uyuklamaya başladı Lenski usulca;
Ama daha uykunun büyüyle
Geçmişti ki kendinden, komşusu o sırada
Onun giriyor sessiz çalışma odasına
Ve uyandırıyor Lenski'yi seslenişiyle:
"Kalkma vakti: saat yedi oldu.
Onegin, herhalde, artık bizi bekliyordur."

XXIV

Fakat yanılıyordu o: Yevgeni
Uyuyordu bu sırada bir ölü uykusuyla.
Artık gecenin seyrelmekte gölgeleri
Ve karşılaştı Hesperos sabahın horozuyla.*
Onegin uyuyor derin uykusunda.
Güneş artık yuvarlanıyor daha yukardan,
Ve göçücü bir tipisi havanın
Balkıyor ve savruluyor; ama yatağını
Henüz terketmiş değil Yevgeni,
Henüz üzerinde bir düş esiyor onun.
İşte uykusundan uyandı ensonu
Ve araladı perdelerin eteklerini;
Baktı – ve gördü ki, gitme zamanı,
Çoktan artık avludan çıkmış olmalıydı.

* Hesperos – Akşamyıldızı (Latince). (ç.n.)

XXV

Derhal alıyır zili. Koşarak ivedi
 Giriyor odasına Fransız uşak Gilyo,
 Sunuyor sabah üstlüğünü ve terliklerini
 Ve çamaşırlarını ona tutuyor.
 İvedi giymeye başlıyor Onegin giysisini,
 Uşğına buyuruyor hazırlanmasını
 Kendisiyle birlikte gelmek üzere ve yanına
 Almasını ayrıca savaş sandığını da.
 Hazırlamışlar ivedice koşu kızağını.
 Yerleşti. Değirmene doğru uçuyor.
 Vardılar dört nala. Uşğına buyuruyor
Lepaj'ın aman tanımaz silahlarını³⁹
 Getirmesini ardı sıra, atları ise
 Çekmesini meydandaki iki meşenin dibine.

XXVI

Yaslanmış su bendine, Lenski çoktan
Sabırsızlık içinde beklemekteydi;
O arada, bir köy mekanikçisi olan
Zaretski değirmen taşına kusurlar bulmaktaydı.
Geliyor Onegin bağışlanmasını dileyerek.
“Ama peki nerede – dedi hayret ederek
Zaretski – sizin nerede tanışınız?”
Düello konusunda bir klasik ve bilgiçlik taslayıcı,
Seviyordu yöntem bilgisini düşkünlüğünden bu işe,
Ve yolları açıyor insanı germek için
Ve olanaklar yaratıyordu öyle gelişigüzel değil,
Fakat bu sanatın sıkı kuralları içinde,
Eski zamanların tüm söylencelerine uygun
(Bura’da biz övmek zorundayız onu).

XXVII

“Tanıgım mı? – dedi Yevgeni, –
 İşte tanıgım: dostum, Monsieur Guillot,*
 Öngörmüyorum bir itiraz olacağını
 Gösterdiğim benim temsilciye:
 Tanınmış bir kişi değil gerçi o,
 Ama kuşkusuz o da onurlu bir çocuk.”
 Zaretski dudağını ısırıp sustu.
 Onegin o zaman Lenski’ye sordu:
 “Peki, başlayalım mı?” – “Evet, itirazım yok,” –
 Dedi Vladimir. Ve yürüdüler arkasına
 Doğru değirmenin. Bir süre uzakta
 Zaretski’imiz bizim ve *onurlu çocuk*
 Önemli antlaşmaya varıncaya dek,
 İki düşman bekledi bakışlarını yere dikerek.

* Bay Giyo (Fransızca).

XXVIII

İki düşman! Çok mu geçti birbirinden onları
İkisinin kan tutkusu ayırdığından beri?
Çok mu geçti boş saatlerini onların,
Sofralarını, düşüncelerini, işlerini
Dostça bölüştüklerinden beri. Şimdi hınçlı
Düşmanlar benzeri tıpkı ortak kalıtcı,
Sanki ürkünç, anlaşılmaz bir düşte,
Onlar birbirine şu sessizlikte
Hazırlıyorlar yokoluşu soğukkanlılıkla...
Gülüşüvermeli değiller mi, henüz sizce,
Bunlar elleri kızıla boyanmadan önce,
Ayrılmalı değiller mi bunlar tatlılıkla?
Ama yüksek topluma özgü düşmanlık yabanılca
Korkuyor düzmece bir utançtan.

XXIX

İşte tabancalar artık ısıldadılar,
Çınıldıyor harbiye vururken çekiç.
Perdahlanmış namlulara giriyor kurşunlar,
Ve bir kez şakladı tetik.
İşte barut bir huzme halinde gri
Dökülüyor yuvaya. Dişli,
Sapasağlamca oturtulmuş çakmaktaşı
Kurulmuş şimdi. Bir kütüğün yakındaki
Duruyor şaşkın Gilyo ardında.
Harmaniyelerini atıyor iki düşman.
Zaretski otuziki adımı tam
Ölçtü yetkin bir doğrulukla,
Dostları yerleştirdi uzaklığın iki ucuna,
Ve her biri aldı kendi tabancasını.

XXX

“Şimdi yürüyün birbirinize.” Soğukkanlıca,
Henüz nişan almadan, iki düşman ilerlediler
Kararlı, sessiz, eşit bir yol alışla
İlk dört adımı geçtiler,
Geçtiler dört ölüm basamağını.
O zaman Yevgeni tabancasını,
Ara vermeden adım atmaya
Başladı ilk sessizce kaldırmaya.
İşte beş adım daha yürüdüler yolu,
Lenski de sol gözünü kısarak,
Başladı karşılık olarak nişan almaya – tam fakat
O anda Onegin tabancasını ateşledi... Vurdu
Vurmak zamanı gelen saat: şair
Ses çıkarmadan tabancasını düşürüyor,

XXXI

Göğsüne koyuyor usulca elini
Ve devriliyor. Bakışı bulanık
Betimliyor ölümü, ıstırabı değil.
Tıpkı böyle yavaşça aklanında bir dağın,
Güneşte kıvılcımlanarak ısıltısı,
Düşer kayarak bir kar kütlesi.
Başından aşağı dökülen anlık bir soğuk,
Onegin ivedi koşuyor delikanlıya doğru,
Bakıyor, sesleniyor ona... yok çaresi:
O artık yok. Birdenbire buldu
Genç şarkıcı vakitsiz bir sonu!
Bir fırtına esti, harikulade bir çiçeği
Soldurdu sabahın tan yerinde,
Bir ateş söndü sunağın üzerinde!

XXXII

Yatıyordu devinimsiz ve tuhaftı
Süzgün bir dinginlik onun alnında.
Göğsünün altından kurşun delip geçmişti;
Buğulanarak, yarasından akıyordu kan.
Bundan sadece bir an öncesine değin
İçinde bu yüreğin atmaktaydı esin,
Düşmanlık, umut ve aşk,
Kaynamaktaydı kan, oynaşmaktaydı yaşam, –
Şimdi boşalmış bir hanedeki gibi,
Her şey içinde onun sessiz ve karanlık;
Sonsuza dek susmuş bu yürek artık.
Pencere kapakları örtülmüş, kireçle pencereleri
Beyaza boyanmış. Yok ev sahibesi de.
Nerededir, Tanrı bilir. Yok izi bile.

XXXIII

Güzeldir mağrur bir epigramla
Çıldürtmek kusurlu düşmanı;
Güzeldir izlemek onun nasıl inatla
Eğerek tos vuran boynuzlarını,
Elinde olmadan aynada kendini seyretmesini
Ve tanımaktan kendini ar etmesini;
Daha güzeldir, dostlar, o eğer,
Başlarsa ulumaya bönce, bu benim! diye.
Çok daha güzeldir bir suskuda
Ona hazırlamak onurlu bir sin
Ve solgun alnına nişan almak sessiz,
Mertçe uygun bir uzaklıktan;
Fakat atalarının yanına onu göndermek
Sanmam ki güzel gelsin size.

XXXIV

Ne olur eğer sizin tabancanızla
Genç bir dostunuz devrilmişse yere,
Yüksekten bir bakışıyla, ya da yanıtıyla,
Ya da saçma herhangi bir şeyle
Sizi incitmiş olan şarap şişesi başında,
Ya da hatta kendisi ateşli bir kızgınlıkta
Çarpışmaya sizi davet etmiş mağrurca,
Söyleyin, sizin ruhunuza
Olur nasıl bir duygu egemen,
Toprağın üzerinde uzanmış, kımıltısız,
Alnı üzerindeki ölümle karşınızda sizin,
Yavaş yavaş o katılaşırken,
O sağırca, o ses vermezce
Yanıtsızken sizin umutsuz seslenişinize?

XXXV

Üzüncünde yürek ezincinin,
Elinde sıkarak tabancasını,
Bakıyor Lenski'ye Yevgeni.
“E, neylersin? vuruldu,” – diye komşu verdi yargısını.
Vuruldu!.. Bu dehşet verici ünleyişle
Dönmüş vurulmuş, Onegin bir ürperişle
Uzaklaşıyor ve insanları çağırıyor.
Zaretski özenli bir dikkatle koyuyor
Kızağa buz tutmuş olan ölüyü;
Bu korkunç gömüyü evine götürüyor.
Duyumsayarak ölüyü harıldıyor
Ve dövünüyor atlar, ak bir köpüğü
Biriktiriyor çelik gemleri
Ve uçtular, oklar gibi.

XXXVI

Dostlarım, acı duyuyor musunuz şair için:
Sevinçli umutların çiçeklenmesinde,
Bunları gerçek kılmadan henüz dünya için,
Daha yeni çıkmış çocukluk giysilerinden,
Soldu! Nerede onun ateşli kaynayışı,
Nerede, nerede onun soylu akışı
Duygularının ve düşüncelerinin genç,
Yüksek, sevecenlikle dopdolu ve mert?
Aşkının onun nerede fırtınalı istemleri,
Ve bilgilere ve emeğe karşı tutkusu,
Ve ayıba ve utanca karşı korkusu,
Ve sizler, onun içrek düşlemleri,
Sizler, görüntüleri bir yaşamın göksel,
Sizler, düşleri şiirin kutsal!

XXXVII

Belki de, o, dünyanın iyiliği
Ya da hiç olmazsa bir ün için doğmuştu;
Onun şimdi susup gitmiş olan liri
Yüzyıllar içinde ezgisinin yükseltebiliyordu
Çıngıraklı kesintisiz çınıltısını. Belki
Nice aşamaları üzerinde dünyanın şairi
Beklemekteydi daha yüksek bir aşaması.
Onun ıstırapla dolu tensel gölgesi,
Belki de alıp götürmüştür kendisiyle birlikte
Kutsal bir gizi, ve bizim için
Telef olmuştur bir ses yaşam yaratıcı,
Ve artık sin çizgisinin ötesinde
Bu gize eremeyecektir marşı zamanların,
Kutsaması kuşakların.

XXXVIII. XXXIX

Ama belki, bir de şöyle: bir yazgı
Sıradan beklemekteydi şairi.
Geçip gidecekti onun delikanlılık yılları:
İçinde ruhunun soğuyacaktı ateşi.
Pek çok bakımlardan değişecekti,
Ayrılacaktı esin perilerinden, evlenecekti,
O zaman köyünde mutlu ve boynuzlu,
Sırtında dikişli ev içi üstlüğü;
Öğrenecekti yaşamı gerçekte nasılsa,
Kırk yaşında yüreğinde inmesi olacaktı,
Yiyecek, içecek, sıkılacak, şişmanlayacak, kuruyacaktı,
Ve en sonunda kendi yatağında
Can verecekti ortasında çocuklarının,
Ağlaşan köykarılarının ve otacıların.

XL

Ama ne olursa olsun değerli okuyucu,
Umar yok! genç bir sevgiliyi,
Şairi, düşüncelerde bir düş kurucuyu,
Öldürdü bir dostunun eli!
Bir yer var: o esin öğrencisinin,
Yaşadığı beldede, solda çıkışında köyün,
Köklerinden yapışık iki çam büyümüştü;
Bunların altında büklümlenmişti
Yakındaki koyağın akarsuları.
Orada bir rençber sever dinlenmeyi,
Ve orakçılar akarsuyun dalgalarına daldırmaya
Gelirler tıngırtılı kovalarını;
Orada derenin kıyısında koyu gölgede
Dikilmiştir bir anıt sade.

XLI

Altında anıtın (damlamaya başladığı
Zaman ekinlerine tarlaların ilkyaz yağmuru)
Bir çoban, örerken alaca çarığını,
Volga balıkçıları üstüne bir şarkı tutturur;
Ve kentli bir genç kadın da,
Köyde yaz mevsimini geçirdiği sırada,
Dörtmala dolaşırken atına binmiş,
Hızlı gezerken kırlar boyunca yalnız,
Önünde anıtın atını durdurur,
Kayıştan yapılmış dizginini çekerek,
Ve siperliğini şapkasının kaldırarak,
Çarçabuk bir göz gezdirmeyle okur
Üzerindeki sade yazıtı – ve gözyaşları
Puslandırır sevecen bakışlarını.

XLII

Ve usul yürüyüşle ilerler boş kırlarda,
Derin düşlemlere enginlikte dalar;
İçinde tini uzun uzun istemi dışında
Yazgısıyla Lenski'nin dolar;
Ve düşünür; "Ne oldu Olga şimdi?
Uzun süre mi acı çekti içinde yüreği,
Çabucak geçti mi yoksa zamanı gözyaşlarının?
Ya nerede şimdi kızkardeşi onun?
Ve nerede o insan ve toplum kaçağı şimdi,
Son moda güzellerin son moda düşmanı,
Nerede zamanın o kapanık ayırıksın adamı,
Katili o, gencecik çağında bir şairin?"
Her şeyin bilgisini zamanı geldikçe
Ayrıntısıyla ben vereceğim size,

XLIII

Fakat değil şimdi. Geręi sevsem de
Yürektence kahramanımı benim,
Ona, kuşkusuz, dönecek olsam da,
şimdi yok ayıracak zamanım ve yerim.
Yıllar tatsız düzyazıyla beni eğimlendiriyor,
Yıllar afacan uyağı uzaklara kovuyor,
Ve ben, – iç çekerek itiraf ediyorum şimdi –
Ardı sıra uyağın tembelce sürüklendiğimi.
Eski devirlerin kalemi istek duymaz
Uçucu sayfaları karalayıp durmak için;
Başka şeyler, soğuk düşlemler şimdi,
Başka şeyler, şimdi özenli tasalar
Hem yüksek toplumun patırtısında, tenhada hem
Tinimin benim uykusunu bozan.

XLIV

Bildim ben sesini ayrı arzuların,
Bildim ben yeni bir kederi;
Birinciler için yok bir umudum artık,
Ve yazıklanıyorum eski kederim için.
Düşler, düşler! sizin nerede o tatlılığınız?
Nerede o tada sonsuz uyak olan *gençliğiniz*?
Acaba gerçekten de en sonunda
Soldu, soldu mu taçı onun başında?
Acaba dosdoğruca ve gerçek,
Taşımadan hiçbir eleji kaygısı,
Günlerimin benim koşup gitti mi ilkyazı
(Ki şakayla yinelediğim benim bugüne dek)?
Ve bir geri dönüş acaba yok mu ona?
Acaba otuz yaşımda mı olacağım pek yakında?

XLV

Evet, ögle vaktim benim gelip çattı,
Ve kabul etmem gerek bunu, görüyorum.
Fakat, olsun varsın: vedalaşalım dostça,
Ey benim yeğni delikanlılığım!
Teşekkür ederim tatların için,
Kederin için, sevimli ıstırapların için,
Gürültülerin için, fırtınaların için, şölenlerin için,
Senin tüm, senin tüm armağanların için;
Teşekkür ederim sana. Ben seninle,
Dertler arasında ve iç rahatlığında,
Senin çıkardım tadını... hem de tamamıyla;
Artık yeter! Aydınlık içinde bir tinle
Şimdi tutuyorum yeni bir yolu
Geçmiş yaşamın dindirmek üzre yorgunluğunu.

XLVI

İzin ver bakayım dönüp. Bağışlayın sofaları
 Evin, tutkuyla ve avarelikle dolu sizde
 Ve dalgın ruhumun düşleriyle dolu
 Günlerim benim aktı ıssızlık içinde.
 Sen ise, gençlik esinim,
 Dalgalandır düşgücümü benim,
 Uykulayan yüreğime benim yaşam ver,
 Bulduğum köşeye doğru daha sık uç gel,
 İzin verme soğumasına şairin ruhunun,
 Zalimleşmesine, nasır bağlamasına
 Ve en sonunda onun taşılaşmasına
 Ölgünleştiren hayranlığında yüksek toplumun,
 O burgaçta, ki sizlerle ben durmaksızın,
 Sevgili dostlarım benim, yıkanmaktayız!⁴⁰

YEDİNCİ BÖLÜM

Moskova, sevgili kızı Rusya'nın,
Nerede bir eşin senin bulunur?

Dmitriyev.

Olası mı sevmemek özsel Moskova'yı

Baratinski.

Moskova'ya kovulmak! görmek demek yüksek toplumu!
Bundan âlâsı nerede?

Bizim olmadığımız yerde.

Griboyedov.

I

Kovalanmış ilkyaz ışınlarıyla,
Çevre dağların artık karları
Koştular bulanık dereler halinde
Bırakarak sular altında çayırları.
Doğa bir gülümsemeyle aydınlık
Uyku arasından karşılıyor sabahını yılın;
Mavilene mavilene ışıldıyor gökler.
Şimdilik henüz saydam, ormanlar
Sanki tüylenerek yeşeriyor.
Bir arı kırların haracı peşinde
Uçuyor balmumu hücrelerinden.
Vadiler kuruyor ve renkleniyor;
Sürüler bağıırıyor ve bülbül şimdiden
İlk şarkısını söyledi durgun gecelerde.

II

Nasıl keder veriyor bana senin doğuşun,
İlkyaz, ilkyaz! aşkın çağı!
Nasıl süzgün bir heyecan bu
Benim tinimdeki, benim kanımdaki!
Nasıl çetin bir duygulanım içinde
Ben haz alıyorum üfleyleşinden
Yüzüme benim esen rüzgarın
Sinesinde köy ıssızlığının!
Yoksa haz bana yabancı mı kalıyor,
Ve her şey sevinç veren, dirim veren,
Her şey kutlandıran ve ışıldayan,
Bun ve ıstırap mı uyandırıyor
Cansız ruhumun üzerinde çoktan beri
Ve her şey karanlık mı görünüyor ona?

III

Yoksa geri dönüşüne sevinç duymuyoruz
Geçen güz ölmüş olan yaprakların,
Bizler acı bir yitimi mi anımsıyoruz,
Kulak vererek uğultusuna ormanların;
Yoksa dirilmiş olan doğa ile
Karşılaştırıyor muyuz sıkılğan bir düşünmede
Bizler olmayan bir yeniden dirilişi
Yaşanmış yaşlarımızın sararıp gitmesini?
Belki de, düşüncemizde bize gelecektir
Şiirsel bir düşün tam ortasında
Bir başka, eski bir ilkyaz
Ve yüreğimizi bir sevinçle titretecektir.
Bir düşünlemlerle uzak bir ülkeye dair,
Harikulade bir geceye dair, ayışığına dair...

IV

İşte vaktidir: iyi yürekli tembeller,
 Epikuros izleyiciliğinin bilge düşünürleri,
 Sizler, hiçbir şeyi umursamayan talihliler,
 Sizler, Levşin okulunun kuş yavruları,⁴¹
 Sizler, köylü Priamoslar,*
 Ve sizler, duygun bayan dostlar,
 Ilkyaz köylere çağırıyor sizi,
 Sıcak havaların, çiçeklerin, işlerin zamanı şimdi,
 Gezintilerin zamanı esinle dolu
 Ve zamanı gecelerin gönülleri çelen.
 Kızlara, dostlar! kırlara bir an önce,
 Binin kupa arabalarına ağırca yüklü,
 Uzun mesafe ya da posta arabalarında
 Dizilin yola kent çıkış karakollarından.

* Priamos – Homeros'un İliada destanında 'Troya'nın yıkılmadan önceki son kralı. (ç.n.)

V

Ve siz, ey iyicil okuyucu,
Yazısal yaylınıza siz binin şimdi,
Bırakın keyif çattığınız kış boyu,
Dinmek bilmeyen gürültücü kenti;
Benim başına buyruk esin perimle
İsimsiz bir ırmağın üzerinde
Gidelim dinlemeye uğultusunu meşeliğin,
Benim avare ve benim bezgin,
Münzevi Yevgeni'min az zaman önce,
Benim düşseverim kızla son kışı,
Genç Tatyana'mla benim komşu
Yaşayarak geçirdiği köyde,
Ama onun artık bulunmadığı şimdi...
Hüzün verici izini bıraktığı yerde.

VI

Arasında dağların, uzanan yarım dairece,
Varalım o yere, küçük bir suyun,
Büklümlenerek koştuğu yeşil çayırılık boyunca
Irmağa doğru ortasından bir ıhlamurluğun.
Orada ilkyazın sevgili bülbülü,
Tüm gece şarkı söylüyor; yaban gülü
Açıyor ve biteviye konuşan pınarın duyuluyor sesi, –
Orada görünüyor bir sin taşı
Gölgesinde iki çamın çoktan devri geçmiş.
Buralı olmayanlara bir yazıt şöyle diyor:
“Vladimir Lenski burada yatıyor,
Yürekli kimselerin ölümüyle vakitsiz ölmüş,
Şu yaşında, şu ay ve yıl.
Delikanlı-şair huzur bul!”

VII

Çamın dallarına doğru hayran,
Erken bir küçük rüzgar bazı eğilirdi,
Alçakgönüllü sinin üzerinde tam
Sallardı gizemli bir çelengi.
Bazı, özgür vakitlerinde geç
Buraya yürürdü iki kız arkadaş,
Ve sinin üzerinde ışığında ayın,
Birbirine sarılıp onlar ağlaşırlardı.
Fakat şimdi... hüzün verici anıt
Unutulmuş. Uzanan buraya her zamanki izi
Bürümüş otlar. Dallar üzre yok çelenk şimdi;
Yalnız başına dibinde, ak saçlı ve arık,
Bir çoban yine öyle şarkı söylüyor
Ve zavallı ayakkabısını örüyor.

VIII. IX. X

Benim zavallı Lenski'm! çekerek bun,
Uzun zaman sevgilin ağlamadı fakat.
N'eylenir! gelin adayı genç bir yavuklu
Kendi hüznüne duymaz sadakat.
Başka birisi onun çeldi gönlünü,
Başka birisi başardı onun ıstırabını
Aşk övgüleriyle uyuşturmayı,
Bir süvari başardı onu tutsak almayı,
Bir süvari onun tarafından sevildi yürekten...
Ve işte artık karşısında kilise mihrabının
Utangaçça altında bir gelin taçının
Birlikte duruyor başını eğerek,
Bir ateşle yere dikili bakışlarında,
Hafif bir gülümsemeyle dudaklarında.

XI

Benim zavallı Lenski'm! ötesinde gömütün
Ses vermez sonsuzluğun sınırları içinde,
Şaşırmış mıdır, şarkıcı mahzun,
Acaba ihanetin uğursuz haberiyle,
Yoksa Leta üzerinde sonsuzca uykulu
Şair, bir duyumsuzlukla kutlu,
Artık şaşmıyor mudur her bir olana,
Ve dünya kapalı ve dilsiz midir ona?..
Evet öyle! Umursamazca bir unutuş başlayan,
Sinin ötesinde beklemektedir bizi.
Düşmanların, dostların, sevgililerin sesi
Birdenbire susar. Artık mülkü saran
Kalıtçıların hırçın korosu
Edepsizce bir tartışma tutturur.

XII

Ve tez zamanda çınıltılı sesi Olya'nın
Larinler ailesi içinde sustu.
Süvari, kölesi o öz yazgısının,
Alayına karısıyla gitmek zorundaydı.
Acı acı gözyaşlarına bulanık
Yaşlı kadın, kızıyla vedalaşırken
Yarı canlıymış gibi görünüyordu,
Fakat Tanya ağlayamıyordu;
Yalnızca ölüm solgunluğuyla örtülüydü
Kedere bürülü çehresi onun.
Ve herkes yöneldiği zaman merdivene doğru,
Herkes, vedalaşırken, koşuşup tüm
Arabası çevresinde yeni evlilerin,
Tatyana uğurladı onları.

XIII

Ve uzun, uzun zaman sisler arasından,
Baktı ardından uzaklaşanların...
Ve işte şimdi yalnız, yalnız başına Tatyana!
Ne çare! arkadaşı işte nice yılların,
Kendisiyle aynı yuvanın kuşu,
Onun kanı bir gizdaşı,
Yazgı tarafından uzaklara götürüldü,
Ve sonsuza dek artık ayrı düşürüldü.
Bir gölge gibi amaçsızca dolaşıyor,
Bazı seyrediyor ıssızlanan bahçeyi...
Hiçbir yerde, hiçbir şeyde ona yok sevinç,
Ve bir kurtuluş bulamıyor
Gençkız bastırıp durduğu gözyaşlarından,
Ve ikiye yırtılıyor yüreği ortasından.

XIV

Ve bir yalnızlık içinde dehşetli
Daha güçle tutkusu ateşleniyor,
Ve uzaklardaki Onegin için
Yüreği ona daha ünle konuşuyor.
Onegin'i artık o görmeyecek;
Zorunlukla onun kişiliğinde nefret edecek
Kıyıcısından bir kardeşinin;
Şair öldü... fakat şimdi kendisini
Hiç kimse anımsamıyor, çoktan başka birisine
Sözlüsü onun kendisini teslim etti.
Şairin anısı çoktan savruldu esti,
Duman gibi mavi göğün yüzeyinde,
Sadece iki yürek belki hâlâ ona dair
Üzülmetedir... Oysa üzülecek ne var?

XV

Akşamdı. Gökyüzü solmuş. Sular
Aktılar ıssız. Bir böcek cırlıyordu.
Artık dağılmıştı şarkılı oyunlar;
Artık ırmağın ötesinde tüterek yalımlanıyordu
Bir balıkçı ateşi. Kırklar boyunca bomboş,
Işığında duru ayın gümüşlenmiş,
Dalmış gitmiş kendi düşüne,
Tatyana uzun süre yürüdü yalnız başına.
Yürüdü, yürüdü. Ve önünde birdenbire
Sırtından tepenin gördü bey evini,
Köyü, koruluğu eteğinde tepenin
Ve bahçeyi berrak ırmağın üzerinde.
Baktı – ve yüreği bağrında
Başladı çarpmaya daha güçle ve hızla.

XVI

Tatyana'yı kuşkuları kararsız kılıyor:
“İleriye mi yürüyeyim, geriye mi yürüyeyim?..
O burada değil. Kimse beni tanımıyor...
Ama şu evi, şu bahçeyi bir göreyim.”
Ve böylece tepeden Tatyana iniyor,
Güçlkle soluk alarak; çevreye bakınıyor
Buraları kavrayamayan bakışıyla...
Ve giriyor kimselerin bulunmadığı avluya.
Kendisine doğru, havlayarak, köpekler atıldılar.
Korkuyla haykırdığı çığlıklara onun
Önce avlu ailesi çocukların
Koşup geldiler gürültüyle. Çocuklar
Epey boğuşmayla kovdular köpekleri,
Ve aldılar korumalarına hanımefendiyi.

XVII

“Bey evini görmeme izin verir misiniz?” –
Diye sordu Tanya. Sorar sormaz daha
Anisya’ya çocuklar koştular ivedi
Anahtarları almak için ondan sofada;
Anisya o anda ortaya çıktı
Ve önlerinde kapılar onların açıldı,
Ve Tanya girdi az zaman önce
Yaşamakta olduğu kahramanımızın boş eve.
Bakıyor şimdi: unutulmuş salonda
Bir isteka bilarde masasında dinlenmekteydi,
Buruşuk bir kanepede üstünde uzanmaktaydı
Bir manej kırbacı. İlerliyor Tanya;
Yaşlı kadın anlatıyor ona: “İşte şömine;
Burada bey oturur dururdu yalnız başına.

XVIII

Burada onunla kışın yemek yedi
Rahmetli Lenski, komşumuz, beyin arkadaşı.
Böyle buyrun lütfen, izleyin beni.
Burası da işte bey odası;
Burada uyumak lütfediyordu, kahvesini içiyordu,
Kahyanın raporlarını burada dinliyordu
Ve sabah erken kitap okuyordu...
Eski bey de burada yaşıyordu;
Olurdu ki, bazı zaman, pazar günü,
Burada, pencerenin altında gözlüğünü takıp,
Lütfederdi benimle oynamayı kağıt.
Tanrı kurtuluşa erdirdin tinini,
Dinginliğe erdirdin kemikçeğizlerini onun
Gömütünde, bağrında ıslak toprak-ananın!”

XIX

Tatyana duygulanmış gözlerle
Çevresindeki her şeyi inceliyor,
Ve her şey görünüyor ona değer biçilmezce,
Her şey süzgün ruhuna onun canlılık veriyor
Bir sevinçle yarı yarıya ıstırap olan:
Ve bir masa üstünde lambasıyla yanmayan,
Ve bir kitap yığını, ve pencerenin altında
Bir yatak, üstü örtülmüş halıyla,
Ve penceredeki görünüm ayışıklı loşluktan,
Ve bu alacakaranlık solgun,
Ve bir portresi Lord Byron'un,
Ve bir sütun, üzerinde heykelle dökme demirden
Somurtkan alnıyla, başında şapka,
Sıkılı ellerinde bir haçla.

XX

Tatyana bu son moda hücrede uzun
Süre büyülenmiş gibi duruyor.
Ama geç oldu. Bir rüzgar çıktı soğuk.
Vadi karanlık. Koruluk uyuyor
Sis çökmüş olan ırmağın üzerinde;
Ay kayboldu dağın ardında,
Ve bu genç hac yolcusunun artık
Vaktidir çoktan, evine dönme vakti.
Ve Tanya, heyecanını gizliyor,
Soluk almamak dahil bu heyecana,
Koyuluyor şimdi dönüş yoluna.
Ancak, ayrılmadan öne izin diliyor
Bu boş köşkü görmeye gelmek
Ve kitapları okumak için yalnız olarak.

XXI

Tatyana kilerci kadınla vedalaştı
Dışında avlu kapılarının. Bir gün sonra
Daha sabah erkenden yeniden belirmişti
Bu terkedilmiş çatının altında.
Ve bu yaşama odasında suskun,
Bir süreliğine dünyada her şeyi unutup,
Kaldı en sonunda yalnız başına,
Ve uzun uzun ağladı bulanarak gözyaşına.
Sonra kitapları incelemeye başladı.
İlkin ilgilenecek değildi kitaplarla,
Bunların türleri göründü ama
Ona pek tuhaf. Okumaya daldı
Tatyana çok hevesli tiniyle;
Ve açıldı başka bir dünya önünde.

XXII

Gerçi biz, Yevgeni'nin okumayı,
Biliyoruz pek sevdiğini oldum olası,
Fakat yine de o birkaç yaratıyı
Tüm gözdeleri içinde ayrıcalıklı saymıştı:
Gavur'un ve Don Juan'ın şarkıcısını*
Ve onunla birlikte daha iki-üç romanı;
Bunlarda yansıtılmıştı yaşanan çağ
Ve yaşanan çağla birlikte çağdaş insan
Betimlenmişti oldukça gerçeğe uygun
Onun o ahlaktan yoksun tiniyle,
Bencil ve kuru kimliğiyle
Düşlemlere kapılmış hadsiz hudutsuz,
Onun o hırçınlaşmış usuyla,
Köpüren bir eylemde boşu boşuna.

* Byron ve iki yapıtı. (ç.n.)

XXIII

Kitapların korumuştı pek çok sayfaları
Keskin imini onun tırnaklarının;
Dikkatli kızın bakışları
Yoğunlaştı bunlar üzerinde daha canlı.
Tatyana görüyor büyük heyecanla,
Hangi düşünceyle ve gözlemle
Onegin okuduğu sırada şaşıp kalmış,
Neye o suskun kalarak hak vermiş.
Sayfaların kenarlarında Tanya karşılaşıyor
Çizgileriyle kurşunkaleminin onun.
Her tarafta Onegin'in ruhu
Burada ister istemez kendisini belli ediyor,
Bazı kısa bir sözle, bazı haç imiyle,
Bazı bir soru iminin çengeliyle.

XXIV

Ve başlıyor azar azar
Benim Tatyana'm kavramaya
Şimdi daha berrak – Tanrıya şükür –
Kimin uğrunda gönlünü akıtmaya
Edilmiş mahkum egemen yazgı tarafından:
Kederli ve tehlikeli bu ayrıksın adam,
Tamunun mu yoksa göklerin mi bir yaratılmışı,
Bir melek mi yoksa kibirli iblis mi,
Kim bu? Acaba bir yansılama mı,
Hiçten bir görüntü mü, yahut dahası
Bir Moskovalı mı omuzunda Harold'un harmaniyesi,*
Başkalarına ait heveslerin bir yorumu mu,
Bir sözlük mü moda sözcüklerle dolu?..
Değil mi hatta bir karikatür bu?

XXV

Bilmeceyi gençkız çözebildi mi acaba?
Acaba gereken *sözcük* bulundu mu?
Saat koşuyor; unutmuş Tatyana,
Nicedir evde bekliyorlar onu,
İki komşu burada bir araya gelmiş
Ve ona dair sürmekte bir söyleşi.
“Ne yaparsın? Tatyana çocuk değil –
Dedi sızlanarak yaşlı kadın, –
E, Olenka ondan daha genç.
Evlendirme zamanı bunu, Tanrı hakkı için,
Geldi geçiyor; peki ben onu ne yapacağım?
Herkes bir ve aynı yanıtı kesinkes:
Varmam. Ve keder çekerek daima
Dolaşıyor ormanlar boyunca bir başına.”

XXVI

“Sevdalanmış olmasın sakın?” – “Kime olabilir?
Buyanov dünürücü yolladı: anında ret.
İvan Petuşkov’u da öyle – geri çevirdi.
Süvari subayı Pıhtin konuk oldu bize;
Artık nasıl da Tanya’dan büyülenmişti,
Nasıl da ona yaklaşmıştı, nasıl yaltanmıştı?
Ben düşünüyordum: bu kez yürüyor;
Nerede! ve yeniden sarpa sardı yol”. –
“Ne olmuş anacığım? ne var burada oyalanmak için?
Doğruca Moskova’ya, gelinlik kızlar panayırına!
Duyuyoruz, avarelik yerleri çokmuş orada.” –
“Ah, babacığım! yetmez gelirimiz bizim.” –
“Bir kış mevsimi için olsun yeterlidir,
Olmazsa bari ben size ödünç veririm.”

XXVII

Yaşlı kadının pek usu yattı
 Bu akıllıca ve hayırlı öğüde;
 Uydu düşünceye – ve oracıkta bir tasarı yaptı
 Moskova'ya gitmek üzere kış mevsiminde.
 Ve Tanya da işitti bu yeni durumu.
 Yargısına zorbeğenir yüksek toplumun
 Sunmak aydınlık çizgilerini
 Taşraya özgü bir sadeliğin,
 Ve buraya geç gelmiş giyim modalarını
 Ve buraya geç gelmiş dağarını sözcüklerin;
 Moskova frapanlarının ve Kirkelerinin*
 Toplamak üzerinde alaycı bakışlarını!..
 Ah korku! hayır, daha iyi ve güvenli daha
 Kalmak onun için ormanların ıssızlığında.

* Kirke – Yunan mitolojisinde Aiaie adasının sahibi büyücü Kirke; Odiseus'un dönüş yolculuğunda arkadaşlarını domuza çevirmişti. Hileli ayartıcılığı sembeler. (ç.n.)

XXVIII

Kalkarak daha sabahın ilk ışıklarıyla,
Şimdi ivedi kırlara koşuyor
Ve, duygu dolu bakışlarıyla
Seyrederek çevresini konuşuyor:
“Bağışlayın, dingin koyaklarım,
Ve sizler, tanıdık dağların dorukları,
Ve sizler, tanıdık ormanlar;
Bağışlayın, gökçe ufuklar,
Bağışla, doğanın şen gülüşü;
Değişiyorum hoş, ıssız dünyamı ben
Işıltılı koşuşturmaların gürültüsüne...
Bağışla ey sen de, benim özgürlüğüm!
Akmiş gitmekteyim ben nereye, niçin?
Ne vaadediyor bana yazgım benim?”

XXIX

Gezintileri onun sürüyor daha uzaklara.
Şimdi bazı bir küçük tepe, bazı bir küçük dere
Yürürken durduruyor istemi dışında
Tatyana'yı büyüleyici güzelliğiyle.
Konuşurcasına tıpkı kadim dostlarıyla,
Candan koruluklarıyla, çayırlarıyla
Bir kez daha ivedice söyleşiyor.
Fakat çabuk kanatlı yaz uçuyor.
İşte gelip çattı altın sonbahar.
Doğa bir çırpınış içinde, benzi uçmuş,
Bir kurban gibi tıpkı, görkemli giyinmiş...
İşte önce kuzey, bulutları önüne katarak,
Soludu, başladı ulumaya – ve işte yola çıkmış
Şimdi kendisi geliyor büyücü kış.

XXX

Geldi, serpiştirdi, parça parça
Asıldı kaldı dallarında meşelerin;
Uzandı serilip kıvrımlı halılarca
Ortasında kırların, dolayında tepelerin;
Devinimsiz bir ırmak halinde kıyıları
Düzledi bir örtüyle havlı:
Işıldadı soğuk. Ve razıyız ama
Bizler kış-annenin oyunlarına.
Razı olmayan buna sadece yüreğİ Tanya'nın.
Çıkıyor o kış karşılamaya,
Soğuğın tozlarını solumaya
Ve ilk karla çatısından banyonun
Yıkamaya yüzünü, omuzlarını ve göğsünü:
Tatyana için ürkütücü kış yolculuğİ.

XXXI

Yola çıkış günü çoktan aşılmış,
Hareketin geçmekte belirlenen yeni süresi.
Gözden geçirilmiş, yeniden kaplanmış, berkitilmiş
Unutulmaya bırakılmış olan kış arabası.
Yükleri hep bilindiğince, üç kibitka örtülü üstü,
Taşımakta türlü ev pılı pırtısını,
Tencereler, iskemleler, sandıklar,
Türlü reçeller kavanozlarda, yataklar,
Kuştüyü şilteler, kafesler içlerinde horozlarla,
Çömlek kaplar, leğenler et cetera,
Eh, epeyce var yok her türlüşünden.
Ve işte bir kulübede hizmetçiler yaygarayla
Yükselttiler bir gürültüyü, veda üzre ağlaşmalar:
Sürülüyor avluya onsekiz beygir lagar,

XXXII

Boyar arabalarına koşuyorlar bunları.
Aşçılar kahvaltı hazırlıyorlar,
Dağ gibi yüklüyorlar arabaları
Küfürleşıyorlar köylü karıları, arabacılar.
Üzerinde bir beygirin arık ve tüylü
Oturuyor bir kılavuz arabacı sakallı.
Bir avlu hizmetçisi koşuverdi çıkışta
Vedalaşmak için hanımlarıyla. Ve işte
Yerleştiler, ve kocaman araba
Kayarak süzülüyor kapılardan öteye.
“Bağışlayın, dinginlik yuvası yerler!
Bağışla, barınağım benim ücrada!
Görebilecek miyim sizi?..” Ve yaştan bir sel
Tanya’nın boşalveriyor gözlerinden.

XXXIII

Güzel bir aydınlanmaya doğru
Daha genişlettiğimiz zaman sınırları,
Zaman içinde (sıraladığına göre
Düzenlenen felsefi tabloların,
Şöyle bir beşyüz yıl sonra) bizim yollarımız,
Galiba kıyaslanmazca değişmiş olacakmış:
Şoseler şurasından burasından kesecekler
Rusya'yı ve bağlayıp boydan boya, aşacaklar
Demir köprüleri akarsular üzerinden geçirerek
Geniş bir yay halinde bir adımla,
Devindireceğiz dağları, suyun altında
Biz temeller kazacağız gözüpek,
Ve vaftiz edilmiş olan dünya
Birer otel-restoran işletecek her istasyonda.

XXXIV

Şimdi bizim pek kötü yollarımız,
 Köprüler bırakılmış yüzüstü çürüyor,
 İstasyonlarda pireler ve bir de tahtakuruları
 Uykuya dalmaya bir dakika olanak vermiyor;
 Restoran yok. Bir izbede görmeyen sıcak
 Cafcaflı ama kendi karnı aç
 Gösteriş olsun diye bir fiyat listesi asılı
 Ve boş yere kışkırtıyor iştahları,
 O arada, köylü kykloplar gibi*
 Ağırkanlı bir ateşin karşısında
 Bir Rusya çekiciyle sağlamlaştırıyorlar
 Avrupa'nın zarif ürünlerini,
 Kutsayarak tekerlek arklarını
 Ve hendeklerini anayurt toprağının.

• Kykloplar – Eski Yunan mitolojisinde alnının ortasında tek gözü bulunan devler.
 (ç.n.)

XXXV

Buna karşılık bu soğuk kış zamanında
Yolculuk tatlı ve kolay olur.
Fikirden yoksun bir dize gibi moda bir şarkıda,
Düzgünce kış yolu uzanır.
Yamandır bizim kendigider arabalarımız,
Bizim yorulma bilmez troykalarımız,
Ve verst imleri avare bakışımızı eğlendire eğlendire,
Gözlerimizde görünür yiterler tahta perdelerce.⁴²
Ne yazık, bayan Larin keyifsizce sürükleniyordu,
Korkarak pahalı geçiş ödemelerinden,
Posta değil, kendi arabalarında gittiklerinden,
Ve kızımızsa bizim tadını çıkarıyordu
Yol kasvetinin tam anlamıyla:
Yedi gün yolculuk ettiler onlar.

XXXVI

Ama işte artık yaklaştılar. Karşılarında
Artık beyaz taşlardan Moskova'nın şimdi,
Işıldayan korlar gibi, altın haçlarla
Yanıyor eski zaman kubbeleri.
Ah, kardeşçeğizlerim! mutlandım nasıl ben,
Kiliselerden ve çan kulelerinden,
Parklardan, saraylardan bir yarım daire
Önümde açıldığı zaman birdenbire!
Ne kadar sık ıstıraplı ayrı düşüşte,
Oradan oraya dolaşan yazgımda benim,
Moskova, ne kadar sık düşünmüştüm seni!
Moskova... ne çok şey bu sesi her duyuşta
Rus yüreğim için onda kaynaşmıştı!
Ne çok şey bu seste yanıt bulmuştu.

XXXVII

İşte çevrelenmiş kendi meşe ormanıyla,
Petro sarayı. Asık yüzüyle o,
Gururlanıyor az zaman önceki bir şanıyla.
Boş yere beklemiş durmuştu Napolyon,
Sonuncu utkusuyla olmuş esrik,
Karşısında bir Moskova'yı dizüstü çökmüş
Elinde anahtarlarıyla yaşlı Kremlin'in;
Hayır, razı olmadı Moskova'm benim
Buna, eğer boynunu bir başla.
Bir tören değil, değil bir teslim armağanı,
Canı içine sığmayan bu kahramana
O hazırlıyordu bir karşılık ateşle.
İşte bundan, dalmış derin bir düşünceye,
Yavuzca bir yalıma çalışıyordu o.

XXXVIII

Elveda, görgü tanığı düşen şanın,
Petro sarayı. Haydi! durma,
İşte geldik! Artık giriş kapısının sütunları
Beliriyor; işte artık Tver yolunda
Bir araba sürünerek aşıyor çukurları.
İpildiyor yandan kulübeler, kulübelerin kadınları,
Küçük çocuklar, banklar, fenerler,
Saraylar, bahçeler, manastırlar,
Beygirler, kızaklar, kent bostanları,
Satıcılar, köylüler, barakalar,
Bulvarlar, kuleler, kazaklar,
Eczaneler, moda mağazaları,
Balkonlar, aslanlar avlu kapısı girişlerinde
Ve alacakarga sürüleri haçlar üzerinde.

XXXIX. XL

Bu yorucu gezinme sırasında
Geçiyor bir saat daha ve işte
Hariton yanında sokağın başında
Araba önünde bir evin kapılarının eşiğinde
Durdu. Dördüncü yıldır verem
Hastası olan yaşlı teyzelerine
Onlar şimdi inmiş bulunuyorlar.
Kapıyı açıyor kendilerine ardına kadar,
Gözlüklü, yırtık üstlüğü içinde,
Elinde bir postla, ak saçlı kalmuk.
Onları konuk salonundan attığı çığlık
Karşılıyor prensesin, uzanmış divan üzerinde.
Yaşlı kadınlar ağlaşıp kucaklaştılar,
Ve döküldü haykırışmalar.

XLI

“Prenses, mon ange!” – “Pachette!”* –

“Alina’m benim!”

“Kim düşünebilirdi? Nice zaman oldu!
Uzun süre için mi? Güzelim! Kuzenim!

Otur – nasıl us ermez bir şey bu!

Tanrı hakkı için, bir roman sahnesi...”

“Bu da Tatyana, kızım benim.” –

“Ah, Tanya! yaklaş bana canım –

Sanki bir düştüyüm de sayıklıyorum...

Kuzen, Grandison’u sen anımsıyor musun?” –

“Nasıl, Grandison mu? ha, Grandison!

Evet, anımsıyorum, anımsıyorum. Peki nerede o?”

“Moskova’da, Simeon’da oturuyor;

Noel öncesinde beni görmeye geldi;

Geçenlerde oğlunu evlendirdi.

* Meleğim! Paşenka! (Fransızca).

XLII

Kendisiyse... ama sonra her şeyi anlatırız,
Değil mi? Bütün hısım akrabaya
Tatyana'yı biz hemen yarın tanıtırız.
Yazık, benim yok takatim dolaşmaya:
Zar zor bacaklarımı sürüyorum.
Ama siz nice yolun yorgunusunuz;
Şimdi hep birlikte dinlenmeye çekilelim...
Ah, gücüm yok... bitkin düştü göğsüm...
Bana şimdi ağır geliyor hatta neşe,
Değil sadece üzünç... ruhum benim,
Artık hiçbir işe ben yarar değilim...
Yaşlılığın eşiğinde yaşam berbat bir şey..." –
Ve bu anda büsbütün düştü yorgun,
Gözyaşlarında yeğin bir öksürük tuttu onu.

XLIII

Hasta kadının sevecenliği de, neşesi de
Tatyana'nın içine dokunuyor; kendisini ama
İyi duyumsamıyor bu yeni evde,
Alışmış evinde kendi özel odasına.
İpek bir perdenin altında
Uyku tutmuyor onu yeni yatağında,
Ve burada erkenden çınlayışı çanların,
Erken akışı burada sabah çalışmalarının,
Yatağından onu kaldırıyor.
Pencerenin yerleşiyor önüne Tanya.
Daha seyrekleşiyor alacakaranlık; ancak
Kendi kırlarını dışarda göremiyor:
Karşısında bir avlu tanımadığı,
Bir tahta perde, mutfak ve at ahır.

XLIV

Ve böylece hısım akraba yemeklerine
Taşıyıp duruyorlar Tanya'yı her gün
Sunmak için büyükannelere ve büyükbabalara
Dalgın üşenikliğini onun.
Uzaktan gelmiş bu akrabaya
Her yerde sevecen bir karşılama var,
Ve haykırışmalar, ve ekmek-tuz.
“Nasıl da Tanya serpilmiş! Çok mu olmuş,
Ben, sanırım, seni vaftiz etmiştim?
Ben de şöyle kucağıma almıştım!
Ben de şöyle kulağını kıvırmıştım!
Ben de şöyle bisküvi yedirmiştim!”
Ve koro halinde büyükanneler yineliyor:
“Şu yıllarımız da bizim nasıl uçuyor!”

XLV

Fakat bir değişiklik görölmüyor onlarda;
Her şey onlarda eski örneğine göre:
Prenses Yelena teyzenin başında
Hep o aynı bağcıklı başlığı tülден;
Hep yüzüne aklık sürüyor Lukerya Lvovna,
Hep yine yalan konuşuyor Lübov Petrovna,
İvan Petroviç yine öyle aptalın biri,
Semyon Petroviç hep yine öyle cimri,
Pelageya Nikolayevna'nın yanında
Hep o aynı Mösyö Finmuş, dostu,
Ve aynı ev köpeği, ve aynı kocası;
O, yine, gayretli bir kulüp üyesi daima,
Hep yine öyle uysal, yine öyle sağır
Ve yine öyle iki kişilik yiyor ve içiyor.

XLVI

Kızları onların Tanya'yı kucaklıyorlar.
Genç zarafetleri bunlar Moskova'nın
Başlangıçta susarak inceliyorlar
Tanya'yı topuğundan saçlarına değin;
Onu buluyorlar tuhaf birazcık,
Taşralı, nazlı ve yapmacık,
Ve biraz solgun ve biraz zayıfça,
Fakat bununla birlikte, güzel epeyce;
Sonra, doğaya boyun eğerek,
Dost oluyorlar onunla, evlerine götürüyorlar,
Öpüyorlar, narince kolunu çimdikliyorlar,
Buklelerini onun kabartıyorlar modaya göre
Ve heceleri uzata uzata açıyorlar gizlerini,
Yürek gizlerini, gizlerini genç kızların,

XLVII

Başkalarının ve kendilerinin utkularını,
Umutlarını, çapkınlıklarını, düşlemlerini.
Akıp gidiyor masum söyleşileri onların
Katarak söze zarıf bir iftira şişirmesini.
Sonra, ödemesi olarak cıvıldamanın,
Bu kez kendisinin de yürek itiraflarını
Gönlünü okşayarak istiyorlar ondan.
Ancak, tıpkı bir düşte gibi, Tanya
Kızların konuşmalarını işitiyor katılmaksızın,
Ve kavrayamıyor hiçbir şeyi,
Ve gizini kendi yüreğinin,
İçrek gömüsünü hem mutluluğunun hem gözyaşlarının,
Koruyor ses çıkarmadan o arada
Ve hiç kimseyle bunları paylaşmadan.

XLVIII

Yapılan söyleşilere, ortak konuşmaya
Tatyana diliyor kulak vermeyi;
Ama öylesine bağısız, bayağı bir saçma
Konuk odasındaki herkesi meşgul ediyor ki;
Her şey bunlarda öylesine tatsızca, ilgisizce,
İftira ederken bile bunlar sıkıcı;
Verimsiz kuruluşunda bunların konuşmalarının,
Sorularının, haber vermelerinin ve dedikodularının
Parlamıyor bir düşünce yekpare günler boyunca,
Kazara bari olsun, hazırlıksızca olsun;
Gülümsemiyor hiç bunlarda mahmur us,
Ürpermiyor yürek, şakadan bile olsa.
Ve gülünç bir sayıklamaya bile
Rastlamak olası sende boş sosyete.

XLIX

Iskarta delikanlılar sürü halinde
Tanya'ya pek edeplice davranıyorlar
Ve hakkında onun ama kendi aralarında
Kötü yürek besleyerek konuşuyorlar.
Birisi, bir soytarı keder veren,
Tatyana'yı buluyor pek ülküsel
Ve, yaslanmış kapıların kenarına,
Bir eleji hazırlamakta ona.
Sıkıcı teyzesinde Tanya'ya rastgelen
Vyazemski bir gün onun yanına oturmuştu
Ve ruhunu kızın zaptetmeye vakit bulmuştu.
Ve, yanında şairin kızı farkedene,
Yaşlı bir adam düzeltmekte peruğunu,
Soruşturmakta onun kim olduğunu.

L

Ama orada, taşkın Melpomene'nin*
 Yanık ağlayışının yayıldığı yerde,
 Yaldızlı üstlüğüünü salladığı onun
 Soğuk bir kalabalığın karşısında,
 Taliya'nın usulcacık uyukladığı**
 Ve dostça alkışlara kulak vermediği,
 Orada, Terpsihora'ya bir tek***
 Genç izleyicinin hayran olduğu yerde
 (Önceki yıllarda da aynı böyleydi,
 Sizlerin ve benim günlerimizde),
 Yönelmediler hiç Tatyana'nın üzerine
 Ne bayanların kıskanç o saplı gözlükleri,
 Ne dürbünleri bilgiçlerin son moda,
 Localardan ve koltuk sıralarından.

Melpomene – Eski Yunan mitolojisinde şiirin, sanatların ve bilimin koruyucusu dokuz muzadan-esin perisinden biri; tragedyanın koruyucusu ve sahne sanatlarının simgesidir. (ç.n.)

*Taliya – Yunan mitolojisinde dokuz muzadan biri; komedya türünün koruyucusudur. (ç.n.)

*** Terpsihora – Yunan mitolojisinde dokuz muzadan biri; dansların koruyucusudur. (ç.n.)

LI

Onu götürüyorlar bir de Meclise.*
 Orada sıkışıklık, dalgalanma, kalabalığın sığağı,
 Musikinın çağltısı, mumların ııltısı.
 Hızlı çiftlerin görünüp yitişı, burgacı,
 Güzellerin zarif giysileri,
 İnsanların karmakarışık koroları,
 Yetişkin kızların engin yarım dairesi,
 Her şey duyguları şaşırtıyor ansızın.
 Burada gösteriyor anlı şanlı şıklar
 Kendi yırtıklığını, kendi yeleğini
 Ve nezaket bilmez lornetini.
 Buraya süvariler izin zamanlarında
 Koşuyorlar huzura çıkmak, gürlemek için,
 İıldamak, büyülemek ve uçup gitmek için.

* Meclis – Eski Rusya’da toplumsal kulüplerin adı; soylu, tüccar ve kent kulüpleri.
 (ç.n.)

LII

Gecenin büyüleyici yıldızları çok,
Güzeller çok Moskova'da.
Fakat tüm kız arkadaşlarından daha parlak
Ay gökyüzünün maviliğinde.
Fakat, cesaret edemediğim o,
Taciz etmeye lirimle benim duyuşunu,
Tıpkı görkemli ay gibi aylasında,
Işıldıyor bir başına kadınlar ve kızlar ortasında.
Nasıl bir gurupla göklere özgü
Yeryüzüne temas ediyor o!
Nasıl bir ferahlıkla onun göğsü dolu!
Nasıl harikulade bakışı süzgün!..
Ama yeter, yeter; kes şimdi bunu:
Çılgınlığa ödedin sen haracını.

LIII

Şamata, kahkaha, koşuşma, selamlaşmalar eğilip,
Galop dansı, mazurka, vals... O arada,
Dibinde bir sütunun, ortasında iki teyzesinin,
Ayrımsanmayan hiç kimse tarafından,
Tatyana bakıyor ve fakat görmüyor,
Çalkantısından yüksek toplumun nefret ediyor;
Soluk alamıyor burada... düşüyle o
Kırsal yaşamın yöneliyor çekimine doğru,
Köyüne, kendisinin o yoksul köy yaşayanlarına,
Duru bir akarsuyun döküldüğü yere,
Kuytusunda kalmış o küçük köşeye,
Oradaki kendi renklerine, kendi romanlarına
Ve ıhlamurlu yolların alaca ışıklı gölgeliğine,
Oraya, karşısına *onun* çıktığı yere.

LIV

Böylece düşüncesi uzaklara uzanıyor:
Unutulmuş yüksek toplum da, balo da,
Oysa gözlerini o arada ondan ayırmıyor
Karşıda önemli bir general.
Teyzeleri birbirlerine göz kırptılar
Ve dirsekleriyle aynı defada Tanya'yı dürttüler,
Ve her biri art arda fısıldadı ona:
“Çabuk, hemen sol tarafa bak.” –
“Sola mı? nerede? ne var orada öyle?” –
“Haydi, sen oraya bak, ne olursa olsun...
Şu toplulukta, ön tarafta, görüyor musun,
Orada, üniformalı iki kişinin daha durduğu yerde...
İşte azıcık uzaklaştı... yan döndü şimdi...” –
“Kim? şu şişman general mi?”

LV

Ama burada biz kutlayalım utkusunu
 Sevgili Tatyana'mın benim
 Ve ayrı bir yöne şöyle doğrultalım yolumuzu,
 Kimi şarkılamakta olduğumu unutmamak için...
 Ve burası yeridir ona dair iki sözcüğün:
Ben şarkılıyorum bir genç dostumu
Ve onun yığınla garabetlerini.
Kutsa benim uzun süren emeğimi,
Sen ey, benim epik muzam!
Ve güvenilir bir asa bana teslim edip,
İzin verme dolaşmama çapraz ve eğri.
 Artık yeter. Yıkıl ağır yük omuzlarımdan!
 Ben klasisizme döndüm yüzümü:
 Gerçi vakit geç, fakat giriş olası.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Fare thee well, and if for ever
Still for ever, fare thee well*

Byron

I

O günler, Lise bahçelerinde benim
Çiçeklerimi açtığım tasasızca,
Apuleius'u gönül tadıyla okuduğum**
Çiçero'yu ise okumadığım ama,
O günler, gizlere bürülü koyaklarda,
İlkyaz zamanı, kuğuların çağırışlarında,
Su başlarında, tenhada ısıldayan,
Belirmeye başladığı esin perisinin bana.
Benim öğrencilik zamanı hücrem
Birdenbire aydınlanmıştı: orada esin perisi
Açmıştı şölenini gençlik heveslerinin,
Övgüler şarkılamıştı çocukluk sevinçlerine,
Ve şarkılamıştı şanını eski devirlerimizin
Ve çarpan düşlerini bir yüreğin.

Elveda, ve eğer sonsuza değin ise

O zaman sonsuza değin elveda. Byron (İngilizce).

** Apuleius, (İ.Ö. yakl. 124-?) Eski Romalı yazar, sofist. "XI Kitapta Metamorfozlar"
romanı erotik motifler, gündelik yaşamdan yergi öğeleri taşır. (ç.n.)

II

Ve yüksek toplum gülümsemeyle onu karşılamıştı;
Bu başarı ilk kez bizi kanatlandırmıştı;
Yaşlı Derjavin bizim farkımıza varmıştı*
Ve, gömüte inmek üzereyken bizi kutsamıştı.

* G.R. Derjavin (1743-1816) Rus şair. Rus klasisizminin bir temsilcisi. (ç.n.)

III

Ve ben kendime yasa diye alarak
Tutkuların tümsel başına buyrukluğunu,
Kalabalıklarla duygularımı paylaşarak,
Ben çevik esin perimi aldım götürdüm
Gürültüsüne şölenlerin ve yeğîn tartışmaların,
Çağılıstısına borasal yarıgece devriyelerinin;
Ve çılgınca şölenlerine giderken onlara
Armağanlar taşıdı o yanı sıra
Ve bir Bakhüs rahibesi gibi coşku zıpladı,
Kadehler çevresinde şarkı söyledi dostlar için,
Ve geçmiş günlerin o gençliği
Coşkuyla peşi sıra onun kur yaptı,
Kendimse ben gururlandım dostlar arasında
Benim bu uçarı kız arkadaşım.

IV

Ama ben topluluğundan koptum onların
 Ve kaçtım uzaklara... O ardım sıra.
 Ne kadar sık sevecen esin perim
 Benim tatlar kattı dilsiz yoluma
 Büyüleyişiyle gizli anlatısının!
 Ne kadar sık kayalıkları boyunca Kafkasya'nın
 O, Lenora gibi ayışığının altında*
 Benimle at üstünde koştu dörtmala!
 Ne kadar sık kıyıları boyunca Tavrid'in**
 O beni alacakaranlık gecelerde
 Denizin uğultusunu götürdü dinlemeye,
 Susmak bilmeyen fısıltısını Nereid'in,***
 Dalgaların derin, sonsuz korosunu,
 Dünyaların atasına övgü marşını.

* Lenora – Alman şair G.A. Bürger'in balad kahramanı. (ç.n.)

** Tavrid – Kırım. (ç.n.)

*** Nereid (Nereides) – Yunan mitolojisinde sakin denizin betimi olan Tanrı Nereya'nın kızları deniz nimphalarından her biri. (ç.n.)

V

Ve uzak başkentin unutarak
İşıltısını ve görkemli şölenlerini,
Kederli Moldavya'nın ıssızlığında
O, alçakgönüllü çadırlarını
Göçebe urukların dolaştı
Ve arasında onların yabanıllaştı,
Ve unuttu tanrıların dilini
Cılız, tuhaf dilleri için ve şarkıları için
Güler yüz gösteren kendisine bozkırın...
Sonra birden değişti her şey dört yönde,
Ve işte o benim bahçemde
Belirdi – taşralı bir küçük hanım,
Kederli bir düşünceyle bakışlarında,
Fransızca bir kitapla elinde.

VI

Ve bugün ben esin perimi ilk kez
Bir yüksek toplum rout'una getiriyorum;⁴³
Onun güzel bozkırsal çizgilerine
Kıskanç bir çekingenlikle bakıyorum.
Sıkı dizisi arasında aristokratların,
Şıklık meraklısı askerlerin, diplomatların,
Ve kibirli hanımların o süzülüyor;
İşte oturdu sessizce ve çevreyi izliyor,
Hazla bakıyor gürültülü kalabalığa,
İpiltısına giysilerin ve konuşmaların,
Usul usul çıkışına konukların
Genç ev sahibesinin karşısına,
Ve koyu bir çerçeveci duruşuna bayların
Bayanlar çevresinde, çevresinde gibi tabloların.

VII

Onun hoşuna gidiyor ölçülü sıralılığı
Burada oligarşik söyleşilerin,
Ve dingin kibirin soğukluğu
Ve bu karışımı yaşların ve rütbelerin.
Fakat o da kim arasında seçkin kalabalığın
Duran ayakta öyle suskun ve dumanlı?
Bir yabancı gibi görünüyor herkese.
Görünüp yitiyor karşısında çehreler,
Usanç veren dizisi gibi görünümünün.
Nedir, melal mi yoksa kibir mi bekçi durmakta
Çehresinde onun? Niçin o burada?
Kim o öyle? Acaba Yevgeni mi?
Acaba o mu?.. Evet, ta kendisi.
– Çok oldu mu savrulalı o bize?

VIII

Hâlâ aynı Yevgeni mi o, yoksa yatıştı mı?
 Yoksa hâlâ ayırıksın biri mi gösteriyor kendini?
 Deyin: dönerken yanında o ne taşıdı?
 Neyi bize sunacak o şimdilik?
 Belirecek şimdi kim diye? Melmot diye mi,
 Bir dünya yurttaşı mı, bir yurtsever mi,
 Harold mu, Quaker mi, yalancı sofı mu,*
 Yoksa maskesiyle caka satacak bir başkasının,
 Yoksa sadece olacak onurlu bir çocuk,
 Sizin ve benim gibi, yeryüzü gibi tüm?
 En azından bari benim öğüdüm:
 Köhneleşmiş modadan durmak gerek uzak.
 Yeter karıştırp durduğu onun dünyayı...
 – Tanıdık geliyor mu size o? Hem evet, hem hayır.

* Quaker – 17. yy'da İngiltere'de doğan Protestanlık türlerinden biri. (ç.n.)

IX

– Neden peki öyle iyicilsiz
Siz söz açıyorsunuz ondan?
Bizler durup dinlenmeden uğraş verdiğimiz
Ve yargıda bulunduğumuz için mi her konuda,
Aymazlığı ateşli tinlerimizin
Bizim özseverce hiçtenliğimizi
Ya aşağıladığı ya gülünçlediği için,
Enginliği severken us basınç yarattığı için,
Oldukça sık bizim dedikoduyu
Eylem yerine almaktan olduğumuz hoşnut,
Budalalık olduğu için hoppa ve kötü,
Önemli adamlar için çatışma önemli olduğu
Ve duruşların yalnızca ortalama hali
Harcımız olduğu ve tuhaf gelmediği için mi?

X

Kutludur, genç yaşında genç olan kimse,
Kutludur, vaktinde olgunluğa eren,
Yaşamın soğuğuna derece derece
Yıllarla bir katlanmayı başarabilen;
Ayrıksın düşlere kendini kaptırmayan,
Yüksek toplumun güruhuna yaban kalmayan,
Yirmi yaşındayken olan şık ve çevik,
Otuz yaşındaysa olan yeğcesi evli;
Elli yaşında özgür kalmış
Hem özel ve hem diğer ödevlerinden,
Üne, paraya ve rütbelere
Dingince sırası geldikçe ermiş,
Hakkında bir çağ boyunca yinelenen duran:
N N harikulade bir insan.

XI

Fakat, düşünmek keder vericidir, boşuna
Verilmiş bize diye gençlik çağı,
İhanet edilmiş diye her saat ona,
O bizim boşa çıkarmış diye umutlarımızı;
Ve bizim en iyi dileklerimiz,
Ve bizim en diri düşlerimiz
Kül oldu diye hızlı bir sıra düzeninde,
Yanan yapraklar gibi güz zamanında.
Kendi karşımızda görmek dayanılmaz şey,
Yalnızca yenmiş yemeklerin uzun dizisini,
Görmek yaşamı bir tören gibi
Ve ağırbaşlı bir kalabalığın peşinden
Yürümek, paylaşmadığımız halde onunla bizim
Ne ortak düşünceleri, ne de tutkularımızı.

XII

Olarak konusu yargıların gürültülü,
Katlanılmaz şey (kabul ediniz bunu)
Arasında insanların sağduyulu
Taşımak yapmacık bir ayırık kişi ünü,
Ya da tanınmak keder verici bir kaçık olarak,
Ya da şeytansalca bütünüyle sakat,
Ya da benim iblisim olarak hatta.
Onegin (yine başlıyorum ilgilenmeye onunla),
Öldürmüş düelloda bir arkadaşını,
Yaşayagelmiş amaçsızca, emeksizce
Ömrünün yirmialtıncı yaşına dek,
Kasvetlenmiş devinimsizliğinde özgür zamanlarının,
Bir memuriyetten, bir karıdan, bir uğraştan yoksun,
Girişmeyi hiçbir şeye başaramıyordu.

XIII

Onu bir huzursuzluk ele geçirmişti,
Ve yerini değiştirmeye yönelik bir arzu
(Çok işkenceli bu bir özelliktir,
Az sayıda kimsenin bu gönüllü haçı).
Terketti o sonra kendi köyünü,
Ormanların ve ovaların yalnızlığını,
Kan içine batmış bir gölgenin
Karşısına çıkıp durduğu her gün,
Ve başladı yolculuklarına ereksizce,
Geçit veren biri olarak sadece duyuya;
Ve yolculuklar da an geldi ona,
Usanç verdi her şey gibi yeryüzünde;
Çatski gibi rastladı döner dönmez o geriye,*
Gemisinden iner inmez bir baloya.

* Çatski – Griboyedov'un "Aklın Belası" adlı yapıtının kahramanı. (ç.n.)

XIV

Ama işte kalabalık kıpırdaştı,
 Bir fısıltı salon boyunca yayıldı akarak...
 Ev sahibesine doğru bir bayan yaklaştı
 Ve ardından onun önemli general.
 Bayan ivedisiz devinimliydi,
 Soğuk değildi o ve konuşkan değildi,
 Kimseye bir küstahça bakışı yoktu,
 Bir başarıya yönelik savı yoktu,
 Şu küçük kırıtmalara bürünmüyordu,
 Yoktu üstünde öykünme hevesleri...
 İçinde onun her şey sessizdi, sadeydi,
 Sadakatli bir yansıması gibi görünüyordu
 Du come il faut...* (Şişkov'un bağışlamasını dileyerek:**
 Bilmiyorum nasıl çevirmek gerek.)

* Soyluluğun (Fransızca).

** A.S. Şişkov (1754-1841) Rus yazar; yazında eski sözcükler savunucusu. (ç.n.)

XV

Bayanlar onun ilerlediler daha yakınına;
Ona gülümsediler yaşlı kadınlar;
Erkekler selamladılar daha aşağıdan,
Bir şeyler kolladılar gözlerinin bakışlarında;
Genç kızlar geçtiler daha sessizce
Salonda önünden onun; ve herkesten yükseğe
Burnunu ve omuzlarını kaldırdı gururlanarak
Onunla girmiş olan içeriye general.
Kimse ülküsel bir güzel ona
Diyemezdi; fakat saçından tırnağına değin
Bulamazdı kimse varlığında onun
Saltıkça egemen moda tarafından
Yüksek çevrelerinde Londra'nın
Vulgar diye adlandırıldığı türden. (Çeviremiyorum...)*

* Vulgar – Bayağı (İngilizce).

XVI

Seviyorum ben pek bu sözcüğü,
Fakat bir türlü çeviremiyorum;
Bu sözcük bizde yeni henüz,
Ve bir onur taşıdığını onun sanmıyorum.
Bu sözcük bir epigramda ancak işe yarar...)
Ama şimdi dönüyorum bizim bayanımıza.
Tasasız büyüleyiciliğiyle o hoştu,
Bir masanın başında oturmuştu
Parıltılı Nina Voronskaya ile birlikte,
Hani şu Kleopatra'sıyla Neva'nın;
Ve, herhalde sizler de onaylarsınız,
Nina o mermer güzelliğiyle
Yanıbaşındakini bırakamıyordu gölgede,
Her ne kadar göz kamaştırıcı olsa bile.

XVII

“Acaba, – diye düşünüyor Yevgeni, –
Acaba o mu? Ama tıpkısı... Hayır ama...
Nasıl olabilir! bir üçrasından bozkır köylerinin...”
Ve lornetini kaldırıp yapışkanca
Doğrultuyor oraya dakikada bir,
Ona, görünüşü anımsatan belli belirsiz,
Kendisine o çizgileri, unutulmuş.
“Söyler misin bana prens, biliyor musun,
Kim şu başında kırmızı bere taşıyan,
Konuşmakta olan İspanyol büyükelçisiyle?”
Prens dönüp bakıyor Onegin’e.
“Ha! sen bulunmadın değil mi sosyetedede çoktan.
Dur, şimdi seni onunla tanıştıracayım.” –
“Peki ama kim o?” – “O benim karım.”

XVIII

“Demek sen evlisin! bilmiyordum bunu!
 Çok oldu mu?” – “İki yıl kadar.” –
 “Kimle peki?” – “Larina’yla.” – “Tatyana’yla mı!”
 “Seni tanıyor mu?” – “Komşuyum ben onlara.” –
 “Hey, gidelim öyleyse.” Prens yürüyor
 Karısına doğru ve ona götürüyor
 Akrabasını ve kişisel dostunu.
 Prenses doğal biçimde karşılıyor onu...
 Ve altüst etse de ruhunu nice,
 Ne kadar kendisi uğrasa da
 Bozguna, ne kadar şaşırırsa da,
 Bunlar yaratmadı bir değişiklik onun çehresinde:
 Görünüşünde aynı ton Tatyana’nın sürdü,
 Selam veriş de tıpkı öyle durgundu.

XIX

Tanrı hakkı için, ürpermediği bir yana
Ya da sararmadığı, kızarmadığı birdenbire...
Tek kaşı bile onun bocalayıp oynamadı;
Sıkmadı bir an dudaklarını bile.
Gerçi en gayretli ilgiyle bakıyordu,
Ancak eski Tatyana'nın izlerini olsun
Onegin çıkaramıyordu ortaya.
Onunla istiyordu bir söyleşi kurmak
Ve – başaramıyordu. Tatyana sordu,
Çoktan mı buradaydı, nereden gelmişti,
Ve yoksa onların yörelerinden mi?
Eşine doğru çevirdi sonra yorgun
Ve bezgin bakışını; ve sonra süzüldü gitti...
Ve devinimsizce kalakaldı Yevgeni.

XX

Acaba kendisine yüz yüze,
Başlarında bizim romanımızın,
İssız, uzak bir bahçede
Soylu ateşinde bir ahlak dersinin
Öğütler okuduğu bir zamanlar
O Tatyana mıydı bu acaba,
O mu, kendisinden hâlâ koruduğu,
İçinde bir yüreğin konuştuğu mektubunu,
Her şeyi dışta, her şeyi özgür biçimde
Ortada duran o küçük kız mı... yoksa bu düş mü?..
O küçük kız mı, bir zamanlar kendisini
Önemsemediği uslu yazgısı içinde,
O muydu yanındaki az önceye dek
Öyle umursamaz, öyle gözüpek?

XXI

Kalabalık rout'dan ayrılıyor Yevgeni,
Evine gidiyor düşüncelerle dolu usu;
Bir düşünlemlerle bazı kederlendirici, bazı büyüleyici
Onun bozulmuş geciken uykusu.
Uyandı ertesi gün; kendisine getiriliyor
Bir mektup: Prens N pek özelce diliyor
Gelmesini akşam davetine. "Tanrım! ona!..
Oh, gideceğim, gideceğim!" – ve hızla
Karaladığı mektupla yanıtlıyor onu.
Neyi var kendisinin? nasıl o bir tuhaf düşte!
Nedir kımıldayan derinlerinde
Onun soğuk ve avare ruhunun?
Gücenme mi? Boşluk duygusu mu? yoksa derinden,
Yine delikanlılığın gailisi – aşk mı yeniden?

XXII

Onegin yine saatleri sayıyor,
Günün getiremiyor sonunu yine.
Saat on'u alıyor; o, yola çıkıyor,
Uarak vardı, işte şimdi merdivende,
Bir titremeyle prensesin yanına giriyor;
Tatyana'yı yalnız başına buluyor,
Ve ikisi birkaç dakika birlikte
Oturuyorlar. ıkmıyor sözcükler
Dudaklarından Onegin'in. Asık yüzüyle,
Beceriksiz, ucu ucuna olası
Yanıtlar veriyor ona. Kafası
Dopdolu direngen bir düşünceyle.
Direngence bakıyor Tatyana'ya: öbürü
Oturuyor ama rahat ve özgür.

XXIII

Geliyor sonra kocası. Kesiliyor
 O sevimsiz tête-à-tête;*
 Onegin'le birlikte ev sahibi uzanıyor
 Er yaşların yaramazlıklarına, şakalarına dek.
 Gülüşüyorlar. Konuklar giriyorlar içeri.
 İri temsilcileri tarafından sosyete öfkesinin
 Başlayıverdi canlandırılmaya bir konuşma;
 Ev sahibesinin önünde saçma bir atışma
 Şimşeklendi budalaca bir karmaşaya varmadan,
 Ve durdurdu bu konuşmayı o arada
 Sağduyulu bir yorum, olmadan kaba konular,
 Önsüz-sonsuz gerçeklikler, bilgiçlikler olmadan,
 Ve ürkütmedi kimselerin işitimlerini
 Bu yorum erkin bir betimsellikle kendisindeki.

* Baş başa konuşma (Fransızca).

XXIV

Buradaydı, gene de, kaymağı başkentin,
Hem ilk örnekleri modanın, hem soylular,
Her yerde karşılaşılan yüksek toplum çehreleri,
Varlıkları zorunlu budalalar;
Buradaydı bayanlar ilerlemiş vakti,
Başlıklı ve güllü, görünüşe baka kötü;
Buradaydı yine birkaç kız çevreden,
Birkaç kız yüzleri gülümsemeyen;
Buradaydı bir ortaelçi, konuşan
Duran hep devlet işlerine dair;
Buradaydı ak saçlarına sürünmüş ıtır
Yaşlı bir adam, eski usul şakalar yapan:
Yetkin biçimde ustaca ve akıllıca,
Bugün artık gülünç kaçan biraz.

XV

Buradaydı düşkün olan epigramlara,
Her eye kızıg n olan bir beyefendi:
Ev sahibinin fazla  ekerli  ayına,
Han mların sıg lıg na, tutumuna erkeklerin,
Dumanlı bir romana dair yorumlamalara,
 ki k zkarde e yak şt rılan rumuza,
Dergilerin yalanlarına, savaşa,
Yağ n kara ve kendi karısına.

XXVI

Buradaydı Prolasov, haketmiş olan
 Tininin alçaklığıyla bir ünü,
 Bütün anı albümlerinde körletmiş olan,
 St.-Priest, senin kurşunkalemlerini;*
 Kapılarda bir başka balo diktatörü
 Bir dergi tablosu gibi dikiliyordu,
 Al çehrelî, bir yüksek melek gibi,
 Gerilmiş, dilsiz ve devinimsizdi.
 Ve bir gezmen, düşmüş rastlantıyla,
 Kolalanmışçasına küstah duruyordu,
 Konuklukta gülümseme uyandırıyor
 Görünüşüne pek özenli duruşuyla,
 Ve suskunca bir bakışma karşılıklı
 Kendisi için ortak bir yargıydı.

* St.-Priest (1789-1881) Rusya'ya göç eden ve çar ordusunda görev alan Fransız diplomat. (ç.n.)

XXVII

Ama benim Yevgeni'm tüm akşam boyu,
Tatyana'yla ilgiliydi yalnızca,
Ancak ürkek küçük kızla değil hani şu,
Âşık, umarsız ve sıradan.
Fakat bir prensesle çevresini umursamaz,
Fakat bir tanrıçasıyla yanına yaklaşılmaz,
Görkemli, egemenlik süren Neva'nın.
Ah, insanlar! sizler benziyorsunuz hepiniz
Sizler kök anneniz olan Havva'ya:
Size verilmiş olan, sizi çekmiyor,
Sizi durup dinlenmeden bir yılan çağırıyor
Kendisine doğru, bir gizemli ağaca;
Ki yasaklanmış meyveyi size versin:
Onsuz sizin için cennet cennet değil.

XXVIII

Nasıl da başkalaşmış kişiliği Tatyana'nın!
Nasıl da kararlıca kendi rolüne girmiş!
Nasıl da bunaltıcı bir sanın
Gereklerini az zamanda benimsemiş!
Kim edebilirdi cesaret aramaya o sevimli kızıdan
Bir parçayı bu görkemli, yukardan bakan
Yasa koyucusunda bu salonların?
Ve Yevgeni yüreğini dalgalandırıyordu onun!
Yevgeni'ye dair karanlığında gecenin,
Morpheios uçarak gelinceye dek,*
Kederleniyordu, bazı, bir gençkız olarak,
Aya doğru kaldırıyordu süzgün gözlerini,
Düşleyerek Yevgeni'yle ileride bir tansık günü
Yaşamın yürümeyi uysal yolunu!

* Morpheios – Yunan mitolojisinde düş tanrısı; uyku tanrısı Hipnos'un oğludur. (ç.n.)

XXIX

Aşkın tüm yaşları boyun eğdiricidir;
Ama körpe genç kız yüreklerine
Gür atılışları aşkın esenlik vericidir,
İlkyaz fırtınaları gibi kırlar üzerinde:
Tutkuların yağmurunda onlar tazelik bulurlar,
Ve yenileşirler ve olgunlaşırlar –
Ve kudretli yaşam devinir
Ve gür çiçekler açar, tatlı meyveler verir.
Ancak geçkin ve verimsiz çağda,
Dönemecinde bizim yıllarımızın,
Ölü bir tutkunun keder vericidir izi:
Tıpkı öyle soğuk güz fırtınaları da
Bataklıklara dönüştürürler çayırları
Ve tüm çırılçıplak koyarlar ormanları.

XXX

Hiç kuşku yok: ne çare! Yevgeni
Tatyana'ya bir çocuk gibi âşık olmuştu;
Üzüncü içinde aşk dertlerinin
Gecesini ve gündüzünü geçiriyordu o.
Usun kulak asmadan ciddi uyarılarına,
Tatyana'nın merdivenine, camlı sofalarına
Israrla sokuluyor her gün;
Bir gölge gibi düşüyor peşine onun;
Kutlu, Tatyana'nın atarsa o gün
Eğer kürk atkısını omuzlarına,
Ya da ateşli biçimde dokunursa
Ellerine onun, ya da yararsa önü
Sıra sürüsünü uşak üniformalarının
Ya da şalını kaldırırsa onun.

XXXI

Tatyana kendisini farketmiyor,
Ne kadar dövünse, isterse ölsün.
Özgürce evinde kabul ediyor,
Konuklukta onunla konuşuyor üç sözcük,
Bazı bir selam vermeyle yetiniyor,
Bazı ise onu hiç görmüyor;
Koketçe çabası yok bir damla olsun –
Sabır göstermez buna yüksek toplum.
Onegin'in başlıyor benzi solmaya:
Tatyana ya görmüyor, ya da yok acıması;
Onegin kurumakta – ve neredeyse
Tutuldu tutulacak o ince hastalığa.
Herkes Onegin'i yolluyor hekimlere,
Onlar koroca yolluyor *termal sulara*.

XXXII

Fakat o gitmiyor; zamanından önce
Bildirmeye atalarına hazır
Yakın bir buluşmayı; Tatyana içinse
Dert bile değil (cinsi onların böyledir);
Onegin ise inatçı, geri çekilmek istemiyor,
Hâlâ umut besliyor, hâlâ çabalıyor;
Sağlıklı birinden yürekli, hasta haliyle
Oturup prensese takatsiz eliyle
Yazıyor tutku dolu bir mektup.
Mektuplar yazmada azıcık bir yararı olsun
Gerçi oldum olası boşuna saymıyordu,
Ama demek ki yürek ıstırabı artık
Onun için dayanılmaz hale gelmişti.
İşte size onun mektubu olduğu gibi.

ONEGİN'İN TATYANA'YA MEKTUBU

Ergörüyorum her şeyi: sizi incitecektir
Hüzün verici bir gizin açıklanması.
Nasıl acı doğurucu bir umursamazlığı
Gururlu bakışınız sizin betimleyecektir!
Ne istiyorum? nasıl bir erikle
Ben açıyorum size ruhumu?
Nasıl kin dolu bir neşelenmeye
Olabilir ki, bahane yaratıyorum!

Rastlantıyla vaktiyle sizle karşılaştığım zaman,
Sizdeki incelik ışıltısının ayrımına vardığım zaman,
Buna ben inanmaya cesaret edememiştim:
Tatlı alışkanlığıma yol vermemiştim gitsin;
Tiksinti verici özgürlüğümden benim
Yoksun kalmak istememiştim.
Bir şey daha bizi ayrı düşürmüştü...
Talihsiz bir kurban olarak Lenski can verdi...
Her şeyden, tüm saran benim gönlümü,
Ben o zaman kopardım yüreğimi;
Herkes için bir yabancı, hiçbir şeye bağlanmadım,
Düşünüyordum ben: özgürlüğüm ve huzurum
Yerini tutar mutluluğun. Tanrım!
Nasıl da aldandım, nasıl cezamı buldum...

Hayır, her dakika görmek sizi,
 Her yerde izlemek sizi ardınız sıra,
 Gülümsemesini dudaklarınızın, devinimini gözlerinizin
 Yakalamak aşk dolu bakışlarla,
 Dikkat kesilmek size uzun uzun, kavramak
 Tinimle tüm sizdeki kusursuzluğu,
 Karşınızda ıstıraplar içinde donakalmak,
 Solmak ve sönmek... işte kutluluk!

Ve ben yoksun kaldım bundan: sizin uğrunuzda
 Sürükleniyorum her yerde nere olursa içimde umut;
 Benim için tek gün değerli, değerli tek bir saat:
 Oysa beyhude bir kasvet içre yitiriyorum
 Yazgı tarafından hesaplanmış günlerimi.
 Ve artık öyle çetin geçiyorlar ki şimdi.
 Biliyorum: benim ölçülmüştür ömür çağım;
 Ama yaşamımın devam etmesi için kendi süresinde,
 Sabahleyin kalktığım zaman emin olmalıyım,
 Ben o gün sizle görüşeceğimden...

Korkuyorum: boynu bükük yalvarışında benim
 Sizin görecektir aman tanımaz bakışınız
 İğrenilesi bir kurnazlığın heveslerini –
 Ve işitiyorum sizin öfke dolu paylamanızı.

Bir bilseniz, korkunç ne kadar
Eziyet çekmek susuzluğuyla aşkın,
Yalınlanmak – ve sağduyuyla her an
Boyun eğdirmek dalgalanmalarına kanın;
Kucaklamayı dilemek sizin dizlerinizi
Ve hüngür hüngür ağlayarak ayaklarınıza kapanmak
Ve dökmeyi dilemek yalvarılarımı, itiraflarımı, kabahatlerimi,
Her şeyi, her şeyi anlatabileceğim anlatmak,
O arada yapmacık bir soğuklukla
Donatmak hem sözümü hem gözlerimi,
Tutturmak dingin bir söyleşiyi,
Bakmak size sevinç dolu bir bakışla!..

Ama her ne olursa: kendi kendime
Karşı daha fazla direnecek güçte değilim;
Her şey kesin: ben sizin istencinizdeyim.
Ve teslim oluyorum benim yazgıma.

XXXIII

Yok bir yanıt. Yeniden bir gönderi:
İkinci, üçüncü mektuba
Yok bir yanıt. Bir gün Yevgeni
Gidiyor bir toplantıya; girer girmez daha
O tam karşısında. Ne şiddet bu!
Yevgeni'yi görmüyorlar, konuşmuyorlar tek sözcük;
Aman! dalmış şimdi nasıl da
Vaftiz yortusu günlerinin soğuklarına!
Nasıl da gem vurmak kızgınlığına
İnatçı dudakları istiyor?
En keskin bakışını Onegin diyor:
Nerede bir heyecan, nerede bir acıma?
Nerede gözyaşı beneği?.. Yok, yok bunların hiçbiri!
O çehredeki sadece bir öfkenin izi...

XXXIV

Ve izi gizli bir korkunun, belki de,
Kocas  ya da yüksek toplum sezmesin
Bir  apkınlığı, rastlansal bir zayıflığı diye...
İzi Onegin'in benim bildiği her Şeyin...
Yok bir umut! Ayrılıyor o,
Kendi çılgınlığına lanet okuyor –
Ve, çılgınlığına dalmış olarak derinden derine,
Yüksek toplumdan uzaklaştı yeniden.
Ve suskunluğa bürülü odasında
Anımsadı eski bir zamanı,
Nasıl acımasız bir karasevdanın
Kendisini kovaladığını gürültülü yüksek toplumda,
Yakaladığını onu, yakasından tuttuğunu
Ve karanlık bir köşeye hapsettiğini.

XXXV

Başladı gene okumaya önüne geleni.
Okudu Gibbon'u, Rousseau'yu,
Herder'i, Chamfort'u, Manzoni'yi,
Madame de Staël'i, Bich'i, Tissot'yu
Okudu kuşkucu Bayle'i,
Okudu yaratılarını Fontenelle'in,
Okudu bizimkilerden kimilerini,
Okudu reddetmeksizin hiçbir şeyi:
Ve daldı almanaklara ve dergilere,
Bize öğütler yineleyip duran,
Şimdilerde bana sövgüler savuran,
Bir de benim öyle aşk şiirlerine
Rastladığım kendimce bazı zamanlar:
E semble bene, baylar.*

* Ve harikulade (İtalyanca).

XXXVI

Ne olacak? Onun okumaktaydı gözleri,
Ama düşünceleri bir yerlerdeydi uzak;
Düşlemleri, dilekleri, üzüntüleri
Dolup taşmaktaydı ruhunun derinlerine dek.
Basılı satırların arasında bir yerlerde
Okuyordu o, tinsel gözleriyle
Başka satırları. Asıl bunlara
Dalarak derinleşmişti bütün anlamıyla.
Bunlar gizli söylenceleriydi
Yürekten, içrek eski zamanların,
Bunlar düşler hiçbir şeyle bağı bulunmayan,
Tehditler, şayialar, kehanetlerdi,
Ya da uzun bir masalın diri saçmalıkları,
Ya da bir gençkızın mektupları.

XXXVII

Ve giderek duyguları ve düşünceleri
Bir körelmeye doğru batıyor onun,
Ama karşısında onun düşgücü
Savuruyor kendi alaca firavununu.*
Bazı görüyor: erimiş karın üzerinde,
Sanki uyumakta bir konaklama yerinde,
Yatıyor devinimsiz bir delikanlı,
Ve bir ses duyuyor: neylersin? vuruldu.
Bazı görüyor unutulmuş düşmanlarını,
Kara çalıcıları ve ödleklere kötü,
Ve bir hain genç kadınlar sürüsünü,
Ve aşağılık arkadaşların ortamını,
Bazı bir köy evini – ve cam kenarında
Oturmakta *o kız*... ve o kız daima!..

* Firavun – Kağıtlarla oynanan bir kumar türü. (ç.n.)

XXXVIII

Ve öyle alıştı ki yitip gitmeye bunda,
 Her an usunu oynattı oynatacaktı,
 Az kalsın şair olacaktı ya da.
 Kabul etmeli, bizi nice minnettar kılacaktı!
 Fakat doğrusu: bu manyetizma gücü,
 Rusya şiirlerinin mekanizma gücü
 Belki de o zamanlar erişmemiştir
 Benim kalın kafalı öğrencime değin.
 Benziyordu bir şaire ne kadar da,
 Bir başına yerleşiyordu kendi köşesine,
 Ve karşısında alazlanıyordu şömine,
 Ve o mırıldanıyordu: *Benedetta**
 Ya da *Idol mio* ve düşürüyordu arada bir**
 Ateşe bazı bir terliği, bazı bir dergiyi.

* Kutlu (İtalyanca).

** Putum benim (İtalyanca).

XXXIX

Günler savruldu: ısınan hava içre
Kış artık bir karara bağlanıyordu;
Ve o dönüşmedi bir şaire,
Ölmedi, yaşadı oynatmadan usunu.
İlkyaz diriltiyor onu: ilk kez,
Bir köstebek gibi kışı geçirirken
Kendisini kilitlediği özel yerleri,
Çift camlı pencereleri, küçük şömineyi
Aydınlık bir sabah vakti terk ediyor,
Koşuyor Neva boyunca kızaklar üzerinde.
Mavi, doğranmış buzlar üzerinde
Oynuyor güneş; çamur içinde eriyor
Caddeler üstünde kar altüst olmuş.
Nereye kar yüzeyinde hızlı koşusunu

XL

Tutturmuş Yevgeni? Söylemeden daha
Bildiniz siz; tam da sezdiğiniz gibi:
Dörtnala koştu ona, koştu Tatyana'sına,
Hiçbir zaman onmaz ayrıksınım benim.
Gidiyor tıpkı bir ceset benzeri.
Kimseler yok girişinde evin.
Giriyor salona; daha ilerliyor: yok kimse.
Açtı sonra kapıyı. Peki şimdi ne
Böyle bir güçle onu hayrete düşürüyor?
Prenses yalnız başına karşısında onun,
Oturuyor, henüz giyinmemiş, solgun,
Bir elinde mektuba benzer bir şey okuyor
Ve sessizce gözyaşları döküyor sel gibi,
Yanağına yaslamış diğer elini.

XLI

Ah, kim olsa onun dilsiz ıstıraplarını
Bu hızlı zaman aralığında okurdu!
Kim olsa eski Tanya'yı, umarsız Tanya'yı
Prensesin varlığında şimdi tanırdı!
Çılgınca pişmanlıklarının acısında
Yevgeni kapandı onun ayaklarına;
Tatyana irkiliverdi birden ve susuyor
Ve yere kapanan Onegin'e bakıyor
Çehresi zerrece hayretsiz, kızgınlıksız...
Yevgeni'nin hasta, sönmüş bakışı,
Yalvaran görünüşü, dilsiz serzenişi,
O anlıyor her şeyi. Sade bir gençkız
Düşleriyle, yüreğiyle eski günlerin,
Şimdi yine dirildi içinde onun.

XLII

Tatyana onu yerden kaldırmıyor
Ve, üzerinden ayırmadan gözlerini,
Tutkulu dudaklarından çekmiyor
Duyuşunu yitirmiş olan elini...
Ne üzre bu anda düşlemleri deviniyor?
Uzun bir suskunluk araya giriyor,
Ve usulca ensonu başlıyor Tatyana:
“Tamam; kalkın. Ben konuşmaya
Mecburum artık sizle açıkça.
Onegin, anımsıyor musunuz o saati,
Hani şu, bahçede, ağaçlı yol üzerinde bizi
Yazgı karşılaştırmıştı, ve usul başlıca
Dersinizi sizin ben dinlemiştim öyle?
Bugün ders vermek sırası bende.

XLIII

Onegin, ben o zaman henüz gençtim,
Herhalde, daha iyiydim ben
Ve sizi seviyordum; ne oldu peki?
Ne buldum sizin ben yüreğinizde?
Hangi karşılığı? Sadece bir duyguyu katı.
Değil mi öyle? Yeni bir şey değil miydi aşkı
Sizin için boynu bükük bir kızcağızın?
Bugün bile – Tanrım! – donuyor kanım,
Ne zaman anımsasam o bakışı soğuk
Ve o vaazı... size fakat ben bunda
Bulmuyorum bir kabahat: o korkunç anda
Siz hareket ettiniz pek soylu,
Haklıydınız siz benim karşımda:
Şükran duyuyorum bütün ruhumla...

XLIV

O zaman – doğru değil mi – o çölde,
Değersiz söylentilerin uzağında,
Siz beni beğenmemiştiniz... Neden
Şimdi koşuyorsunuz peki ardımda?
Neden ben sizin gözünüzün erimindeyim?
Yüksek toplumun seçkin yerindeyim,
Orada görünmek zorundayım diye mi,
Şimdi zenginim ve soyluyum diye mi,
Kocam savaşta malul düştüğünden mi,
Bu yüzden bizi sevmekte olduğundan mı saray?
Şimdi benim herhangi bir yüz karam
Hemen herkesçe farkedilecek olduğundan mı
Ve getirebilecek olduğundan mı size
Gönül çekici bir onursal düzey?

XLV

Ağlıyorum ben... eğer Tanya'nızı sizin
Bu zamana dek unutmadıysanız,
Bilin: ağulu iğnesini sizin paylamalarınızın,
Sizin soğuk, pek ciddi konuşmalarınızı,
Sadece benim eğer yetkimde olsa,
Yeğerdim aşağılayıcı bir aşk tutkusuna
Ve bu mektuplara ve gözyaşlarına akan.
Benim toyluk dőřlemlerime o zaman
Siz duymaktaydınız bari bir acıma olsun,
Duymaktaydınız o zaman bir saygı her yaşa...
Peki şimdi! – nedir benim ayaklarıma
Savuran sizi? Nasıl bir hiçlik bu!
Nasıl, bir yürekle ve usla sizdeki gibi
Küçük bir duygunun kölesi olunabilir?

XLVI

Benim içinse, Onegin, bu görkem,
Tiksindirici bir yaşamdaki boş yaldızlar,
Burgacında yüksek toplumun bana bu rağbet,
Son moda evim benim ve törensel akşamlar,
Ne var bunlarda? Şu anda versem olurdum memnun
Tüm bu paçavrasını bu maskeli balonun,
Tüm bu parıltıyı, ve gürültüyü, ve sersemlemeyi
Bir raf dolusu kitaba, yaban bir bahçeye karşılık,
Karşılık bizim beldemizdeki yoksul konuta,
O yerlere karşılık, ilk defa hani,
Onegin, sizi gördüğüm benim,
Bir de karşılık o alçakgönüllü gömüte,
Şimdi bir haçla ve dalların gölgesiyle
Benim zavallı dadımın üzerinde...

XLVII

Oysa mutluluk ne kadar olası,
Ne kadar yakındaydı! Fakat yazgım benim
Artık olmuştur belli. Sakınmasız,
Belki de, ben hareket ettim:
Benim için büyülü sözlerle dökerek gözyaşlarını
Yakarıyordu annem; umarsız Tanya'nın
Oysa tüm kismetleri arasında fark yoktu...
İşte evlendim ben. Şimdi işte diliyorum,
Siz beni bırakmak zorundasınız;
Biliyorum: yüreğinizde sizin vardır
Hem gurur, hem katıksız bir onur.
Ben sizi seviyorum (niye olayım içtenliksiz?)
Fakat ben teslim oldum başkasına;
Ömrüm boyunca bağlı kalacağım ona.”

XLVIII

Ve uzaklaştı o. Yevgeni duruyordu ayakta,
Bir yıldırımla vurulmuşça bozguna uğramıştı.
Hangi duyguların yeğîn fırtınasına
Şimdi yüreğinin derinlerinden batıp gitmişti!
Ama ansızın bir mahmuz sesi duyuldu,
Ve kocası Tatyana'nın göründü,
Ve burada kahramanımı benim,
Bu kara dakikada kendisi için,
Okuyucum, biz böylece şimdi bırakalım,
Uzun bir süreliğine... sonsuzca... Ardından onun
Yeter artık güzergahında tek bir yolun
Dolaştığımız bizim dünya yüzünde. Kutlayalım
Birbirimizi erdiğimiz kıyıda. Yaşasın kıyı!
Çoktan (değil mi?) buraya ermek zamanıydı!

XLIX

Kim olursan ol sen, ey okuyucum benim,
Dostum ol, düşmanım ol, istiyorum senden
Burada bir dost olarak ayrılmak şimdi.
Elveda. Ne ummuş olursan ol benden
Burada bu özensiz kıtalarımda,
Anılar mı başkaldıran coşkularla,
Yoğun çalışmalarımдан bir dinlenme mi,
Canlı görünümlemler mi, keskin sözler mi,
Gramer yanlışları mı olur yoksa,
Bu küçük kitapçıkta sen, Tanrı göstereceğin,
Gönül eğlencen için, düşlerin için,
Kızgınlığın için, dergi tartışmaları için olsa,
Bir zerrecik bari yanlış bul da
Ondan sonra ayrılalım, elveda!

L

Elveda sana da, yol arkadaşım tuhaf,
 Ve sana, benim sadakatli ülküm,
 Ve sana, yetersiz bile olsa,
 Diri ve sönmez emek. Ben sizlerle bildim
 Her şeyi bir şair için imrenilesi olan:
 Yaşamı unutmayı yeryüzünün fırtınalarında,
 Dostlarla yapılan lezzetli söyleşileri.
 Nice, nice günler rüzgar gibi geçti,
 Erken genç yaşında Tatyana'nın
 Ve onunla birlikte Onegin'in bulanık bir düşte
 Bana görüldüğü zamandan beri ilk kez –
 Ve enginliklerini özgür bir romanın
 Ben ortasından büyülü bir kristalin
 Henüz belli belirsiz ayırdettiğimden beri.

LI

Ama onlar, dostça buluşmalarda
 Kendilerine ilk kıtaları okuduğum benim...
 Onların kimileri artık yok, öbürleri daha uzaklara...*
 Bir zamanlar Sadi'nin söylediği gibi.
 Onlar olmadan Onegin erdi sona.
 Ama o, kendisiyle kurulmuş olan
 Romanımdaki sevgili Tatyana ülküsü...
 Ah, yazgı çok, pek çok uzak düşürdü!
 Kutludur, yaşamın bayramını erkenden
 Terkeden, içmeden dibine erinceye değin
 Ağzına dek şarapla dolu olan kadehi,
 Okumayan romanını onun en sonuna dek
 Ve ayrılabilen ondan birdenbire,
 Ben nasıl ayrıldıysam Onegin'imden.

SON

* Puşkin, Sadi'nin bu dizelerini "Bahçesaray Çeşmesi" şiir-öyküsünün girişine almıştır: "Bu çeşmeye benim gibi nicesinin yolu düştü; ama onların kimileri artık yok, öbürleriye daha uzak erimlere seyahat ediyor." (ç.n.)

YEVGENİ ONEĞİN İÇİN AÇIKLAMALAR

- 1 Besarabya'da yazılmıştır.
- 2 Dandy, şıklık düşkünü.
- 3 A la Bolivar: şapka.
- 4 Ünlü bir restoran.
- 5 Child Harold'a layık bir soğumuş duygu belirtisi. Bay Didelot'nun baleleri düşgücünün canlılığıyla ve olağan ötesi zarafetle doludur. Bizim romantik yazarlarımızdan biri bunlarda tüm Fransız yazınında olduğundan çok daha fazla şiir bulmuştu.
- 6 'Tout le monde sut qu'il mettait du blanc; et moi, qui n'en croyais rien, je commençai de le croire, non seulement par l'embellissement de son teint et pour avoir trouvé des tasses de blanc sur sa toilette, mais sur ce qu'entrant un matin dans sa chambre, je le trouvai brossant ses ongles avec une petite vergette faite exprés, ouvrage qu'il continua fiérement devant moi. Je jugeai qu'un homme qui passe deux heures tous les matins à brosser ses ongles, peut bien passer quelques instans à remplir de blanc les creux de sa peau.

(Confessions de J.J. Rousseau)*

* Herkes onun aklık kullandığını biliyordu; buna hiç inanmayan ben de, sadece yüzünün renginin iyileşmesinden ya da tuvalet masasında bir aklık şişesi bulduğumdan değil, ama ayrıca, bir defasında, sabahleyin odasına girdiğim ve özel olarak yapılmış bir fırçayla tırnaklarını temizlediği sırada kendisine rastladığım zaman, onunsa bu uğraşını benim varlığında gururla sürdürmesinden bunu sezmeye başlamıştım. Her sabah iki saatini tırnaklarını temizlemekle geçiren bir insanın derisinin pürüzlerine aklık sürmek için birkaç dakika harcayabileceğine karar vermiştim (J.J. Rousseau, "İtirafar") (Fransızca).

Grimm kendi çağının önüne geçmiş: bugün bütün eğitilmiş Avrupa'da tırnaklar özel bir fırçayla temizleniyor.

- 7 Bütün bu ironik kıta, bizim güzeller güzeli bayan yurttaşlarımıza ince bir övgüden başka bir şey değil. Boileau böyle, XIV. Ludovik'e sitem etme görünümünü altında, onu övmektedir. Bizim hanımlarımız eğitimi nezaketle ve özenli bir ahlak temizliğini Bayan Staël'i o denli tutsak etmiş olan doğu büyüyle birleştirmektedirler. (Bkz. Dix années d'exil.)*
- 8 Okuyucular, Gnediç'in** idilindeki büyüleyici bir Petersburg gecesini anımsamaktadırlar:

İşte gece; ama sönmüyor altın yaldızlı şeritleri bulutların.
Yıldızsız ve aysız bütün aydınlanıyor ufuklar.
Uzak deniz kıyısında gümüşü görünüyor yelkenleri
Hayal meyal gemilerin, sanki mavi gökte yüzen.
Karartısız ışıltısıyla gece göğü parıldıyor,
Ve günbatımının erguvanı kaynaşüyor altınıyla doğunun:
Sanılır tan akşamın ardından bir iz olarak çıkarıyor
Al ışıklı sabahı. – Ayrıca altın bir çağdı,
Yaz günlerinin gecenin saltanatını alıp kaçırdığı gibi,
Bir yaban ülkelinin bakışının kuzey göğünde tutsak aldığı gibi
Büyülü kaynaşmasını gölgenin ve tatlı ışığın,
Öyle hiçbir zaman bezenmemiştir göğü bir öğlen vaktinin;
O aydınlık, benzeyen güzelliğine bir kuzey kızının,
Mavi gözleri ve al yanakları belli belirsiz
Gölgelenmekte olan dalgalarıyla kumral saçlarındaki kıvrımların.
O zaman Neva üzerinde ve görklü Petropolis üzerinde görürler
Akşamı karanlıksız ve çabuk geceleri gölgesiz;
O zaman Filomela geceyarısı şarkılarını tam henüz bitirir
Ve yeni şarkılara başlar, selamlayarak doğan günü.
Ama vakit geçtir; esmiştir bir tazelik Neva tundralarına;
Çiy düşmüştür:
İşte geceyarısı: gürültü eden akşamleyin bin eğlenceyle
Neva kımıldamıyor; dağılmışlar kentin konukları,
Ne bir ses kıyıda, ne çırpıntı suda, her şey sessiz;
Yalnızca ara sıra bir uğultu köprülerden koşuyor suyun üzerinde;
Yalnızca bir çığlık uzun yayılıyor uzak bir köyden,
Gecenin içinde asker nöbetçilerin sesleştigi öbür nöbetçilerle.
Her şey uyuyor

* "Sürgünde On Yıl" (Fransızca).

** N.I. Gnediç (1784-1817) Rus şair. Dönemindeki birçok Avrupalı şairin ve Home-ros'un çevirmeni.

- 9 Belgince tanrıçayı güleriyüz gösteren
Görüyor hayranlık içinde şair,
Tüm bir geceyi uykusuz geçiren.
Yaslanmış bir granite.

(Muravyev. *Neva Tanrıçasına.*)

- 10 Odessa'da yazılmıştır.
11 Bkz. Yevgeni Onegin'in ilk baskısı.
12 Dneprovskaya Rusalka'nın (Dneprli Denizkızı) birinci bölümünden.
13 Tatlı tınlı Yunan adları, örneğin: Agafon, Filat, Fedora, Fekla vb bizde yalnızca basit halk arasında kullanılıyor.
14 Grandison ve Lovlas iki ünlü romanın kahramanlarıdır.
15 Si j'avais la folie de croire encore au bonheur, je la chercherais dans l'habitude* (Châteaubriand)
16 "Zavallı Yorick!" – Hamlet'in, soytarının kafatası üzerinde ünleyişi (bkz. Shakespeare ve Sterne).
17 Önceki basımda *evlerine doğru uçuyorlar* yerine, yanlışlıkla *kışın uçuyorlar* biçiminde basılmıştı (ve kuşkusuz hiçbir anlam taşımamıştı). Eleştirmenler bunu kavramaksızın, sonraki kitalarda anakronizm bulmuşlardı. Şuna ikna etmeye hakkımız var ki, romanımızda zaman takvime göre düzenlenmiştir.
18 Juliya Volmar, Yeni Elioza'dır. Malek Adel, m-me Cottin'in sıradan romanının kahramanıdır. Gustav de Linar, Barones Krudner'in çok güzel uzun öyküsünün kahramanıdır.
19 Vampir – yanlış olarak Lord Byron'a atfedilen uzun öykü. Melmot – Maturin'in dâhice yapıtı. Jean Sbogar – Karl Nodye'nin ünlü romanı.
20 Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.** Alçakgönüllü yaratıcımız bu güzel şiirin sadece birinci yarısını çevirmiştir.
21 Bir zamanlar rahmetli A. İzmaylov tarafından yayımlanan bu dergi oldukça onarılmazdır. Yayıncı, bir defasında, tatil günlerinde *gezdiği* için basın yoluyla halk önünde özür dilemişti.***
22 Y.A. Baratinski.
23 Dergilerde hayrete düştüler, basit bir köylü kadına nasıl *gençkız* denebilir de, buna karşılık soylu hanımefendiler daha aşağı, *küçük kızlar* diye adlandırılabilir miş!
24 "Bu demektir ki –diyerek işaret ediyor eleştirmenlerimizden biri– küçük çocuklar paten kaymaktadırlar". Haklı.

Eğer, hâlâ mutluluğu inanma düşüncesizliğinde olsaydım, bunu alışkanlıkta arardım (Fransızca).

** Bırakın her türlü umudu siz, buraya dahil olan (İtalyanca).

*** Rusçada *gezme* fiili, yakın aşk ilişkisinde bulunmak anlamına da gelmektedir. (ç.n.)

- 25 Görklü yaşlanımda benim
 Şiirsel Ai şampanyasını
 Severdim fışırdayan köpüğüyle,
 Tam bir benzeri aşkın
 Ya da benzeri çılgın gençliğin, vb.
 (L.P. İçin Mektup)

- 26 August La Fontaine, birçok aile romanının yazarı.
 27 Bkz. "İlk Kar", Prens Vyazemski'nin şiiri.
 28 Bkz. Baratinski'nin "Eda" poemasında Finlandiya kışının betimi.
 29 Çağırıyor erkek kedi dişi kediyi
 Fırının üzerinde uyumaya.

Bu bir düğün alametidir; birinci şarkı ölümü haber veriyor.

- 30 Gelecekteki güveyin adını bu yoldan öğreneceklerdir.
 31 Dergilerde, *hlop* (el çırpış), *mole* (konuşma) ve *top* (yürüyüş sesi) sözcüklerini başarısız yenilikler olarak yargılamışlardı. Bunlar köklü Rusça sözcüklerdir. "Çıktı dışarıya Bova çadırından serinlemek için ve işitti berrak kırdada insan konuşması ve at yürüyüşü sesi" (*Skazka o Bove Koroleviçe – Kral Oğlu Bova Masalı*). *Hlop* (çırpış, şaplatma), halk ağzında *şip* (tıs) sözcüğünün *şipeniye* (tıslama) yerine kullanılması gibi, *hlopaniye* (çırpma, şaplak vurma) yerine kullanılmaktadır.

O bir tıs çıkardı yılan gibi.

(Eski Rus şiirleri)

Zengin ve harikulade dilimizin özgürlüğüne engel olunmamalıdır.

- 32 Eleştirmenlerimizden biri, öyle görünüyor ki, bu dizelerde bizim için anlaşılmasa bir yakışıklılık bulmaktadır.
 33 B.M. Fyodorov'un belirttiğine göre, bizde fal kitapları, saygıdeğer bir insan olan ve kendisi hiçbir zaman fal kitapları yazmamış olan Martin Zadeka'nın firmasının adı altında yayımlanmaktadır.
 34 Lomonosov'un ünlü dizelerinin başarısız bir öykünüşi:
 Şafak erguvani eliyle
 Yatışkın sabah sularından
 Çıkartıyor güneşle ardından vb.
 35 Buyanov, komşum benim,

Geldi dün bana uzamış bıyıklarıyla,
 Saçları dağınık, tüyler içinde, siperlikli şapkasıyla başında.

(Tehlikeli Komşu)

- 36 Eleştirmenlerimiz, güzel cinsin sadakatli tapınıcıları, bu dizenin uygun-suzluğunu güçlü biçimde mahkum ettiler.
 37 Parisli restoran sahibi.

38 Griboyedov'un dizesi.

39 Ünlü bir silah ustası.

40 İlk basımda altıncı bölüm aşağıdaki biçimde sona eriyordu:

Sen ise, gençlik esinim,
Dalgalandır düşgücümü benim,
Uyuklayan yüreğime yaşam ver,
Bulduğum köşeye daha sık uç gel,
İzin verme soğumasına şairin ruhunun,
Zalimleşmesine, nasır bağlamasına
Ve en sonunda taşılmasına
Ölgünleştiren hayranlığında yüksek toplumun,
O acımasız kibirlerin ortasında,
O parlıtlı ahmakların ortasında,

XLVII

Ortasında sinsi, yüreksiz,
Zirzop, şımartılmış çocukların,
Kıyacılarn hem gülünç hem neşesiz,
Küt uslu, yapışkan yargıçların,
Ortasında yosmaların dua düşkünü,
Ortasında dalkavukların gönüllü,
Ortasında her günkü moda sahnelerin,
Nazikçe, güleryüzlüce ihanetlerin,
Ortasında soğuk kararlarının
Katı yürekli bir koşturuşun,
Ortasında bezdirici boşluğunun
Hesaplaşmaların, düşüncelerin ve konuşmaların,
O burğaçta, ki sizlerle ben durmaksızın
Sevgili dostlarım benim, yıkanmaktayız.

41 Levşin, ekonomi dalında birçok yapıtın yazarıdır.

42 K...'dan alıntılanmış, neşceliliğiyle o denli ünlü düşgücüne bir benzeti. K...'nın anlattığına göre, bir defasında Prens Potemkin tarafından görevli olarak imparatoriçeye gönderildiği zaman, kendisi öyle hızlı gidiyormuş ki, kılıcının ucu arabadan dışarıya sarkarak, çit kızaklarına çarpar gibi, verst işaretlerine vurarak takırdıyormuş.

43 Rout, danssız akşam toplantısı, esasında kalabalık demektir.

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin (1799-1837) kısa yaşamına sığdırdığı çok sayıda şiir, roman, öykü ve tiyatro yapıtlarıyla Rus yazın dilinin yaratıcısı, sadece çağdaşlarını değil sonraki kuşakları da etkilemiş, Rusluğunu aşan evrensel bir şairdir. Şiirleri 15 yaşından başlayarak yayın organlarında yer aldı. Çar rejimine muhalif Dekabristler'e yakınlığı nedeniyle, 20 yaşındayken, Güney Rusya'ya sürüldü. Birçok yapıtını 4 yıllık sürgün döneminde yazdı. Rus şiirinin büyük yaratılarından olan başyapıtı *Yecgeni Onegin*'e o yıllarda başladı. 1824'te yeniden sürüldü. Ölümüne dek geçecek kısa zaman dilimine, şaşırtıcı bir tempoyla, çok sayıda yapıt sığdırdı, olağanüstü ürünler verdi. 1836'da *Socremennik* dergisini çıkarmaya başladı. O sırada yaratıcı gücünün doruğunda ve büyük yazınsal çalışma tasarıları içinde bulunuyordu. 1837'de bir düelloda öldü. Düello, şairin eşinin onuruyla ilgili söylentiler çerçevesinde örülmüş bir komploydu ve Puşkin'in öldürülmesi dolaylı bir cinayetti. *Yecgeni Onegin* Puşkin'in epik şiirler dizisi içinde olgunluğuyla doruk oluşturan yapıtıdır. Yazılması 8 yıl sürdü. Bu şiir-roman, erken 19. yy Rusya'sının toplumsal ve entelektüel yaşamı üzerine gerçekçi bir açılmıdır. Belinski'nin deyişle, Puşkin *Yecgeni Onegin*'de Rus yaşamının bir ansiklopedisini yaratmıştır. Ancak, bu şiir-roman sadece bir devrin aynası değil, yapıtın şairi olarak Puşkin'in tininin de aynasıdır. Şairin tüm yaşamı, tüm sevgisi, duyguları, görüşleri, ülküleri bu yapıttadır.

ISBN 975-08-0626-3

9

789750 806261

